

รายงานการวิจัย เรื่อง

การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โดย

รองศาสตราจารย์กิติพงษ์ เทียนตระกูล

รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ผลเนืองมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมิตรา เทียนตระกูล

อาจารย์เกรียงไกร นะจร

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี 2549

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2553

A Production of young Student Researchers with Full Awareness
of Being Thai through Cultural Tourism, Chulalongkorn
University Demonstration Elementary School.

KITIPONG THIENTRAKUL

TASSANEE PHOLNUANGMA

SUMITRA THIENTRAKUL

KREANKRAI NAJORN

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการวิจัย การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ปีที่ทำการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์โดยสรุป 3 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์โดยใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ และความตระหนักในความเป็นไทย ระหว่างนักเรียนในกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง 3) เพื่อศึกษาความพอใจของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และผู้ปกครอง ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 4) เพื่อวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แบบแผนการวิจัยเป็นแบบการทดลองภาคสนาม มีกลุ่มควบคุมและมีการวัดซ้ำ ใช้เวลา 2 ภาคเรียนติดต่อกัน นักเรียนกลุ่มทดลองได้เรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน 3 จังหวัด คือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครราชสีมา ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมได้เรียนรู้เชิงวัฒนธรรมผ่านการสอนโดยเฉพาะสาระการเรียนรู้จากจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 32 คน ได้มาจากการคัดเลือกด้วยการสอบและการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย แบบทดสอบ แบบสอบถามความตระหนักในความเป็นไทย แบบสอบถามความพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ค่าความเที่ยงเท่ากับ .81 - .84 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ และคุณค่าจากสมุดบันทึก เสนอผลการสังเคราะห์เนื้อหาเป็นเรื่องเล่า

ข้อค้นพบที่สำคัญมีดังนี้ 1) **การเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์** การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถพัฒนาและจำแนกการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่เป็นนักวิจัยระดับดี 4 คน ระดับดีมาก 7 คน และระดับดีมากที่สุด 4 คน 2) **สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้และความตระหนักในความเป็นไทย** ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้และความตระหนักในความเป็นไทย พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) **ความพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม** นักเรียนในกลุ่มทดลองและผู้ปกครองมีความพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับมาก 4) **ผลการเรียนรู้** นักเรียนมีผลการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกันตามสภาพวัฒนธรรมของจังหวัด ประกอบด้วยผลการเรียนรู้แยกเป็น 3 หมวดหมู่ เรียงตามจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และ

นครราชสีมา คือ การเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ มีความถี่กระบวนการคิดที่แสดงพฤติกรรมความเป็นนักวิจัยเท่ากับ 80, 52 และ 85 แยกเป็นวิธีคิด 6, 7 และ 7 ด้าน ด้านที่มีความถี่สูงสุด คือ การเรียนรู้ประโยชน์ต่อส่วนรวมและต่อตนเอง แยกเป็น 9, 9 และ 10 ด้าน ด้านที่มีความถี่สูงสุด คือ การอนุรักษ์ การสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย และ ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม แยกเป็น 8, 9 และ 8 ด้าน ด้านที่มีความถี่สูงสุด คือ สมานธิและสติ ความรักและเมตตา และความพยายามตามลำดับ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Research Project A Production of young Student Researchers with Full Awareness of Being Thai through Cultural Tourism, Chulalongkorn University Demonstration Elementary School.

Year of study 2549

Abstract

The purposes of this research conclusively were 1) to produce young student researchers through cultural tourism 2) to compare the learning achievement and full awareness of being Thai of students between the experimental and the control groups 3) to study the students' and their parent's satisfaction towards cultural tourism in the experimental group and 4) to analyze and synthesize the students' learning outcomes from cultural tourism. The research design was a two consecutive semester, field experiment, control group and repeated measured design. The experimental group students learned mainly through the cultural tourism in the 3 provinces: PrachuapKhirikhan, Supanburi and NakornRajsima; whereas the control group students learned cultural content through the lecture and mass media instruction, focusing only on the contents of only Supanburi and NakornRajsima. The samples consisted of 32 students Grade 6 students, Chulalongkorn University Demonstration Elementary School, all of which were selected using screening tests and interview. The research instruments were the researching behavior observational form, the test, and the questionnaire measuring the full awareness of being Thai, and the questionnaire measuring satisfaction towards cultural tourism with reliability ranging from of .81-.84. The data were analyzed using descriptive statistics, repeated measure analysis of variance, analysis and synthesis of students' leaning outcomes and values from diary, and a presentation of the synthesis results in terms of stories telling.

The major findings were as follows: 1) **Being young student researcher**: the cultural tourism could produce young researchers which could be classified into 3 groups based on their researching behavior scores: the good group of 4 students, the very good group of 7 students and the extremely good group of 4 students. 2) **Learning achievement and full awareness of being Thai**: the comparison of difference in students'

learning achievement and full awareness of being Thai indicated that the experimental group had significantly higher means than the control group. 3) **Student satisfaction toward learning process of cultural tourism:** The satisfaction score means of the experimental group students' and their parents was high. 4) **Learning outcomes:** The students' learning outcomes from cultural tourism were different according to the different culture of the 3 provinces. They consisted of 3 groups classified respectively on PrachuapKhiriKhan, Supanburi and NakornRajsima as follows: *The role of Researchers:* the frequencies of the thinking process which expressed the researching behavior were 80, 52 and 85 and could be classified into 6, 7 and 9 methods. The method with the highest frequency was learning. *The benefit to all and self:* The benefit could be classified into 9, 9 and 10 dimensions. The dimensions with the highest frequency were conservation, and continuing transfer of Thai wisdom and culture. And *the learning outcome of morality:* The learning outcome could be classified into 8, 9 and 9 dimensions. The ones with the highest frequency were consciousness, love and kindness, and effort.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย และศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา และให้แรงเสริมที่ทำให้เกิดกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ ที่เมตตาให้ที่พักแก่คณะนักเรียนและอาจารย์ ที่จังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนให้คำปรึกษาและให้กำลังใจในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ขอขอบคุณผู้ปกครองนักเรียนที่ให้ความร่วมมือด้วยการให้ทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ และเชื้อไฟให้ที่พัก ซึ่งทำให้อาจารย์และคณะผู้วิจัยมีความสะดวกและมีความสุขในการสอนตลอดจนสามารถจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนได้อย่างเต็มที่

ขอขอบคุณนักเรียนที่เรียนวิชาตามรอยอารยธรรมไทยทั้ง 2 กลุ่ม ที่ให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการเรียน และทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย วิมลโนธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี ดังคนานุรักษ์ ที่ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กับนักเรียนและคณะผู้วิจัยอย่างแข็งขัน

ขอขอบพระคุณคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนโครงการ วิจัยนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฏ
บทที่	
1 บทนำ	
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมุติฐานของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่จะได้รับ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
สาระเกี่ยวกับนักวิจัยรุ่นเยาว์	
ความหมายของนักวิจัยรุ่นเยาว์	7
การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์	7
การส่งเสริมนักวิจัยรุ่นเยาว์	9
โครงการวิจัยระดับประถมศึกษา	10
โครงการวิจัยระดับมัธยมศึกษา	12
ความตระหนัก	
ความหมายของความตระหนัก	13
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความตระหนัก	14
การวัดผลความตระหนัก	15
งานวิจัยที่เกี่ยวกับความตระหนัก	16
วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18
ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	19
รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	20
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	21
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
กรอบแนวคิดในการวิจัย	24
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	26
ระยะเวลาในการวิจัย	26
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์	35
ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	116
อภิปรายผลการวิจัย	119
ข้อเสนอแนะ	134
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก	142

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ลักษณะนิสัยของบุคคลที่สามารถใช้อำนาจให้เกิดความคิด	29
ตารางที่ 2	แนวคิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความตระหนัก	33
ตารางที่ 3	แนวคิดการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ตามหลักกระบวนการคิด	35
ตารางที่ 4	แนวคิดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติวิชาตามรอยอารยธรรมไทย	40
ตารางที่ 5	คะแนนผลการประเมินของนักเรียนโดยผู้สอน แยกรายจังหวัดและคะแนนเฉลี่ย	46
ตารางที่ 6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของผลการประเมินระหว่างผู้สอนสามคน รายจังหวัด	48
ตารางที่ 7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของผลการประเมินระหว่างจังหวัด แยกตามผู้สอน	49
ตารางที่ 8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินจากสามจังหวัด แยกตามกลุ่มนักเรียน	50
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว มีการวัดซ้ำของผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยระหว่างกลุ่มนักเรียนสามกลุ่ม	50
ตารางที่ 10	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มของผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในสามจังหวัด	51
ตารางที่ 11	คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน และคะแนนเฉลี่ยแยกตามกลุ่มการทดลอง และจังหวัด	53
ตารางที่ 12	ค่าสถิติผลการทดสอบความแปรปรวนและค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลระหว่างกลุ่มทดลอง/กลุ่มควบคุม	55
ตารางที่ 13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว มีการวัดซ้ำของคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน	56
ตารางที่ 14	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มของคะแนนสัมฤทธิ์ผลในสามจังหวัด	56
ตารางที่ 15	เมทริกซ์สหสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 16	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี	59
ตารางที่ 17	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา	60
ตารางที่ 18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริหารจัดการ	61
ตารางที่ 19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านกระบวนการเรียนรู้	62
ตารางที่ 20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการ	63
ตารางที่ 21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรีในด้านกระบวนการเรียนรู้	64
ตารางที่ 22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการ	65
ตารางที่ 23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านกระบวนการเรียนรู้	66
ตารางที่ 24	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งสามจังหวัดในด้านการบริหารจัดการ	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งสามจังหวัดในด้านกระบวนการเรียนรู้	68
ตารางที่ 26	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของผู้ปกครอง ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ใน ด้านการบริหารจัดการ	69
ตารางที่ 27	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของผู้ปกครอง ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ใน ด้านการบริหารจัดการ	70
ตารางที่ 28	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของผู้ปกครอง ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ใน ด้านการบริหารจัดการ	71
ตารางที่ 29	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งสามจังหวัดในด้านการบริหารจัดการ	72
ตารางที่ 30	แสดงตัวแปรเปรียบเทียบด้าน ข้อดี ข้อจำกัดรวมถึงสภาวะที่เอื้อ/ไม่เอื้อ อำนวยประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งสองจังหวัด	125

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	24
แผนภูมิที่ 2	กระบวนการในการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทย	25
แผนภูมิที่ 3	ผังความคิดรูปแบบการวิจัยและพัฒนา	43
แผนภูมิที่ 4	คะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนเป็นรายบุคคล จังหวัด และผู้สอน	47
แผนภูมิที่ 5	แสดงแนวโน้มของค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย	51
แผนภูมิที่ 6	เปรียบเทียบความแตกต่างของแนวโน้มของผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย	52
แผนภูมิที่ 7	คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนเป็นรายบุคคล และจังหวัด	54
แผนภูมิที่ 8	แนวโน้มของค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผล	56

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

อารยธรรมไทยมีมานานตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยซึ่งมีหลักฐานการแสดงออกทั้งทางด้าน วัฒนธรรมและประเพณี เช่น รูปปั้นของพระพุทธรูปที่มีอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุโขทัย หรือประเพณีลอยกระทงที่มีประวัติความเป็นมาและยึดถือปฏิบัติกันจนเป็นส่วนหนึ่งของประเพณี ไทยมาจนถึงปัจจุบันนี้ ระยะเวลาหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองการศึกษาของไทยพัฒนามากขึ้น ได้มีการศึกษาค้นคว้าในเรื่องอารยธรรมและวัฒนธรรมมากขึ้น ธิดา สารเยา (2545) ได้เขียนเรื่อง อารยธรรม และวัฒนธรรมไทยในสังคมไทยในหนังสือชุดบรมราชกุมารีอักษรานุกรักษ์ เกี่ยวกับ การศึกษาชุมชนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับอารยธรรมนั้น แบ่งเป็น 4 วิธีคือ

1. ศึกษาชุมชนในฐานะเป็นตัวแทนของชาติที่มีอารยธรรม
2. ศึกษาชุมชนให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางอารยธรรม เช่นเมื่อศึกษาชุมชนชาวนาใน ชนบทจะเห็นว่าสังคมของชาวนามีได้แยกออกโดยเด็ดขาดจากสังคมเมือง ยังคงเชื่อมโยงกับ ศูนย์กลางอารยธรรมภายนอกชุมชนอยู่ดี
3. ศึกษาโครงสร้างสังคม ทั้งแนวตั้งและแนวนอน เช่นแนวตั้งศึกษาหมู่บ้าน ส่วน แนวนอนศึกษาชนชั้น กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา เป็นต้น ด้วยวิธีนี้จะต้องลงศึกษาชุมชนท้องถิ่น
4. ศึกษาอารยธรรมโดยพิจารณาวัฒนธรรมและชุมชนย่อย เช่นการรู้จักอารยธรรมชาวจีน ในลำเพ็ง ต้องศึกษาเรื่องราวของคนที่ย้ายอยู่ก่อน และจะต้องศึกษาถึงชาวเมืองผู้ใช้แรงงานซึ่ง ต่างก็พึ่งพิงกันในชุมชน ทั้งหมดนี้ทำให้เข้าถึงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและสังคมโดยรวมของคนใน ลำเพ็งได้ทุกระดับ

นักมานุษยวิทยาชื่อโรเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield) กล่าวว่า อารยธรรมคือวัฒนธรรม ระบบหนึ่ง มีโครงสร้างและรับรู้ได้ วัฒนธรรมมีทั้งด้านวัตถุและจิตใจ วัฒนธรรมเกิดจากสิ่งที่ใจคิด หลายอย่างต่างกันในที่สุดนำมาสัมพันธ์กันเกิดเป็นโครงสร้างที่ทำให้เราเห็น และเข้าใจจดจำ เรียนรู้ และบันทึกไว้เป็นตำนานหรือแสดงออกในรูปแบบต่างๆ ก็ถือว่าเป็นอารยธรรมได้เช่นกัน ใน การศึกษาเกี่ยวกับอารยธรรมนั้นมีใช่เพียงการเรียนในชั้นเรียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและเกิดทัศนคติ ความรัก ความผูกพันตลอดจนความ

ภาคภูมิใจในอารยธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมมาตั้งแต่อดีต สิ่งเหล่านี้จะค่อยๆ หล่อหลอมนักเรียนให้เกิดความตระหนักที่จะแสดงความรู้สึกรับผิดชอบเกี่ยวกับความเป็นไทย

ไพฑูรย์ สีนลาวัฒน์ (2536) กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้เน้นไปทางนานาชาติให้ความสำคัญกับวัตถุโดยละเลยสิ่งที่เป็นพื้นฐานของสังคมไทย ให้ความสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมลดน้อยลงไปด้วย การศึกษาก็ยังมีค่านิยมการเรียนเพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าของตนเอง โดยมองข้ามเรื่องความดีงามของจิตใจ สำหรับครู-อาจารย์นั้นหากยังคงเพ่งเล็งด้านวัตถุ ไม่หันมามองด้านวัฒนธรรมก็อาจจะทำให้สังคมไทยในอนาคตเกิดความแปรปรวนได้ เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว โรงเรียนควรมุ่งให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทยให้มากขึ้น ไม่เช่นนั้นโรงเรียนก็อาจจะถูกกระแสของการแข่งขันพัดพาไปในทางไม่ถูกไม่ควรได้

เต็มดวง รัตนทัศนีย์ (2534 : 991) กล่าวว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์ตรง ได้สัมผัสกับธรรมชาติด้วยตนเองในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้เกิดการพัฒนาทางจิตใจ ซาบซึ้งในธรรมชาติและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ย่อมเป็นแนวทางให้นักเรียนได้คิดและเกิดความตระหนักต่อทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น การได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งนั้นๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ด้วยตนเอง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความตระหนัก

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อศิลปวัฒนธรรมไทย โดยสนับสนุนให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นมีโอกาสได้ไปศึกษาศิลปวัฒนธรรมนอกสถานที่ เป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักต่อทรัพยากร และสร้างความตระหนักในด้านวัฒนธรรม การสร้างความตระหนักในด้านวัฒนธรรมนั้น สุพิศรา สุภาพ (2525) ได้กล่าวการทะนุบำรุงวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และช่วยกันรักษาวัฒนธรรมไว้ไม่ให้เสื่อมหรือสูญหาย
2. ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ
3. ช่วยกันเผยแพร่วัฒนธรรมไทยและชักชวนให้ผู้อื่นสนใจและเกิดความรู้สึก ศรัทธา
4. ช่วยกันดูแลทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติส่วนรวมและหากเห็นผู้ใดทำลาย ก็ช่วยแนะนำ ตักเตือนหรือแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
5. มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำชาติและไม่ลบหลู่ดูหมิ่น ทำลายวัฒนธรรมที่เป็นสมบัติส่วนรวม

คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการสร้างความตระหนักในความเป็นไทยให้นักเรียน จึงได้เปิดวิชาเลือกเสรีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาตามรอยอารยธรรมไทยขึ้น เพื่อปลูกฝังความเป็นคนไทยให้นักเรียน และสร้างความตระหนักในความเป็นคนไทย ด้วยการจัดให้นักเรียนไปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสามจังหวัดที่เป็นตัวแทนของภาคต่าง ๆ ในประเทศ คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครราชสีมา ส่วนภาคเหนือนั้นได้ให้นักเรียนชมการจัดนิทรรศการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในภาคกลางได้จัดให้นักเรียนไปชมพระราชวังพญาไท ศึกษาวิถีการทำขนมไทยจากวิทยากร ศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนใกล้โรงเรียน เป็นต้น โดยใช้กระบวนการสอนแบบการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ คือ การฝึกทักษะกระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล การสำรวจ ตรวจสอบ บันทึกข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผล และนำเสนอผลงาน คณะผู้วิจัยคาดหวังว่ารูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้จะสามารถสร้างนักเรียนให้เป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยได้ และเป็นแนวทางให้ครูสามารถพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความตระหนักในความเป็นไทยโดยใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์โดยใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ และความตระหนักในความเป็นไทยระหว่างนักเรียนในกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง
3. เพื่อศึกษาความพอใจของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และผู้ปกครองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
4. เพื่อวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถสร้างนักเรียนให้เป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย และพัฒนา มีขอบเขตการวิจัยด้าน ประชากร ระยะเวลา เนื้อหาความรู้ และตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 15 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรี “ตามรอยอารยธรรม” กลุ่ม 1 ตลอดปีการศึกษา 2549 และผ่านระบบการคัดเลือกโดยการสอบภาคทฤษฎี และการสัมภาษณ์

1.2 กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 15 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรี “ตามรอยอารยธรรม” กลุ่ม 2 ตลอดปีการศึกษา 2549 และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมใกล้เคียงกับนักเรียนในกลุ่มทดลองตลอดทั้งผ่านระบบการคัดเลือกโดยการสอบภาคทฤษฎี และการสัมภาษณ์เช่นเดียวกัน

2. ระยะเวลาในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

2.1 เวลาที่นักเรียนศึกษาข้อมูลจากการฟังบรรยายจาก วิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน ค้นคว้า สร้างแบบสำรวจและแบบสอบถามด้วยตนเอง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงเป็นเวลา 18 ชั่วโมง/ภาคและรวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง/ปีการศึกษา

2.2 ระยะเวลาภาคปฏิบัติ (ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) จำนวน 2 ครั้ง ดำเนินการในวันเสาร์-อาทิตย์ของสัปดาห์ที่ 15 ของแต่ละภาค รวม 28 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา และรวมเวลาทั้งสิ้น 56 ชั่วโมง/ปีการศึกษา

3. เนื้อหาความรู้ที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัย ประชุมวางแผนการเรียนรู้ตามบริบทของอารยธรรมของภาคต่างๆ เพื่อนำนักเรียนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เฝียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้คู่การวิจัยให้กับนักเรียน มีการประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการแต่ละครั้งเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยและพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแก่นักเรียนครั้งต่อไป

4. ตัวแปรในการวิจัย

4.1 ตัวแปรจัดกระทำ (Treatment) ได้แก่ กระบวนการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์เพื่อส่งเสริมความตระหนักในความเป็นไทยจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

พฤติกรรมความเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความพอใจของนักวิจัยรุ่นเยาว์ และผู้เกี่ยวข้องต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียน จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักวิจัยรุ่นเยาว์ หมายถึง นักเรียนระดับประถมศึกษาที่ผ่านกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และศักยภาพด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

นักวิจัยรุ่นเยาว์ในโครงการวิจัยนี้เป็นนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความสามารถให้รู้จักสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสำคัญได้ สามารถสำรวจ ตรวจสอบ สังเกต บันทึกข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลได้ และนำเสนอผลงานเชิงผลิตภาพและอภิปรายผลงานของตนเอง แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสพการณ์กับนักเรียนนอกโครงการ และอธิบายผลต่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ความเป็นไทยได้

วัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เกิดจากความรู้จากมรดกทางพฤติกรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ ปรากฏให้เห็นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตในชุมชนนั้นๆ

ความตระหนัก เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการเกิดความรู้ และแสดงความรู้สึก รู้สำนึก รับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

ความตระหนักในความเป็นไทย หมายถึงการเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไทย จนเกิดความภาคภูมิใจในโบราณสถานของไทย วิถีชีวิต และอาชีพของคนในชุมชนซึ่งแสดงออกได้จากการบรรยายเป็นมโนทัศน์และความรู้สึกดีๆภายในตัวนักเรียนออกมาด้วยคำพูด หรือการเขียน

การส่งเสริมความตระหนักในความเป็นไทยด้วยวิธีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึงการจัดกิจกรรมอย่างมีระบบ มีแบบแผนเป็นขั้นตอนเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ และให้เกิดความตระหนักในความเป็นไทยโดยการใช้วิธีการศึกษานอกสถานที่ ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น 4 ขั้นตอนคือ

- ก. ให้สาระความรู้ก่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยวิทยากรและปราชญ์ชาวบ้าน
- ข. เตรียมการและปฐมนิเทศก่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- ค. ศึกษาหาประสบการณ์ตรงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อนักเรียนสามารถบันทึกสาระสำคัญ และวิเคราะห์คุณค่า เพื่อนำมาผลิตชิ้นงาน และสามารถนำเสนอต่อผู้สนใจได้
- ง. สรุปและรายงานผลในรูปแบบการรายงานเชิงคุณภาพได้อย่างถูกต้อง

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึงการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีวัฒนธรรม และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทำให้ได้รับทั้งความรู้ และความเพลิดเพลิน เกิดความประทับใจ และเข้าใจต่อสภาพสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

ปราชญ์ชาวบ้าน หรือนักคิดท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ มีความคิด เข้าระบบชอบค้นหาคำความจริง ช่างสังเกตและนำสิ่งที่พบเห็นมาเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สามารถ

สรุปเป็นบทเรียนได้ ดังเช่นปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตร ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย
กัลยาณี พรมมสุภา (2550)

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้สร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่มีความตระหนักในความเป็นไทยจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและใช้กระบวนการวิจัย
2. ได้แนวทางให้ครูสามารถพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความตระหนักในความเป็นไทยโดยใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. ได้แผนการสอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการดำเนินการเพื่อส่งเสริมความตระหนักในความเป็นไทยโดยใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
4. ได้กระบวนการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่เป็นเอกสารซึ่งได้รับการตรวจสอบจากกระบวนการวิจัย
5. ได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง

คุรุศาสตร์วิทยาทน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ความตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีสาระเกี่ยวกับนักวิจัยรุ่นเยาว์ ความตระหนักในความเป็นไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. สาระเกี่ยวกับนักวิจัยรุ่นเยาว์

1.1 ความหมายของนักวิจัยรุ่นเยาว์

นักวิจัยรุ่นเยาว์ หมายถึง นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่ผ่านกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยได้รับการพัฒนาความสามารถให้รู้จักสืบค้นข้อมูล จากฐานข้อมูลสำคัญได้ สามารถสำรวจ ตรวจสอบ สังเกต บันทึกข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลได้ และนำเสนอผลงานเชิงผลิตภาพและอภิปรายผลงานของตนเอง แลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์ กับนักเรียนนอกโครงการและอธิบายผลต่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ความเป็นไทยได้

1.2 การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์

การศึกษาในปัจจุบันมีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาว่า “หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา และหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือการปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นการยึดมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ” (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) จากผลของการปฏิรูปการศึกษาทำให้โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบกระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมากขึ้น คือจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นตัวตั้ง หลักสูตรและวิธีการเรียนจะมีความสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนมากที่สุด เน้นให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 . หมวด 4 มาตรา 24 (5)ความว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” จากข้อความตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 นี้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน และจากการที่ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้นั้นก็เป็นวิธีการที่มีความสำคัญ เพราะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้เรียนรู้วิธีการต่างๆ โดยใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ได้ฝึกการสังเกต ตั้งปัญหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลอย่างมีคุณภาพได้ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะและพื้นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และทำให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะในการใช้ชีวิตอยู่บนสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ตลอดไป ดังนั้นจึงมีการนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ ทิศนา ขัมมณี (2548) ได้ให้คำจำกัดความของการนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้อย่างนี้ “การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการวิจัยหรือใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย โดยการดำเนินการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้” และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2547) กล่าวถึงในกระบวนการเรียนการสอนแบบเน้นการวิจัย (Research based) ไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการสอนแบบเน้นการวิจัยนั้น ผู้เรียนรู้จักที่จะไปตั้งคำถามเอง รู้จักยกประเด็นปัญหาให้รู้จักวิเคราะห์ปัญหาที่เผชิญเอง และทำที่ดีที่สุดให้รู้จักวิธีที่จะได้มาซึ่งคำตอบเอง และเมื่อได้มาซึ่งคำตอบเองแล้ว จะต้องวิเคราะห์ พิสูจน์แล้วประเมินและหาคำตอบใหม่ต่อไป

การนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนนั้นเป็นกระบวนการที่มีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนโดยใช้ชื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น นักวิจัยน้อย นักวิจัยรุ่นเยาว์ ในการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ เช่น กชกร ชิดะวงศ์ (2548) ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย กล่าวว่า “กระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์” เป็นหัวใจสำคัญของหนังสือเล่มเล็กนี้ โดยหยิบยกกรณีของนักวิจัยตัวน้อยจากโรงเรียนคำเม็กหนองนางฟ้า อำเภอ เมือง จังหวัดยโสธร มาเป็นตัวแสดงเอกของเรื่อง และสรุปให้เห็นว่าเด็ก ๆ เป็นตัวเอกสำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูได้ ในขณะเดียวกันผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัยยังได้ชักชวนให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และร่วมชื่นชมกับผลงานต่างๆ ของลูกหลานอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ผู้ใหญ่ควรมาร่วมชื่นชมและเป็นกำลังใจให้กับเหล่านักวิจัยตัวน้อยกันเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศสุดา สิทธิสันตติกุล (2548) ที่กล่าวว่ากลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์ได้ตั้งเป้าหมายไว้ที่การเป็นหน่วย

จัดการความรู้เล็กๆ ในท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการจัดการความรู้ในด้านการเคลื่อน ขบวนการเยาวชนโดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้สู่ปัญหา โดยการวาง วัตถุประสงค์ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเผยแพร่แนวคิด หลักการกระบวนการทำงาน และรูปแบบการ เรียนรู้ของกลุ่มเยาวชน 2) การพัฒนายกระดับและสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชน 3) การพัฒนากลไกการหมุนเสริมศักยภาพการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของพี่เลี้ยงงานวิจัยเครือข่าย เยาวชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4) การประสานเชื่อมเครือข่ายเยาวชนภายในจังหวัด โดยมีงานวิจัย ลักษณะเดียวกันในเรื่อง โครงการพัฒนานักวิจัยรุ่นเยาว์ ของเพียงจันทร์ เศวตศรีสกุล (2547) ที่มีวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยของเยาวชนวัยเรียนและมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อให้ เยาวชนวัยเรียนในกลุ่มเป้าหมายสามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เขียนโครงการวิจัย ออกแบบการวิจัยในระดับพื้นฐานได้
2. สืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสำคัญได้ (เช่น การใช้ platform เรื่องสารเคมี)
3. สัมภาษณ์ตรวจสอบ ทดลอง ประดิษฐ์ สังเกตบันทึกข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปผล ได้
4. นำเสนอและอภิปรายผลงานวิจัยของตนเองได้
5. แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ งานวิจัยกับผู้อื่นได้
6. อธิบายผลของการวิจัยของตนเองมีผลต่อสุขภาพของตนเองและสิ่งแวดล้อมได้

ผลการวิจัยการประเมินศักยภาพของนักวิจัยรุ่นเยาว์พบว่ามีเปลี่ยนแปลง

ความสามารถเพิ่มขึ้น ตั้งคำถามการวิจัย การเขียนโครงการวิจัยขั้นพื้นฐาน การวางแผน การดำเนิน โครงการวิจัย การสังเกต การบันทึกสิ่งจำเป็น สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและเป็น เหตุเป็นผลการสรุปงานและการนำเสนอข้อมูลมีการพัฒนาทักษะการเขียน ตลอดจนสามารถ เผยแพร่งานต่อสาธารณชนได้

1.3 การส่งเสริมนักวิจัยรุ่นเยาว์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งมีโครงการนักวิจัยรุ่นเยาว์ สกว. ได้ให้ ทรรศนะเกี่ยวกับการวิจัยว่า “ทิศทางของการดำเนินงานของ สกว. ตั้งอยู่บนฐานของความเชื่อที่ว่า สังคมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีทิศทางและมั่นคงต้องมีวิจัย ซึ่งหมายถึงมีทั้งความรู้ มีกระบวนการ สร้างความรู้ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างความรู้และมีวัฒนธรรมการใช้ความรู้เพื่อกำหนดทิศทาง ของประเทศ การผลักดันให้เกิดสังคมความรู้จนถึงขั้นที่คนไทยมีวิจัยเป็นวิถีชีวิต คงจะต้องเริ่ม ปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย สกว. จึงมีนโยบายที่จะพัฒนานักวิจัยรุ่นเยาว์คือ กลุ่มที่อยู่ในวัยก่อนระดับ อุดมศึกษา โดยสนับสนุนให้เยาวชนมีกิจกรรมการวิจัยเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ อันเป็นการสร้าง

ปัญญาให้เป็นภูมิคุ้มกันในการรู้และเลือกรับสิ่งใหม่ๆได้ โครงการนี้จึงเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการด้วยการจัดการการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักวิจัยรุ่นเยาว์ (ระดับนักเรียน) ในการดำเนินงานที่ผ่านมา สกว.ได้ดำเนินการโดยมุ่งเน้นประเด็นหลักการพัฒนา นักวิจัยรุ่นเยาว์มุ่งไปที่การมองภาพรวมอย่างเป็นระบบของกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบโครงสร้างกระบวนการบริหารจัดการ อาทิ การปฏิรูปการเรียนรู้ งานวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูและนักเรียนควบคู่กันไปโดยการสร้างศักยภาพของผู้สอนและผู้เรียน การสร้างสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนางานวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย โดยทำโครงการต่างๆดังนี้

โครงการวิจัยระดับประถมศึกษา

ดร.รัชนี กัญจนะวณิช (2546) ในฐานะผู้อำนวยการโครงการนักสืบชายหาด ได้ดำเนินโครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือและทรัพยากรการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาสามารถใช้ศึกษาและประเมินสถานภาพของธรรมชาติชายหาดท้องถิ่น ผลงานวิจัย ได้สร้างคู่มือสำหรับครูหรือนักจัดกิจกรรม เนื้อหาการเทียบเคียงสิ่งที่มีชีวิตกับสิ่งที่ไม่มีชีวิตและดัชนีบ่งบอกและประเมินถึงสถานภาพของชายหาดในชุมชนที่ง่ายและสนุกสำหรับนักเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนวัดดุสิตารามได้ริเริ่มโครงการนักวิจัยน้อย (2549) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแกนนำใช้เปลือกไข่ทดลองเครื่องดื่มชนิดใดที่มีผลต่อฟันผุ ได้สาธิตให้เพื่อนๆ และผู้ปกครองเห็นว่าน้ำอัดลมมีผลต่อฟันผุโดยการใส่เปลือกไข่และน้ำอัดลมเป็นตัวอย่างในการสาธิต วิธีการ เมื่อนำเปลือกไข่แช่ลงในน้ำอัดลม พบการเปลี่ยนแปลงคือน้ำอัดลมมีฤทธิ์เป็นกรดก็จะทำปฏิกิริยากับเปลือกไข่ ทำให้เปลือกไข่กร่อนลงได้ ถ้าเปรียบเทียบกับฟันของคนเรา เมื่อดื่มน้ำอัดลมบ่อยๆ ฟันเคลือบฟันก็จะสึกกร่อนลงได้ ทำให้ขอบฟันแตกกะเทาะ เป็นสาเหตุให้เศษอาหารติดตามฟันที่กร่อนได้ง่ายจึงทำให้เกิดฟันผุ

พันธุ์ทิพย์ ทิมสุกใส (2549) ได้ทำโครงการนักวิจัยน้อยในระดับประถมศึกษาเรื่องการศึกษาคุณภาพน้ำลำตะคอง ที่ไหลผ่านชุมชนเกษตรและชุมชนเมืองนครราชสีมา โดยการสนับสนุนจากฝ่ายบริการวิชาการชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีโรงเรียนสวนหม่อนซึ่งเป็นโรงเรียนในเครือข่ายได้รับเลือกเป็นอันดับ 1 ของประเทศ นำเสนองานวิจัยในงานประชุมสิ่งแวดล้อมนานาชาติ ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 4 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ณ โรงแรมเคปพันวา จังหวัดภูเก็ต โดยมีอาจารย์ละเอียด เหลืองกระโทก คณะนักเรียนคือ ด.ญ .ภัสสินทรจิตตรา และด.ญ .วิรัชฐา สุทธิจันทัก เป็นผู้ร่วมวิจัย

สุธา เจียรณนิโชติ และคณะ (2549)ทำโครงการหนุนน้อมนักคิดเพื่อแก้ปัญหาฟันผุ เป็นโครงการเรียนรู้วิจัยและทำในเชิงรุก เน้นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนผ่านกระบวนการวิจัย โดยยึดหลักคิดที่ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนนั้นผู้เรียนต้องหาข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยตนเองจึงจะเข้าใจสาเหตุ สภาพปัญหาและนำไปสู่วิธีแก้ปัญหาต่างๆ ได้ การดำเนินงานคือ สอนนักเรียนให้ได้นื้อหาสาระที่เป็นความรู้เรื่องฟันผุและวิธีป้องกันโดยหลีกเลี่ยงอาหารที่เสี่ยง หมั่นรับประทานผัก ผลไม้ และแปรงฟันให้ถูกวิธี ครูสอนและลงมือปฏิบัติกระบวนการวิจัยสอดแทรกไปด้วย เช่น การออกแบบวิธีเก็บข้อมูล การสำรวจ การวิเคราะห์ข้อมูล การหาเหตุผล และการนำเสนอผลงาน โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมี โรงเรียนราชวินิตที่นักวิจัยน้อยจัดกิจกรรมเผยแพร่ วรรณคดี ทำอย่างไรฟันของเราจึงไม่ผุ อาหารชนิดใดที่ทำให้ฟันผุ ทำละครหุ่นมือเผยแพร่ทางทีวีวงจรปิดที่มีทุกห้องให้เด็กทั้งโรงเรียนได้ดู นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ทำแผนการสอนในลักษณะบูรณาการเรื่องอาหารกับฟันผุในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกระดับชั้น โรงเรียนวัดโบสถ์มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้เผยแพร่ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพฟัน ประโยชน์ของการบริโภคผัก ผลไม้ โทษของการรับประทานขนมหวาน/ขนมกรุบกรอบ จากผลสำเร็จของโครงการวิจัยเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้วิจัยนั้น เด็กๆก็ทำได้ดีเพราะเด็กมีส่วนร่วมและได้พบโจทย์จริงๆ เพราะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและในชีวิตประจำวันได้ด้วย

นุญกุล ศรีสุพรรณ (2550) หัวหน้าโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตภูมิปัญญาชุมชนให้กับนักเรียน โดยมีการดำเนินการจำลองกิจกรรมการทำงานของผู้ใหญ่มาไว้ในรั้วโรงเรียนเพื่อจะทำให้เด็กได้เห็นภาพการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชือกในเขตจังหวัดมหาสารคามและให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม (4หมู่บ้าน) คิดนโยบายและการดำเนินการบริหารการทำงานแล้วให้แถลงนโยบายต่อนักเรียนคนอื่นแล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่เป็นตัวแทนและบริหารจัดการกลุ่มตนเอง ลักษณะงานที่สำคัญจะเป็นเรื่องการดูแลสุขภาพความสะอาดในโรงเรียน การอบรมอาชีพหรือเรื่องอื่นที่เด็กคิดออกมาว่าจะทำอะไรบ้าง ส่วนบทบาทของครูก็อยู่ที่การชี้แนะและให้คำปรึกษา ด.ช.อภิสิทธิ์ ทบภักดี นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านหัวช้าง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม แถลงนโยบายของกลุ่มตนในการหาเสียงเรื่องส่งเสริมอาชีพแก่เด็กๆและสตรีให้มั่นคงและจะทำให้ชุมชนปราศจากขยะ ผลการเลือกตั้ง อบต. น้อย ด.ช .อภิสิทธิ์ ทบภักดี ได้รับเลือกให้เป็นนายกอบต.น้อย ทำงานส่งเสริมอาชีพภายในโรงเรียนเพราะอยากให้เพื่อนๆ ที่จบออกไปแล้วมีอาชีพติดตัว โดยขอแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งของโรงเรียนเป็นสถานที่สำหรับฝึกอบรมทอผ้า การทำงานของอภิสิทธิ์จะประชุมร่วมกับทีมบริหารที่เป็นเพื่อนๆ ทุกๆเย็นวันพุธและวันศุกร์เพื่อชี้แจงการทำงานและสรุปผลการดำเนินงานในรอบสัปดาห์ ผลการวิจัยนี้เป็นการสร้างอบต.น้อย โครงการนี้พบว่าเด็กๆพร้อมที่จะเป็นผู้นำชุมชนในอนาคตได้

และเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเมืองและการปกครองท้องถิ่นจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กและที่สำคัญทางด้านคุณธรรม คือ การนำเด็กมาทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

โรงเรียนสารภีวิทยาคม (2548) ทำโครงการสร้างนักวิจัยรุ่นจิ๋ว โดยดำเนินการคัดเลือกนักเรียนทั้งระดับประถม และมัธยมจากโรงเรียนนำร่อง 76 แห่งใน 4ภาค โรงเรียนละ 20 คน ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจเพื่อเข้าค่ายอบรมเป็น “นักวิจัยรุ่นจิ๋ว” มีวัตถุประสงค์คือ 1) สอนให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์หน้าหน้า ส่วนสูงของตนเองแล้วนำไปบ่งชี้ว่าผอม อ้วน สมส่วน หรือไม่ ประกอบกับให้ความรู้เรื่องโภชนาการ 2) สอนให้นักเรียนรู้จักตรวจสอบหาสารพิษที่ปนเปื้อนในอาหาร 3) สอนให้นักเรียนรู้จักออกแบบการสำรวจข้อมูลในโรงเรียนของตนเอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลของโครงการทดลองทำที่นครปฐม 50 โรงเรียน นักเรียนที่ผ่านการอบรมสามารถออกแบบสำรวจและนำไปใช้กับเพื่อนนักเรียนได้ปฏิบัติจริงในด้านความรู้ในเรื่องประเภทอาหารที่มีสารปนเปื้อนและอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการน้อย 2) นักเรียนทุกคนต้องการเป็นคนหุ่นดีและผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของน้ำหนักกับประเภทของอาหารพบว่ามีผลเกี่ยวข้องกันอย่างชัดเจน 3) นักเรียนเรียกร้องให้โรงเรียนหยุดขายอาหารที่ไม่มีประโยชน์เช่น ขนมคบเคี้ยว น้ำอัดลม และเสนอแนะให้นำขนมไทยและน้ำผลไม้มาขายแทน

โครงการนักวิจัยน้อยกับคลองร้อยสายของกลุ่มเยาวชน (2548) จังหวัดสุราษฎร์ธานี สนับสนุนให้ทุนการศึกษา เพื่อให้เด็กๆ ทำการวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ที่ตนเองเรียนหรืออาศัยอยู่ เช่น เรื่องคลองร้อยสาย เรื่องขยะ เป็นต้น กลุ่มเยาวชนแห่งนี้ก่อตั้งมาเป็นเวลา 10ปีแล้ว รุ่นพี่ตั้งแต่รุ่นแรกจนถึงรุ่นปัจจุบันจึงร่วมกันทำกิจกรรมอนุรักษ์คลองและได้คิดพัฒนาทำขนมไทย ทำน้ำดื่มสมุนไพร การย้อมสีผ้า การทำปุ๋ยหมัก การทำแปลงผัก การทำสวนหย่อม การสอนภาษาถิ่น ในทำนองเดียวกันที่จังหวัดระยองได้ทำโครงการเรียนรู้ในรูปแบบการเล่นใช้ชื่อว่าโรงเรียนโรงเรียนของกลุ่มรักษ์เขาชะเมา จังหวัดระยอง ดำเนินการโดยให้เด็กๆมารวมตัวกันทำกิจกรรมนานาประเภท ใครใคร่เล่นละครก็เล่น ใครใคร่ปั้นดินก็ปั้น ใครอยากเป็นนักสืบสายน้ำก็เป็น ศูนย์รวมแห่งนี้จึงเป็นสถานเปิดความคิดจากเรื่องราวเล่นๆ ที่แสนสนุกสนานโดยถือคติว่า การละเล่นก็คือการเรียนรู้อย่างหนึ่ง นอกจากได้ความรู้แล้วยังขยายออกไปกว้างเพื่อสร้างสรรค์ทำประโยชน์ต่อชุมชนเช่น ช่วยกันเก็บขยะ ดูแลธรรมชาติ สืบค้นหาข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์และอนุรักษ์ ผลที่ได้คือเด็กทุกคนที่เข้าโครงการมีความสุขจากการเรียนคู่ไปกับการเล่น

โครงการวิจัยระดับมัธยมศึกษา

โครงการนักวิจัยน้อยเพิ่มค่าพยาธา (2548) ร่วมคิดประดิษฐ์กาวยุคใหม่เพิ่มน้ำยา 4 เท่า โครงการวิจัยนี้มี น.ส.ดุเชฎฐิ บำรุง นายบุคอรื ปุตตะและนายอัสรอน อุมมาจากโรงเรียนอัสตันกียะห์อิสลามียะ จังหวัดนราธิวาส พัฒนากาวยุคใหม่เพิ่มค่าพยาธา โดยผลิตกาวยุคใหม่ที่มีส่วนผสมของน้ำยา

มากกว่ากาวตามท้องตลาดที่มีขายทั่วไปถึง 4 เท่าและเมื่อทดสอบคุณสมบัติการยึดติดของกาวกับพื้นผิวต่างๆแล้ว พบว่ามีคุณสมบัติดีพอๆกับกาวที่มีขายทั่วไป ส่วนคุณสมบัติของการทนต่อน้ำนั้น กาวของพวกเขาดีกว่ามาก ผลงานของนักวิจัยน้อยสามคนนี้ ได้รับรางวัลที่ 1 จากโครงการยูวิจัย ยางพาราของสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

บัญชา ขวัญยืน และคณะ (2548) การศึกษาโครงการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในรูปแบบเกม โดยจัดการประชุมเรื่องการจัดการน้ำชลประทานในรูปแบบเกษตรเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาความรู้ กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยผู้เล่นจะได้รับความสนุกสนานพร้อมกับเกิดความเข้าใจหลักการบริหารจัดการน้ำชลประทาน โดยสวมบทบาทเป็นผู้แทนเกษตรกรผู้ใช้น้ำในพื้นที่ เป็นเจ้าหน้าที่ชลประทาน เป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารและพ่อค้า เกมเริ่มโดยจำลองการเพาะปลูกเป็นฤดูกาล ในแต่ละฤดูกาลจะแบ่งเป็น 3 ช่วงการเพาะปลูก และมีพืช 3 ชนิดที่ผู้เล่นสามารถเลือกเพาะปลูกได้คือ ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง ในระหว่างการเล่นเกมจะมีการหมุนวงล้อเสี่ยงทายเหตุการณ์ต่างๆที่จะมีผลกระทบต่อผู้เล่นที่เป็นเกษตรกร ผลวิจัยของโครงการนี้ฝึกทักษะให้ผู้เล่นเกมได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของน้ำต่อพืช วิธีจัดสรรน้ำ การวางแผนการเพาะปลูกอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เรื่องการลงทุนและผลตอบแทนในการผลิต

ชัยวัฒน์ คุประตกุล และคณะ (2547) ได้ทำการวิจัย โครงการชวนเพื่อนอ่านหนังสือ เป็นโครงการกระตุ้นและส่งเสริมทักษะด้านการวิเคราะห์ วิจัย ผ่านการอ่านของเยาวชนเพื่อแนะนำหนังสือที่มีประโยชน์ให้กับเพื่อนเยาวชนด้วยกันเอง มีเยาวชนส่งผลงานเข้าร่วมประกวดกว่า 2,000 ชิ้นงาน มีเยาวชนร่วมฟังบรรยายทักษะการอ่านอย่างวิเคราะห์และการเขียนเรียงความเข้าประกวดกว่า 9,000 คนทั่วประเทศ ผลการวิจัยได้รายชื่อหนังสือและคำแนะนำในการอ่านอย่างวิเคราะห์ วิจัยจากเยาวชนถึงเยาวชนหลากหลาย

ปรเมศวร์ มินศิริ และคณะ (2547) ทำโครงการชวนเพื่อนท่องเว็บ เป็นการสนับสนุนด้านทักษะการวิเคราะห์ วิจัยของเยาวชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเชิงความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชนไทยในการพิจารณาเว็บไซต์ต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต โดยผ่านการวิเคราะห์และพิจารณาสื่อด้วยตนเองและบอกต่อ แนะนำเว็บไซต์ที่ดีและมีประโยชน์ งานวิจัยนี้ทำให้ได้ Website Directory พร้อมคำแนะนำอย่างน้อย 200 เว็บไซต์ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน

2. ความตระหนัก

2.1 ความหมายของความตระหนัก

Good (อ้างถึงใน รัตติยา หงษ์สกุล ,2546) ให้ความหมายของความตระหนักว่าเป็นความรู้สึกที่แสดงถึงการเกิดความรู้ของบุคคล หรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

Philipp (อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ วิฤติพลธำรง ,2540) ให้ความหมายของความตระหนักว่าเป็นการเข้าใจ การมองเห็น การรับสิ่งที่ผ่านเข้ามาในจิตใจแล้วรู้สึกเป็นห่วง สนใจต่อสถานการณ์ ความจริงหรือวัตถุประสงค์ภายนอก

ชลดา ทองสุกนอก (2540) กล่าวว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้าอันได้แก่บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่างๆที่โน้มเอียงหรือพร้อมที่จะตอบสนองในทางบวกหรือลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ สรุปความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความตระหนักว่า ความรู้และความตระหนักต่างเกี่ยวข้องกับการสัมผัสและการใช้จิตใจไตร่ตรอง ความรู้เป็นกฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการสังเกตและการรับรู้ที่ต้องอาศัยเวลา อย่างไรก็ตามการที่จะเกิดความตระหนักต้องผ่านการมีความรู้มาก่อน

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความตระหนัก

Bloom, Benjamin S., Thomas J. and Madaus George F. (1971) กล่าวว่า การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดซึ่งเชื่อมโยงในสภาพจิตใจของบุคคลต่างกัน อันเป็นปัจจัยมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาและสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความคิดและแสดงออกตามความคิด ความรู้สึกของตน ความรู้จึงเป็นกระบวนการภายในที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลได้

ALFRED A. ARTH & AUSTIN F.GRODE (1974) ได้ศึกษาการสร้างความตระหนักในสิ่งแวดล้อมในวารสาร THE ELEMENTARY SCHOOL JOURNAL DECEMBER 1974 หน้า 158-161 ว่า การสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนประถมชั้นครุควรเริ่มจากธรรมชาติ ให้นักเรียนได้สัมผัสกับต้นไม้ที่เป็นทั้งต้นไม้ใหญ่และต้นไม้เล็ก ให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการสัญจรและการไม่ทำลายธรรมชาติ ทำลายชีวิตแมลงและนกที่เป็นส่วนประกอบเติมแต่งธรรมชาติให้สวยงาม ให้นักเรียนได้รู้จักวิเคราะห์ แยกแยะความเหมือนและความต่างของต้นไม้ นก แมลง ที่มีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน แต่มีส่วนเหมือนกันที่ปรุงแต่งธรรมชาติให้มีความสวยงามและมีคุณค่า ในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ นักเรียนจะได้รับการซึมซับให้เกิดความมีคุณค่าในตนเอง (self – worth)

นักการศึกษาทั้งสองท่านนี้สรุปว่าการสร้างความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมน่าจะทำให้
ง่าย และเป็นงานที่ไม่มีค่าใช้จ่ายอะไร แต่ผู้จะกระทำควรมุ่งพิจารณาดังต่อไปนี้

1. โครงการนี้จะทำที่ใด ในเมืองหรือชนบท / ส่วนป่าใกล้ๆ ซึ่งควรเหมาะสมกับกลุ่มและวัย
ของนักเรียน

2. ผลประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรคที่พึงจะมีต่อโครงการและนักเรียนต้องดำเนินการ
แก้ไขทันที

3. วัตถุประสงค์ของโครงการที่มีกระบวนการตรวจสอบได้

4. สภาพทางภูมิศาสตร์ควรเอื้ออำนวยในการสร้างความตระหนักได้

ALFRED & AUSTIN ได้แนะนำกระบวนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. สร้างแผนที่และคำอธิบายกำกับตลอดเส้นทางเดินเท้าอย่างชัดเจน

2. ใช้สื่อที่มีความกระชับ ชัด ง่าย แปลความได้ถูกต้อง มีสีชัดเจน เหมาะกับวัยเด็ก

3. ควรมีการประเมินผลจากผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน

วลัย พานิช (2542) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความตระหนัก ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่ได้รับมาตรฐานคุณภาพ ISO 14001 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย
คือ

1. องค์ประกอบที่ส่งเสริมและพัฒนาความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

2. กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน

3. กระบวนการร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมตอบสนองของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย คัดเลือกโรงเรียนตามพื้นที่เขตที่ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานแล้ว ในปี พ.ศ .
2541-2542 เป็นตัวแทนโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ กาวิลละวิทยาลัย เก้านนคร
วิทยา นนทรีวิทยา ภูเก็ตวิทยา บางละมุง พรหมานุสรณ์ คัดเลือกนักเรียน โรงเรียนละ 60 คน
จากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 360 คน ตอบแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย ได้แบบสอบถาม
ที่สมบูรณ์กลับมา 347ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยมี
ดังนี้ องค์ประกอบที่ส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนคือ สภาพทางภูมิศาสตร์ที่
โรงเรียนจัดทำขึ้นเป็นอันดับแรก (70.66%) ประสพการณ์ตรงที่นักเรียนเรียนรู้จากชีวิตจริง และ
กิจกรรมนอกห้องเรียน เป็นอันดับที่ 2 (55.33%)

จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาข้างต้นนี้ คณะผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาความตระหนัก
ในความเป็นไทยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ให้ความรู้ด้านทฤษฎีให้เข้าใจความเป็นไทยไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ประเพณี อาชีพ ภาษา
การแต่งกาย วิธีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเพื่อให้นักเรียนสำนึก ชื่นชอบและเกิดความ

ภูมิใจในวัฒนธรรมของบรรพบุรุษโดยผ่านระบบการเรียนรู้ที่ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายจาก วิทยากร ประชาชนชาวบ้าน พ่อค้ารอบๆ ชุมชนที่นักเรียนศึกษาอยู่

2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความตระหนักในความเป็นไทยทั้งในกรุงเทพมหานครตลอดจน ต่างจังหวัดเพื่อนำนักเรียนได้รับองค์ความรู้ใหม่โดยมีประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

3. จัดบรรยายภาคหรือพฤติกรรมที่แสดงความเป็นไทยให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีความ ประสงค์จะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจและชื่นชม

4. นำกรณีหรือบุคคลตัวอย่างของไทยมาเป็นต้นแบบให้นักเรียนได้สัมผัสภาษณ์ให้เกิด ความประทับใจ

5. นำความรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์มาฝึกใช้ในการวิเคราะห์ คุณค่า มองเห็นปัญหา ประเด็นที่ควรส่งเสริม และร่วมกันอนุรักษ์ความเป็นไทยไว้

6. เน้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในปัญหาความต้องการของสังคมที่ได้สัมผัสมาเพื่อคิด วิเคราะห์ กำหนดทางเลือกในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

2.3 การวัดผลความตระหนัก

ชวาล แพร์ตกุล (อ้างถึงใน ธิดา สุบรรณาท, 2544) กล่าวว่า ความตระหนักเป็น พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดว่ามีสิ่งนั้นอยู่ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับด้าน ความรู้สึกและอารมณ์ ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องใช้หลักการ วิธีการตลอดจนเทคนิค เฉพาะจึงจะวัดความรู้สึกและอารมณ์ดังกล่าวออกมาได้เที่ยงตรง และมีความเชื่อมั่น เครื่องมือที่ใช้ วัดความรู้สึกและอารมณ์มีดังนี้

1. วิธีการสัมภาษณ์ (interview) อาจเป็นการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอนโดยสร้าง คำถามและมีคำตอบให้เลือก คำถามที่ตั้งจะต้องเรียงลำดับก่อนหลังไว้เป็นอย่างดีหรืออาจใช้การ สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีหัวข้อใหญ่ๆ ให้ผู้ตอบมีเสรีภาพในการตอบ คำถามจะเป็นไปตามโอกาสที่สนทนากัน

2. แบบสอบถาม (questionnaires) แบบสอบถามจะเป็นชนิดเปิดหรือปิดหรือผสมกัน ทั้งสองแบบก็ได้

3. แบบตรวจสอบรายการ (checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัด ตรวจสอบว่าเห็นด้วย ไม่ เห็นด้วย มี ไม่มี สิ่งที่กำหนดตามรายการอาจอยู่ในรูปของการทำเครื่องหมายตอบหรือเลือกว่า ใช่ ไม่ใช่ก็ได้

4. มาตรวัดอันดับคุณภาพ (rating scale) เครื่องมือชนิดนี้เหมาะสำหรับการวัดอารมณ์และความรู้สึกที่ต้องการทราบความเข้มว่ามีมากน้อยใดในเรื่องเพียงใดในเรื่องที่กำหนด

5. การใช้ความหมายภาษา (semantic differential technique: S.D.) เทคนิคการวัดโดยใช้ความหมายของภาษาเป็นเครื่องมือที่วัดได้ครอบคลุม ประกอบด้วย เรื่องซึ่งถือเป็นแนวคิดและมีคุณศัพท์ที่ตรงข้ามกันเป็นคู่ๆ ประกอบแนวคิดนั้นหลายๆคู่ แต่ละคู่มีสองขั้ว ช่องว่างระหว่างสองขั้วบ่งด้วยตัวเลข ถ้าใกล้ข้างใดมากก็จะมีลักษณะตามคุณศัพท์ของขั้วนั้นมาก คุณศัพท์ที่ประกอบเป็นขั้วทั้งสองแบ่งออกเป็น 3 พวก คือ การประเมินค่าของศักยภาพและกิจกรรม

สรุป ความตระหนักเป็นภาวะของจิตใจที่มีความละเอียดอ่อนซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล แล้วส่งผลให้แสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ดังนั้นการวัดความตระหนักจึงต้องใช้เครื่องมือที่สามารถวัดอารมณ์ ความรู้สึกได้อย่างเที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความตระหนัก

ธิดา สุบรรณาง (2544) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยวางวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างโปรแกรมสำหรับนักเรียน 3) การทดลองใช้โปรแกรม และ 4) การปรับปรุงโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนบ้านกระโพ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมทุกคนมีพฤติกรรมการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีมาก และ 3) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมทุกคนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมโดยภาพรวม ทั้งในด้านความเหมาะสม ความพอใจ และด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ความเหมาะสมของระยะเวลาของกิจกรรมก่อนและหลังการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่อยู่ในระดับปานกลาง

จรินทร์ โพธิ์ไชยะ (2545) ศึกษาความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังและ

เปรียบเทียบความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมใน 4 ด้านได้แก่ น้ำ อากาศ เสียง และขยะมูลฝอย จำแนกตามเพศ ภาควิชาและชั้นปีที่นักศึกษาสังกัด ผลการวิจัยสรุปว่านักศึกษามีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่อง น้ำ อากาศ เสียง ขยะมูลฝอยและรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันด้วยความเชื่อมั่น 95% และนักศึกษาที่สังกัดภาควิชาต่างกันมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เรื่องน้ำและรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกันด้วยความเชื่อมั่น 95%

นางลัทธน์ วงศ์ถนอม (2547) ศึกษาและเปรียบเทียบความตระหนักถึงความสำคัญและความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิฐานะของนักเรียนโรงเรียนที่มีสังกัดแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรสงครามมีความตระหนักถึงความสำคัญของการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันทุกด้านโดยได้ภาพรวมอยู่ในระดับสูง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรสงครามที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความตระหนักถึงความสำคัญของการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีภูมิฐานะและที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีสังกัดของโรงเรียนแตกต่างกันมีความตระหนักถึงความสำคัญของการนำวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรสงครามที่มีความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันทุกด้านและโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรสงครามที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและที่เรียนในโรงเรียนที่มีสังกัดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนนักเรียนที่มีภูมิฐานะของนักเรียนแตกต่างกันมีความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกันด้วยความเชื่อมั่น 95 และความตระหนักถึงความสำคัญของการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3จังหวัดสมุทรสงคราม สัมพันธ์กับความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ประเทศไทยเป็นชาติที่เก่าแก่ชาติหนึ่งในเอเชีย ซึ่งมีลักษณะที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของเรามาตั้งแต่โบราณกาล เอกลักษณ์คือลักษณะพิเศษจะเป็นของบุคคลใดหรือ สังคมใดสังคมหนึ่งก็ได้ ซึ่งเอกลักษณ์นั้นจะประกอบด้วย ลักษณะการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมและลักษณะนิสัยประจำชาตินั้นๆ (ประสงค์ สุ่นศิริ 2526: อ้างในประชา ผ่องใส, 2530 :17)

นิสัยประจำชาติไทยได้รับการยกย่องจากนานาประเทศว่าดีงาม เช่น การยิ้มทักทายจนชาวต่างประเทศให้สมญานามว่า “ดินแดนแห่งรอยยิ้ม”(คึกฤทธิ์ ปราโมช 2519:อ้างในประชา ผ่องใส 2530 :1) “ดินแดนแห่งความรื่นเริง” (ชนะ ประถมศรี: อ้างในประชา ผ่องใส,2530 :1) ในทำนองเดียวกันมีชาวตะวันตกบางคนมีทรรศนะในทางลบต่อนิสัยคนไทย เช่น เมอร์ซีเออร์ ซีเออร์คอร์ บอกว่าคนไทยมีนิสัยเป็นคนโกง ไม่จริงใจ ทำการเอาหน้า นอกจากนั้น ลาลูแบร์ เห็นว่าคนไทยชอบพูดปด ไม่จริงใจ จอห์น ครอบฟอร์ด เห็นว่าคนไทยเป็นคนเฉื่อยชาและขี้ขลาด (วริยา ศิวะศรียานนท์และทวีวัฒน์ ปุณทวิวัฒน์ : อ้างในประชา ผ่องใส,2530 :2) ข้อมูลต่างๆ นี้ทำให้ประชา ผ่องใส ทำการศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพความเป็นไทยโดยทำการสำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานครในปี.ศ.2530 ซึ่งผลการศึกษามูลึกภาพความเป็นไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปได้ดังต่อไปนี้ รักอิสระเสรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประสานประโยชน์ กตัญญูกตเวที ชาตวินัย พุ่มเฟื่อย มีความจงรักภักดีและเคารพในองค์พระมหากษัตริย์ ให้เกียรติแก่ผู้อ่อนแอกว่า รักสนุกว่าเริง รักศักดิ์ศรี หยิ่งในความเป็นไทย ลืมง่าย ไม่ผูกใจเจ็บ ให้อภัยง่าย ไม่กระตือรือร้น ยึดถือระบบพวกพ้อง เชื่อโชคกลาง ชาดความเป็นผู้นำเกรงใจ นิยมตัวบุคคลมากกว่าหลักการ เคารพอาวุโส ไม่อดทน (ประชา ผ่องใส 2530 : 49)

เอกสารที่กล่าวนี้เป็นข้อสรุปจากการศึกษาของนักวิจัยและบุคคลในประวัติศาสตร์ที่เดินทางเข้ามาในไทยซึ่งบางข้อความ คณะผู้วิจัยคิดว่าควรจะได้ศึกษาเพิ่มเติม เพราะบางข้อความนั้นเกิดขึ้นตามบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ในปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความเป็นไทยในปัจจุบัน ด้วยการได้ออกศึกษาชุมชนเป็นบทเรียนจากภาคสนามซึ่งเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ได้รับความรู้ไปพร้อมกับความบันเทิงควบคู่กันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่แวะเวียนไปฟังผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้มีองค์ความรู้จริงในท้องถิ่นเล่าเรื่องราวแต่หนหลังให้ฟังไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิถีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ตำนาน ความเชื่อ วัฒนธรรม สถานที่สำคัญ (อนุสาร อ.ส.ท .เดือนกันยายน 2546:72)

3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ดังนี้

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) มีความเชื่อว่าการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเรียนรู้ผู้อื่นอย่างเข้าใจนั้นมีความเกี่ยวข้องกันและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิม มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเพื่อชื่นชม และเพลิดเพลิน ในสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งได้รับความรู้ ความเข้าใจต่อสภาพสังคม รวมถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานต่อการมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ ธิดาสุบรรณาจ (2544) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า เป็นการเดินทางเพื่อชื่นชมความงาม และวิถีชีวิตของประชาชนตามเมือง และแหล่งวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อศึกษา และเรียนรู้สภาพวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนอย่างมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การเดินทางท่องเที่ยวที่นั่นมีหน่วยงานทางราชการที่คอยบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั่วไปก็คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมทางด้านระบบการศึกษา การพานักเรียนออกศึกษานอกสถานที่ที่จะเข้าใจและนิยมใช้คำว่า “ทัศนศึกษา” กันและเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 –2544) ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยโดยกำหนดให้เยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่จะเดินทางอย่างถูกวิธี และมุ่งให้กิจกรรมทัศนศึกษาเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาความรู้ สติปัญญา จิตใจ และบุคลิกภาพของเยาวชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542) ในปัจจุบันการท่องเที่ยวได้จำแนกออกเป็นหลายประเภทตามวัตถุประสงค์และบริบทของแหล่งเที่ยวนั้นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ถูกนำมาใช้ให้เกิดระบบบริหารจัดการเชิงการศึกษาและการท่องเที่ยวควบคู่กันเพื่อก่อประโยชน์ให้แก่นักท่องเที่ยวได้แก่ ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544) ได้อธิบายแนวคิดและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังนี้

แนวคิดสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. การท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม

2. การท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ และประสบการณ์ใหม่
3. ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาท มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมจัดทำ ร่วมได้รับผลประโยชน์

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งที่มีวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของผู้คน (Culture – based Tourism)
2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการเดินทางที่ได้รับความประทับใจ มีความรู้ด้านสุนทรียศิลป์ ประณีตศิลป์ ทัศนศิลป์(Fine Art Education – based Tourism)
3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการจัดการที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ดำเนินการ (Local People Participation– based Tourism)
4. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการเดินทางเพื่อศึกษาและเรียนรู้ถึงภูมิปัญญา ท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น (Local Wisdom and Folklore Education – based Tourism)
5. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการจัดการที่มีจิตสำนึกต่อการรักษา สภาพแวดล้อม (Environmental Tourism Management) เพื่อให้การท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นเป็นไป อย่างยั่งยืน(Sustainable tourism Management)

3.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นิยมจัดในประเทศไทย มีดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวไปในแหล่ง โบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินและได้รับความรู้ความเข้าใจต่อ ประวัติศาสตร์และโบราณคดีท้องถิ่น
2. การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้นจะได้รับความสนุก เพลิดเพลิน ตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์ตลอดจนศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ เข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรม ทำให้มีประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานความ รับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมโดยประชาคมใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว
3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism/ Village Tourism) หมายถึงการเดินทาง ท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะชีวิตและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษของตนเองจะ

ได้ความรู้ ผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

3.4 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2548) ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาภาคสนามที่เป็นงานวิจัยว่า การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและวางแผนพัฒนาเพื่อเสริมศักยภาพของบุคคลและองค์กรชุมชนในการสร้างความเข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และบูรณาการความรู้ที่ได้จากแนวคิดกับงานภาคสนามได้อย่างดีเยี่ยม

ชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาในประเทศไทยได้เขียนไฮกุ (คำประพันธ์บทกวีของญี่ปุ่นประเภทหนึ่ง) มามากกว่า 50 ปีแล้ว ไฮกุที่เขียนเกี่ยวกับเมืองไทยยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมไทย เช่น เทศกาลทางพุทธศาสนา การประท้วง การเดินขบวน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคม จากการศึกษาวิเคราะห์ไฮกุที่เขียนเราสามารถเห็นความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมไทย และเห็นทัศนคติที่ดีของคนญี่ปุ่นที่มีต่อประเทศไทยด้วยซึ่งสามารถนำมาเป็นหลักฐานในการพัฒนาชาติได้

สงศรี วงษ์เวช (2545) ศึกษาบริบทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิงและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่าสองฝั่งแม่น้ำปิงมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ครบถ้วน จึงเป็นสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวให้สามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็น 2 รูปแบบหลักๆ คือ การท่องเที่ยวทางน้ำและทางบก จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันยังขาดความชัดเจนในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี SWOT สรุปได้ว่า

จุดแข็ง คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

จุดอ่อน คือ มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ไม่เด่นชัด

อุปสรรค คือ การขาดความรับผิดชอบต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดูแล

สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์บริเวณลุ่มแม่น้ำปิง โอกาสของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง คือ ทำการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ได้ง่ายเพราะเกิดกระแสนิยมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเป็นเมืองท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

เพลินพิศ เครือบุญ (2545) ทำการศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนบ้านจิวเหนือ ตำบลบ้านส่ง อำเภอมะเข จังหัดพะเยา ผลการศึกษามีดังนี้ หมู่บ้านนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วย หิน ดิน ทวาย ดังนั้นประชากรในหมู่บ้านนี้ได้นำทรัพยากรดังกล่าวมาทำพระพุทธรูป ครกหิน เครื่องปั้นดินเผา เพื่อขายให้นักท่องเที่ยว ปัจจุบัน

บุคคล เช่น อาชีพ รายได้ ระยะเวลา ที่อยู่อาศัยในชุมชน ข้อมูลข่าวสารและการมีกิจกรรมในชุมชน มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับความรู้ในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว และความรู้มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับทัศนคติในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทัศนคติในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจและการนำมาสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความคาดหวังทางสังคมมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับบรรทัดฐานการมีส่วนร่วมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพบว่าบรรทัดฐานส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและนำมาสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ศิวพร เรืองใจ (2546) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในภาพรวมของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ยังไม่มีความพร้อมทั้ง 3 ด้านคือ ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมขององค์กร และความพร้อมของงบประมาณ

มณีวรรณ ผิวนิม (2550) ศึกษาพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ : ตลาดน้ำดำเนินสะดวกและตลาดน้ำตลิ่งชัน ผลการวิจัยสรุปว่า ปัญหาในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ขาดการวางแผนในระดับชุมชน ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารผูกขาดโดยเอกชนทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือหรือขาดความพร้อมด้านงบประมาณ เวลาและองค์ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวมีน้อย ทำให้ต้องหวังพึ่งและรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ งานวิจัยนี้ยังได้เสนอนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำ เช่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน บริหารและจัดการท่องเที่ยวทุกขั้นตอนและทุกกลุ่ม

เมืองดี นนทะธรรม (2549) ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) เป็นหัวหน้าคณะวิจัยได้ดำเนินโครงการศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนวัดประตูปา ตำบลประตูปา อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนศรัทธาวัดประตูปาร่วมกันศึกษาค้นคว้าและสรุปรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีระบบ และเพื่ออนุรักษ์ รักษา ถ่ายทอดความรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาการวิจัยคือ คนในปัจจุบันขาดการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ไม่เห็นคุณค่าและเกิดความรักความภูมิใจ ความหวังเห็นที่จะฟื้นฟูตลอด จนสืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญา การวิจัยหาแนวทางแก้ไขโดยชุมชนได้ร่วมกับโรงเรียนบ้านประตูปาในการจัดทำโครงการการตีกลองบูชา (ก้องปู่จา) โดยสภาวัฒนธรรมชุมชน

ศรัทธาวัดประตูป่าได้สนับสนุนจ้างครูมาสอนการตีกลองมโหรีและยังได้วางแนวทางในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยรับบริจาคของดี ของเก่ามาเก็บไว้เพื่อให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้

จตุพร วิศิษฐ์โชติอังกูร (2549) เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และวัฒนธรรมชุมชน โดยชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด บ้านรุ่งอรุณ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า แต่เดิมหมู่บ้านทั้ง 4 แห่ง คือเส้นทางกวนยาเสพติดและเป็นแหล่งพักยาเสพติดที่สำคัญ ตามเส้นทางหลักจากชายแดนเข้าสู่ประเทศไทย วิธีการกวนยาเสพติดจะมีการว่าจ้างชาวบ้านเป็นผู้แบกหามคนละ 1 แขนงเม็ด ราคาค่าขนส่งคนละ 6,000 บาท เหตุที่ชาวบ้านบางคนต้องรับจ้างกวนยาเพราะสภาพเศรษฐกิจและความกดดันจากทางราชการ ไม่มีบัตรประชาชน ทาง สกว. ได้เข้าร่วมการทำวิจัยโดยร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ ทำให้รู้ปัญหาต่างๆมากขึ้น คนในหมู่บ้านหันมาให้ความร่วมมือกับทางราชการ และในที่สุดสามารถปรับเปลี่ยนมาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยใช้รูปแบบโฮมสเตย์ และใช้ไกด์ชาวบ้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

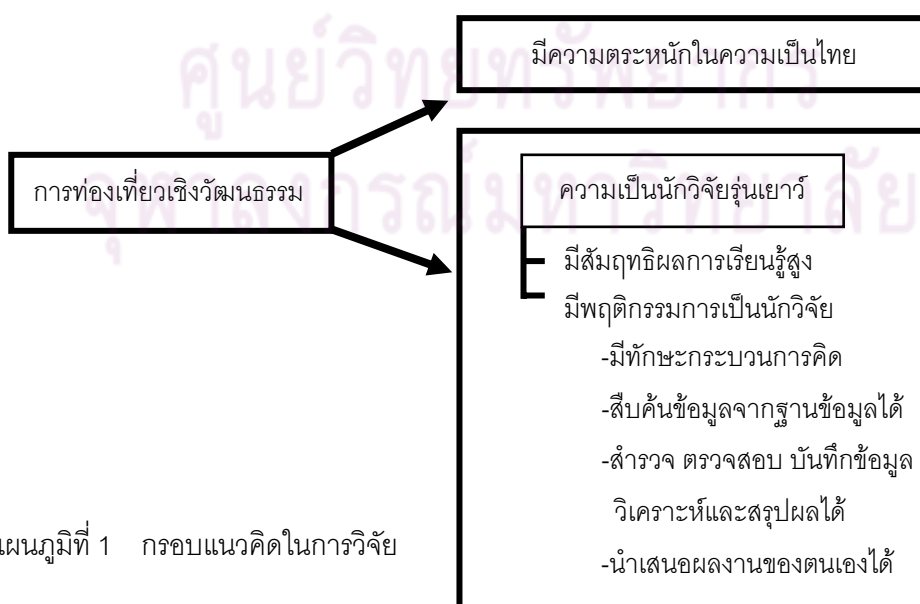
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

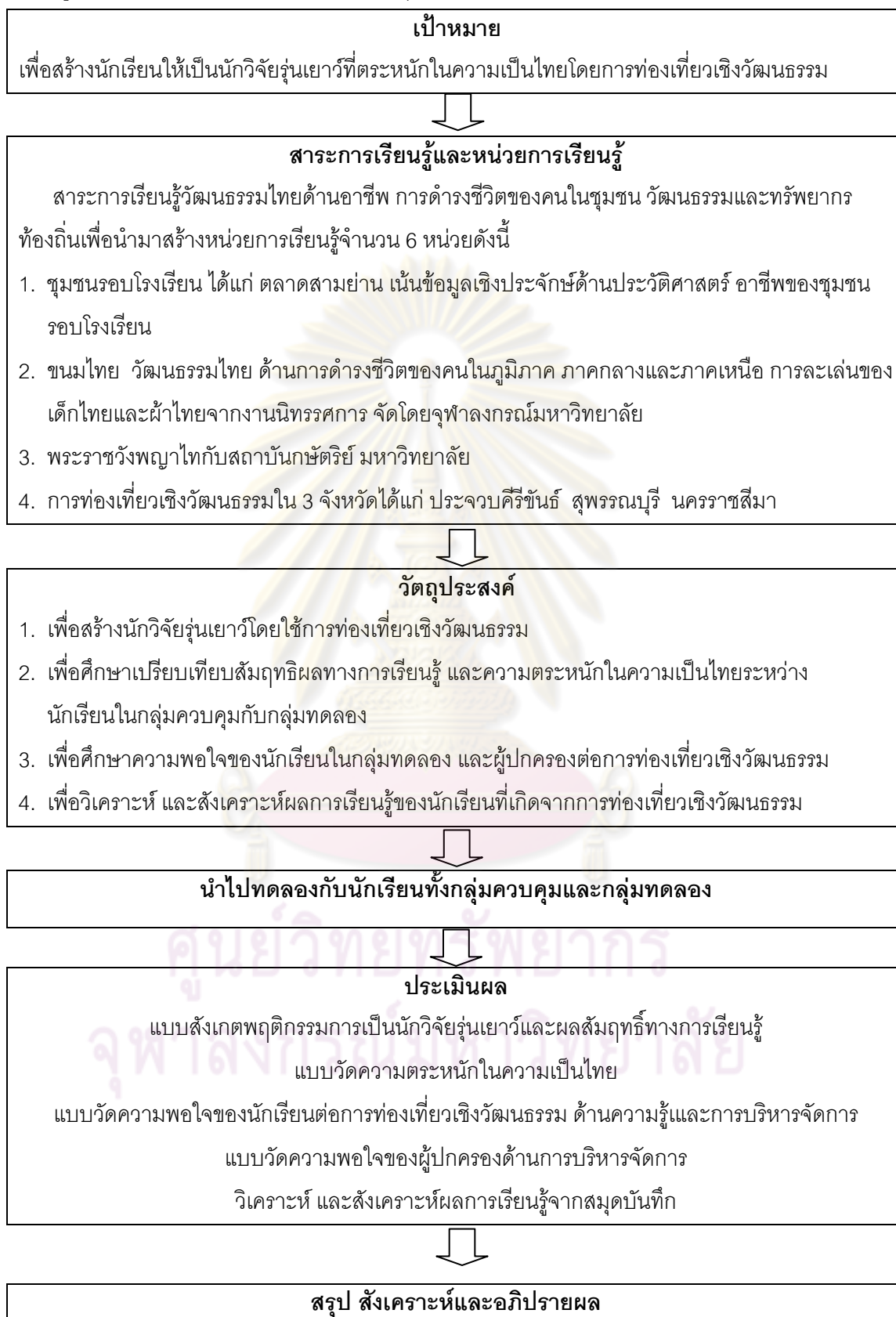
1. ศึกษาแนวคิด หลักการ วิธีการเรียนการสอนโดยใช้สาระเชิงบริบทการศึกษาออกสถานที่ที่เกี่ยวกับการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ ความตระหนักในความเป็นไทยตลอดจนลักษณะและวิธีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากวารสาร งานวิจัย ตำราและการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต
2. ศึกษารายละเอียดของชุมชนรอบๆ สถาบันการศึกษาของนักเรียนเพื่อเป็นการให้พื้นฐานความรู้เรื่องวัฒนธรรมกับชุมชนรอบตัวนักเรียน อาชีพของคนในชุมชน ได้แก่ตลาดสามย่านน ศึกษาการจัดนิทรรศการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ศึกษาการจัดงานศิลปวัฒนธรรม ล้านนาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาพระราชวังพญาไท เพื่อสร้างวิธีการเรียนรู้ที่คาดหวังและรายละเอียดที่จะนำไปทดลองและพัฒนาต่อไป
3. ศึกษารายละเอียดที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครราชสีมา ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน การประกอบอาชีพ ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการในการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 15 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรี “ตามรอยอารยธรรม” กลุ่ม 1 ตลอดปีการศึกษา 2549 และผ่านระบบการคัดเลือกโดยการสอบภาคทฤษฎี และการสัมภาษณ์

2. กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 15 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรี “ตามรอยอารยธรรม” กลุ่ม 2 ตลอดปีการศึกษา 2549 และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมใกล้เคียงกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง ตลอดทั้งผ่านระบบการคัดเลือกโดยการสอบภาคทฤษฎี และการสัมภาษณ์เช่นเดียวกัน

ระยะเวลาในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. เวลาที่นักเรียนศึกษาข้อมูลจากการฟังบรรยายจาก วิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน ค้นคว้า สร้างแบบสำรวจและแบบสอบถามด้วยตนเอง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงเป็นเวลา 18 ชั่วโมง/ภาค และรวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง/ปีการศึกษา
2. ระยะเวลาภาคปฏิบัติ (ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) จำนวน 2 ครั้ง ดำเนินการ ในวันเสาร์-อาทิตย์ของสัปดาห์ที่ 15 ของแต่ละภาค รวมเป็น 28 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา และรวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 56 ชั่วโมง/ปีการศึกษา

เครื่องมือ และการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมกรณเป็นนักวิจัยซึ่งสร้างขึ้นตามหลักการเื้ออำนวยการในการคิดของ ทิศนา แขมมณีและคณะ (2540) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .84
2. แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ที่ใช้กับนักเรียนในกลุ่มควบคุมและในกลุ่มทดลองตามสาระการเรียนรู้และบริบทที่ได้รับรู้จากจังหวัดสุพรรณบุรีกับจังหวัดนครราชสีมา ได้คะแนนประสิทธิภาพ/ประสิทธิผลสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน มีคะแนนเท่ากับ 95.00/85.65 และ 95.00/86.50
3. แบบสอบถามความตระหนักในความเป็นไทยที่ใช้กับนักเรียนทั้งสองกลุ่มตามสาระการเรียนรู้และบริบทที่ได้รับรู้จากจังหวัดสุพรรณบุรีกับจังหวัดนครราชสีมา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .81
4. แบบสอบถามความพอใจที่ใช้กับนักเรียนในกลุ่มทดลองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งทางด้านความรู้ที่ได้รับและการบริหารจัดการ
5. แบบสอบถามความพอใจที่ใช้กับผู้ปกครองของนักเรียนในกลุ่มทดลองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านการบริหารจัดการ
6. สมุดบันทึกและวิเคราะห์คุณค่า
7. แผนการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

โดยการศึกษางานวิจัยของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศนำมาเป็นแนวในการสร้างเครื่องมือการวิจัยให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ นำข้อมูลมาปรับปรุง และไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองเพื่อตรวจสอบการสื่อความหมายทางภาษาแล้วนำข้อมูลมาแก้ไข และหาความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ ในขณะที่เดียวกันคณะผู้วิจัยกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวแทนวัฒนธรรมภาคต่างๆ เพื่อเขียนแผนการเรียนรู้ จัดทำสมุดคู่มือการวิเคราะห์คุณค่าของนักเรียนขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดแหล่งวัฒนธรรมซึ่งมีความเป็นตัวแทนภาคต่างๆ ของประเทศไทยเพื่อให้นักเรียนได้ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้มากที่สุดได้แก่สถานที่ดังนี้

ภาคกลาง ได้แก่ชุมชนสามย่านที่เป็นชุมชนรอบตัวนักเรียนที่นักเรียนสมควรได้เรียนรู้รวมทั้งพระราชวังพญาไท งานศิลปวัฒนธรรมที่จัดโดยนิสิตชมรมรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ณ ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเรียนรู้เรื่องขนมไทย และศึกษาศิลปวัฒนธรรม การประกอบอาชีพชาวนาที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคเหนือ ได้แก่ งาน ศิลปะล้านนาจัดโดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคใต้ ได้แก่ ชุมชนชาวประมงคลองวาฬ อุทยานวิทยาศาสตร์ ณ ห่วงอก ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิถีชีวิตของคนคลองวาฬยามเช้า การถวายเป็นสังฆทานที่วัดคลองวาฬ และการแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบจากทะเล

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย ปราสาทหินพิมาย ปราสาทศีลภา บ้านด่านเกวียน บ้านหนองบัวคำ โรงพยาบาลอภัยภูเบศร์

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ที่จะประเมินคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ แบบวัดความตระหนักในความเป็นไทย แบบประเมินความพอใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนในช่วงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎี แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ด้านคือ นักวิจัยรุ่นเยาว์

ความตระหนักในความเป็นไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความตระหนักในความเป็นไทย 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ประกอบด้วยข้อความเชิงนิมมาน (Positive)ซึ่งเป็นคำถามทางบวกและข้อความเชิงนิเสธ(Negative) ซึ่งเป็นคำถามทางลบ มีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีกรให้คะแนนข้อความทางบวกว่า ถ้าเห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน เห็นด้วยให้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน ส่วนการให้คะแนนทางลบคือ ถ้าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน

ไม่เห็นด้วยให้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 3 คะแนน เห็นด้วย ให้ 2 คะแนนและเห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน
คณะผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความตระหนัก
4.50 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 – 4.49	เห็นด้วย
2.50 – 3.49	ไม่แน่ใจ
1.50 – 2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความตระหนักในความเป็นไทยจำนวน 30 ข้อ และนำแบบวัดความตระหนักในความเป็นไทยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเพื่อให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดตรงกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกณฑ์การให้คะแนน ตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำแบบวัดความตระหนักในความเป็นไทยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาให้ใช้เป็นเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้จำนวน 35 คน (1 ห้องเรียน) ทดลองทำเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ความชัดเจนของคำถาม นำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ตามวิธีแจกแจงแบบ ที (T – Distribution) แล้วคัดเลือกคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 1.65 ขึ้นไป ได้เป็นแบบวัดจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ

นำแบบวัดความตระหนักในความเป็นไทยที่คัดเลือกมาหาค่าเที่ยง โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง 0.81

3) แบบสอบถามความพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักเรียนที่เป็นชนิดเลือกตอบจาก 3 ตัวเลือกคือ เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย จำนวน 10 ข้อและชนิดปลายเปิดเขียนข้อเสนอแนะและประโยชน์ที่ได้รับอีก 1 ข้อ

4) แบบสอบถามความพอใจต่อการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ปกครองที่เป็นชนิดเลือกตอบจาก 3 ตัวเลือกคือ เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย จำนวน 10 ข้อ และแบบสอบถามชนิดปลายเปิดเขียนข้อเสนอแนะและประโยชน์ที่ได้รับอีก 1 ข้อ

การกำหนดน้ำหนักคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มาก	3
ปานกลาง	2
น้อย	1

จากข้อมูลที่นักเรียน ผู้ปกครองตอบ คณะผู้วิจัยได้นำมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
2.40 – 3.00	มาก
1.70 – 2.39	ปานกลาง
1.00 – 1.69	น้อย

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนตรวจพิจารณาการใช้ภาษา รูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอนี้ นำแบบสอบถามให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน (ครึ่งหนึ่งของตัวอย่างประชากร) ทดลองทำเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและสื่อทางภาษา แล้วนำมาปรับปรุง และใช้ในการวิจัย

5) แบบสังเกตพฤติกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์ขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีดังนี้

5.1) ศึกษาเกณฑ์ในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2540) ที่ให้แนวคิดว่า ลักษณะนิสัยของบุคคลที่สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดความคิดได้นั้น ประกอบด้วย 8 ลักษณะนิสัย และมีพฤติกรรมหรือลักษณะบ่งชี้ดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะนิสัยของบุคคลที่สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดความคิด

ลักษณะนิสัย	พฤติกรรมหรือลักษณะที่บ่งชี้
1. ใจกว้างและเป็นธรรม	มีใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม รับรู้ รับความรู้สึกละแวกความคิดเห็นของผู้อื่น มีโลกทัศน์กว้างไกล รับและไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบมีเหตุผล รับรู้ข้อมูลตามความเป็นจริง ไม่ลำเอียงหรือมีอคติ มีการตัดสินใจที่ถูกต้องไม่ผิดพลาด
2. มีสมาธิดี	มีสภาพความมั่นคงของจิตที่แน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนด ไม่ฟุ้งซ่าน แยกแยะข้อมูลที่ปรากฏได้ว่าเป็นจริงหรือเป็นสิ่งปรุงแต่ง เข้าใจเหตุการณ์อย่างถูกต้องตามความจริง
3. ช่างวิเคราะห์ และผสมผสาน	รู้จักการมองสิ่งต่างๆ ได้หลายแง่มุม วิเคราะห์รายละเอียดของสิ่งต่างๆ ได้และรู้จัก ผสมผสานข้อมูลใหม่ขึ้นได้หลายรูปแบบ
4. มีความพร้อมในการทำงานของสมองดี	มีความสามารถในการเชื่อมโยง ปรับรับ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้เดิมให้เชื่อมต่อกับประสบการณ์ หรือสิ่งเร้าใหม่ที่ได้รับอย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะนิสัย	พฤติกรรมหรือลักษณะที่บ่งชี้
5. มีความกระตือรือร้นใฝ่รู้	ตื่นตัว อยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากทำในสิ่งใหม่ๆ ช่างสงสัยและพร้อมที่จะคิดค้นหาคำตอบของสิ่งนั้นๆ กล้าเสี่ยง กล้าทดลอง บนพื้นฐานของความมีเหตุผล และถูกต้อง
6. ขยัน ต่อสู้ และอดทน	ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา มีใจสู้ มีความพยายาม และตั้งใจที่จะแก้ปัญหา สามารถทนต่อสภาวะที่คลุมเครือและซับซ้อนได้ ไม่หาทางออกแบบผิดๆ
7. มั่นใจในตนเอง	มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจอย่างถูกต้องและเฉียบขาด มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมโนทัศน์เกี่ยวกับตัวเองตรงตามความเป็นจริง
8. มีความน่ารัก น่าคบ	มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว เข้าใจจิตใจของคนอื่นเคารพกฎ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

5.2) กำหนดขอบเขตของพฤติกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ใช้ในการสังเกตและบันทึกตามบริบทของ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นแบบเลือกตอบ (check list) จากตัวเลือก 2 ตัวเลือกคือ พฤติกรรมที่พบและพฤติกรรมที่ไม่พบ

คณะผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายในแบบสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ดังนี้

พฤติกรรมทำสม่ำเสมอ (มากกว่า 80 %) ให้ 2 คะแนน

พฤติกรรมทำไม่สม่ำเสมอ (น้อยกว่า 20 %) ให้ 1 คะแนน

จากข้อมูลที่สังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ ได้นำมาหาค่ามัธยฐานและแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรม
30 - 40	ดีมาก
20 - 29	ดี
10 - 19	พอใช้
1 - 9	ปรับปรุง

5.3) นำแบบสังเกตพฤติกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คนพิจารณา

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาการวิจัยขั้นพื้นฐาน ความเข้าใจในการสื่อสาร แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5.4) นำแบบสังเกตพฤติกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์ไปใช้ภาคสนามซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

- 1) การปฏิบัติตนตามแบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 20 ข้อ
- 2) จากแบบสังเกตพฤติกรรม 20 ข้อที่จัดทำขึ้นให้เกิดลักษณะนิสัยเอื้ออำนวยให้

เกิดความคิด 8 ลักษณะนิสัยจากงานวิจัยของ ทิศนา แชมมณีและคณะ (2540) ได้ลักษณะนิสัยแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ใจกว้างและเป็นธรรม	จำนวน 4 ข้อ
2. สมารถดี	จำนวน 2 ข้อ
3. ช่างวิเคราะห์และผสมผสาน	จำนวน 4 ข้อ
4. มีความพร้อมในการทำงานของสมองดี	จำนวน 4 ข้อ
5. มีความกระตือรือร้นใฝ่รู้	จำนวน 2 ข้อ
6. ขยัน ต่อสู้และอดทน	จำนวน 1 ข้อ
7. มั่นใจในตนเอง	จำนวน 1 ข้อ
8. มีความน่ารักน่าคบ	จำนวน 2 ข้อ

6) สมุดบันทึกสาระการเรียนรู้ และวิเคราะห์คุณค่าของนักเรียนฉบับที่ขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ออกแบบโดยในกระดาษหนึ่งหน้าจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือครึ่งด้านซ้ายและครึ่งด้านขวาในด้านซ้ายให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ลงเป็นองค์ความรู้ใหม่ ส่วนด้านขวามือให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และตรงกับความเป็นความจริง ซึ่งเรียกว่าการวิเคราะห์คุณค่า

7) แผนการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างแผนการเรียนรู้

1. สร้างประมวลรายวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย โดยใช้แนวคิดของรูปแบบการสอนที่ใช้กระบวนการคิด ของทิศนา แชมมณีและคณะ (2540) และแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติของสุมน อมรวิวัฒน์ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาตินั้นเป็นแนวทางหนึ่งที่สถานศึกษาและโรงเรียนสามารถบริหารจัดการควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ทันที เพราะเป็นการเก็บเกี่ยวความรู้จากสิ่งรอบๆ ตัวที่ถือเป็นชุมชนทรัพยากรที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้อย่างไม่มีหมดสิ้น หลักการพื้นฐานความคิดในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ขยายวงกว้างออกสู่ชุมชนและธรรมชาติมีดังต่อไปนี้

- 1) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกสถานที่ ทุกเวลา
- 2) แหล่งเรียนรู้ของชุมชนมีอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นองค์กรจัดตั้ง สถาบันในชุมชน วิถีชีวิต การทำมาหากิน ประเพณี พิธีกรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

3) การเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นจาก การที่ทุกฝ่ายสร้างเครือข่ายของการเชื่อมโยงประสบการณ์ เกิดสังคมการเรียนรู้และสังคมคุณธรรม

4) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติเป็นกระบวนการให้ความสุข มี การสร้างสรรค์ความคิดและประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า

จากแนวคิดข้างต้นคณะผู้วิจัยเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้จากชุมชนจึงจัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมเพื่อให้นักเรียนได้ออกสัมผัสสังคมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะสร้างบรรยากาศให้รู้จัก สังเกต บันทึก วิจารณ์ คิดวิเคราะห์หาค่าและศึกษาความแตกต่าง ข้อดีที่พบบนมาเป็นแนวทางในการ พัฒนาการบวนการคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของนักวิจัย คณะผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้มาสร้างแผนการเรียนรู้ทั้ง ทางด้านการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้นอกสถานที่ (ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) โดยมีการนำผล ประเมินกิจกรรมจากนักเรียน ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนมาปรับปรุงและพัฒนาแผนการเรียนรู้ในครั้ง ต่อๆไป

2. สร้างให้นักเรียนเกิดความตระหนักในความเป็นไทย

ความตระหนักในความเป็นไทยนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ อารยธรรมไทยอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้จำเป็นต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน กระบวนการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของนักเรียน รูปแบบ ของกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องเป็นรูปแบบที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญคือ การส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ ศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด โดยให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า รู้จักเชื่อมโยง ความรู้และสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมทางการเรียนรู้ได้แก่กิจกรรมท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ โดยการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านหรือเจ้าของพื้นที่ตลอดจนนักเรียนได้ ลงมือปฏิบัติจริง จากองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถค้นพบความสำเร็จได้จากการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจใน การเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน สามารถประเมินค่าเป็นเชิงบวกต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ อันจะนำมาซึ่งความ ภาคภูมิใจ เกิดความตระหนักและความซาบซึ้งต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากรายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบหรือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ เสริมสร้างคุณลักษณะแก่ ดี มีสุขในระดับประถมศึกษาของกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543:247) และสรุปได้ว่ากระบวนการสร้างความตระหนักเป็นกระบวนการที่มุ่งฝึก ให้นักเรียนเกิดความสนใจ เอาใจใส่ รับรู้และเห็นคุณค่าในปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็น นามธรรมและรูปธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภูมิแสดงขั้นตอนการสอนและเทคนิค สำคัญดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แนวคิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความตระหนัก

ขั้นตอนการสอน	เทคนิคสำคัญ
1. ให้นักเรียนสังเกต	ให้นักเรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ครูต้องการให้เกิดความตระหนัก เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ เอาใจใส่ และเห็นคุณค่าโดยใช้กรณีตัวอย่าง
2. ให้นักเรียนวิจารณ์	ให้นักเรียนได้วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุ ผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น ระยะยาว
3. ให้นักเรียนสรุป	ให้นักเรียนอภิปราย หาข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุนคุณค่าของสิ่งที่ต้องตระหนักและวางเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องนั้นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนในขณะที่ยังเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน ตามประเด็นการประเมินพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นแบบเลือกตอบ (check list) จากตัวเลือก 2 ตัวเลือกคือ พฤติกรรมที่พบและพฤติกรรมที่ไม่พบ โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายในแบบสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย ดังนี้

พฤติกรรมทำสม่ำเสมอ (มากกว่า 80 %) ให้ 2 คะแนน

พฤติกรรมทำไม่สม่ำเสมอ (น้อยกว่า 20 %) ให้ 1 คะแนน

แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรม
30 - 40	ดีมาก
20 - 29	ดี
10 - 19	พอใช้
1 - 9	ปรับปรุง

2. ผู้วิจัยวัดความตระหนักในความเป็นไทยของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความตระหนักในความเป็นไทย 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ที่ประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิต (Positive) ซึ่งเป็นคำถามทางบวก และข้อความเชิงนิเสธ (Negative) ซึ่งเป็นคำถามทางลบ มีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีกรให้คะแนนข้อความทางบวกว่า ถ้าเห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน เห็นด้วย

ให้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน ส่วนการให้คะแนนทางลบคือ ถ้าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 3 คะแนน เห็นด้วย ให้ 2 คะแนนและเห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน และได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความตระหนัก
4.50 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 – 4.49	เห็นด้วย
2.50 – 3.49	ไม่แน่ใจ
1.50 – 2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. ผู้วิจัยทดสอบสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบหลังการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ใน 3 จังหวัด คือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครราชสีมา การทดสอบหลังการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ประจวบคีรีขันธ์ ทำการทดสอบเฉพาะกลุ่มทดลอง แบบทดสอบมีจำนวน 20 ข้อ

4. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักเรียน และผู้ปกครอง ที่เป็นชนิดเลือกตอบจาก 3 ตัวเลือกคือ เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย จำนวน 10 ข้อและชนิดปลายเปิดเขียนข้อเสนอแนะและประโยชน์ที่ได้รับอีก 1 ข้อ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มาก	3
ปานกลาง	2
น้อย	1

แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่ามัธยฐานและแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
2.40 – 3.00	มาก
1.70 – 2.39	ปานกลาง
1.00 – 1.69	น้อย

5. ผู้วิจัยให้นักเรียนบันทึกสาระการเรียนรู้ และวิเคราะห์คุณค่าของสาระที่ได้รับในขณะที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แล้วนำมาสังเคราะห์เนื้อหาเป็นแบบเรื่องเล่า (stories telling) ได้เป็น 3 ประเด็น คือ 1) การเป็นนักวิจัย 2) การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และได้ความรู้อุ้ต่อตนเอง 3) ด้านคุณธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ จากแบบสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยที่ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน 3 คน โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated Anova)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบด้านสัมฤทธิผลการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test)
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความตระหนักในการเป็นไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม ควบคุม โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test)
4. วิเคราะห์แบบสอบถามความพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลอง เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งทางด้านการบริหารจัดการ และด้านความรู้ที่ได้รับ โดยการทำค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวัดระดับความพอใจ
5. วิเคราะห์แบบสอบถามความพอใจของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งทางด้านการบริหารจัดการ โดยการทำค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวัดระดับความพอใจ
6. สังเคราะห์การบันทึกจากสมุดบันทึกของนักเรียนกลุ่มทดลอง ขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเป็นการนำเสนอแบบวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในรูปแบบเรื่องเล่า (stories telling)

การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์

กระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์นั้น เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และเป็นกระบวนการเน้นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดตามหลักกระบวนการคิดจากงานวิจัยของทีศนา เขมมณี และคณะ (2540) เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด: ต้นแบบการเรียนรู้ทางทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ที่คณะผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาและใช้เป็นรูปแบบในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 แนวคิดการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ตามหลักกระบวนการคิด

ลักษณะการคิด	พฤติกรรม	ทักษะการคิด
1. คิดคล่อง	1.1 คิดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้คิดให้ได้จำนวนมากและอย่างรวดเร็ว	การจำ, การบอกความรู้ออกมาด้วยตนเอง, การพูด, การเขียน, การใช้ข้อมูล
	1.2 จัดหมวดหมู่การคิด	การจัดหมวดหมู่, การจัดระบบความคิด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการคิด	พฤติกรรม	ทักษะการคิด
2. คิดหลากหลาย	2.1 คิดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้คิดให้ได้รูปแบบ/ลักษณะ/ประเภทที่หลากหลาย แตกต่างกัน	การจำ, การบอกความรู้ที่ออกมาด้วยตนเอง, การพูด, การเขียน, การใช้ข้อมูล, การจำแนกแยกแยะ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การสำรวจ, การผสมผสานข้อมูล การจัดระบบความคิด
	2.2 จัดหมวดหมู่การคิด	การจัดหมวดหมู่, การจัดระบบความคิด
3. คิดละเอียด	3.1 คิดให้ได้รายละเอียดหลักเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้คิด	การจำ, การบอกความรู้ที่ออกมาด้วยตนเอง, การพูด, การเขียน, การใช้ข้อมูล, การจำแนกแยกแยะ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การสำรวจ, การผสมผสานข้อมูล การจัดระบบความคิด, การสำรวจ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การระบุ, การเชื่อมโยง, การขยายความ, การวิเคราะห์
4. คิดชัดเจน	4.1 พิจารณาสິงที่เห็นแล้วพยายามบอกให้ได้ว่าตนเอง รู้/ไม่รู้/เข้าใจ/ไม่เข้าใจอะไร	การจำ, การบอกความรู้ที่ได้จากตัวเลือกที่กำหนดให้, การบอกความรู้ที่ออกมาด้วยตนเอง, การระบุการใช้ข้อมูล, การบรรยาย, การอธิบาย, การทำให้กระจ่าง, การพูด, การเขียน, การสำรวจ,
	4.2 ในส่วนที่เข้าใจให้พยายามคิด อธิบาย ขยายความด้วยคำพูดของตนเอง	การเก็บรวบรวมข้อมูล, การจำแนกแยกแยะ, การวิเคราะห์, การจัดระบบข้อมูล, การแสดงออกถึงความสามารถของตนเอง
		การจำ, การบอกความรู้ที่ออกมาด้วยตนเอง, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การเชื่อมโยง, การขยายความ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการคิด	พฤติกรรม	ทักษะการคิด
5. คิดอย่างมีเหตุผล	<p>5.1 จำแนกข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และความคิดเห็นออกจากกัน</p> <p>5.2 พิจารณาเรื่องที่คิดบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงโดยใช้หลักเหตุผลทั้งแบบ ปรนัยคือ คิดจากหลักทั่วไปไปสู่ข้อเท็จจริงย่อยๆ และแบบอุปนัยคือคิดจากย่อยๆ ไปสู่หลักการทั่วไป</p>	<p>การสำรวจ, การระบุ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การจำแนกแยกแยะ, การจัดหมวดหมู่, การสรุปอ้างอิง, การใช้เหตุผล, การวิเคราะห์, การตั้งเกณฑ์</p> <p>การสรุปอ้างอิง, การให้เหตุผล, การหาความเชื่อพื้นฐาน, การตั้งเกณฑ์, การพิสูจน์ความจริง, การประยุกต์ใช้ความรู้</p>
6. คิดถูกทาง	<p>6.1 ตั้งเป้าหมายของการคิดไปในทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว</p> <p>6.2 คิดถึงประโยชน์ระยะยาวมากกว่าประโยชน์ระยะสั้น</p>	<p>การทำให้กระจ่าง, การวิเคราะห์การค้นหาแบบแผน</p> <p>การวิเคราะห์, การให้เหตุผลการคาดคะเน/พยากรณ์</p>
7. คิดกว้าง	<p>7.1 คิดถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดให้ครอบคลุมสิ่งที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเรื่องที่คิด</p> <p>7.2 คิดถึงความสำคัญขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่มีต่อเรื่องที่คิด</p>	<p>การจำ, การบอกความรู้ออกมาด้วยตนเอง, การใช้ข้อมูล, การสำรวจ, การระบุ, การจำแนกแยกแยะ, การสรุปอ้างอิง, การให้เหตุผล, การวิเคราะห์, การเชื่อมโยง</p> <p>การวิเคราะห์, การเปรียบเทียบ, การจัดลำดับ</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการคิด	พฤติกรรม	ทักษะการคิด
8. คิดลึกซึ้ง	<p>8.1 วิเคราะห์ให้เห็นองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยที่โยงใยและสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนจนประกอบกันเป็นโครงสร้างหรือภาพรวมของสิ่งนั้น</p> <p>8.2 วิเคราะห์ให้เข้าถึงระบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่อยู่ในโครงสร้างนั้น</p> <p>8.3 วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาหรือความหมายหรือคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งที่คิดได้</p>	<p>การจำแนกแยกแยะ, การจัดลำดับ, การจัดหมวดหมู่, การสรุปอ้างอิง, การเชื่อมโยง, การให้เหตุผล, การวิเคราะห์, การผสมผสานข้อมูล, การจัดระบบความคิด</p> <p>การวิเคราะห์, การให้เหตุผล, การเชื่อมโยง</p> <p>การวิเคราะห์, การเชื่อมโยง, การสรุปอ้างอิง, การให้เหตุผล, การหาความเชื่อพื้นฐาน</p>
9. คิดไกล	<p>นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิด ทั้งทางกว้างและทางลึก มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ</p> <p>ทำนายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่างๆอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นๆไปโดยอาศัยข้อมูลและข้อเท็จจริงต่างๆเป็นฐานในการทำงาน</p> <p>9.3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของความ สัมพันธ์เชิงสาเหตุในแต่ละขั้นแต่ละตอน</p>	<p>การวิเคราะห์, การให้เหตุผล, การเชื่อมโยง, การสรุปอ้างอิง, การหาความเชื่อพื้นฐาน, การค้นหาแบบแผน, การกำหนดโครงสร้างความรู้</p> <p>การคาดคะเน/พยากรณ์, การตั้งสมมติฐาน</p> <p>การตั้งเกณฑ์, การเปรียบเทียบ, การเชื่อมโยง, การสรุปอ้างอิง, การให้เหตุผล</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการคิด	พฤติกรรม	ทักษะการคิด
10. คิดแหวกแนว	<p>9.4 ลงความเห็นการทำนาย</p> <p>10.1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่องราวเดิมมาสร้างเป็นเรื่องราวใหม่</p> <p>ทำสิ่งเดิมด้วยวิธีใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อน</p> <p>10.3 เสนอข้อมูลหรือวิธีการที่แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ เมื่ออยู่ในสถานการณ์เดียวกัน</p>	<p>การสรุปความ, การให้เหตุผล</p> <p>การวิเคราะห์, การจัดระบบความคิด, การสร้างองค์ความรู้ใหม่, การผสมผสานข้อมูล</p> <p>การผสมผสานข้อมูล, การแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างความรู้ใหม่, การสร้างองค์ความรู้ใหม่</p> <p>การผสมผสานข้อมูล, การจัดระบบความคิด, การค้นหาแบบแผน, การแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างความรู้ใหม่, การสร้างองค์ความรู้ใหม่</p>

ตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดนี้ คณะผู้วิจัยมีแนวคิดว่า ผู้เรียนวิชาตามรอยอารยธรรมไทยจะต้องมีลักษณะและทักษะการคิดที่จะใช้ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ครูจะต้องช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนสามารถคิดและค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเองและผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีการคิดอย่างเป็นระบบควบคู่ไปด้วยวิธีที่หลากหลายได้แก่

1. นักเรียนได้ฝึกค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งใน และนอกห้องเรียนสามารถเลือกทรัพยากรที่อยู่รอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้ได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นฐานข้อมูลความรู้ของตนเองได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบันทึกข้อมูล วิเคราะห์คุณค่าของข้อมูลได้
3. นักเรียนสามารถนำข้อมูลมาจัดให้เป็นระบบ ตีความ เรียบเรียงด้วยภาษาของตนเอง และสามารถเขียนสื่อความหมายกับผู้อื่นได้
4. นักเรียนสามารถสร้างผลงานเชิงผลิตภาพได้ตามความสนใจ ความถนัด และตามศักยภาพของตนเอง
5. นักเรียนสามารถนำเสนอผลงานทางวิชาการได้ตามศักยภาพของนักเรียน

จากแนวคิดการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์โดยการจัดกิจกรรม 5 ประการนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิดของกองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2542:159) เกี่ยวกับรูปแบบเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมความคิด ที่มีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

ก. เป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูมีบทบาทเป็นผู้สรรหากิจกรรมและเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง

ข. ประเด็นปัญหาหรือศึกษาจากของจริงเป็นสื่อการสอนสำคัญที่ครูสามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมความคิด

ค. ในกิจกรรมการสอนนักเรียนมีโอกาสอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่

ง. ในขั้นตอนย่อยๆ ของกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้ทักษะการคิดหลายๆ ทักษะ ในขณะเดียวกันก็ได้ฝึกฝนกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยให้เกิดความคิด

จ. นักเรียนมีโอกาสได้สรุปผลของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยสรุปเป็นกฎ คำจำกัดความ หรืออธิบายขยายความพร้อมแสดงเหตุผล

ฉ. นักเรียนมีโอกาสได้ใช้เหตุผลในลักษณะอุปนัยและนิรนัยบ่อยครั้ง

ช. การใช้คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูต้องรู้จักใช้ เพื่อกระตุ้น หรือเป็นสิ่งเร้าให้เกิดความคิดในลักษณะต่างๆ

ซ. ครูสามารถชี้้นำให้เกิดความคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนไม่สับสน เป็นการสอนที่เน้นกระบวนการมากกว่าสาระ

ตามแนวคิดในการส่งเสริมทักษะการคิดนี้ ตรงกับจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ของการสอนวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย คณะผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยมีสาระและแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แนวคิดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ วิชา ตามรอยอารยธรรมไทย

เนื้อหาสาระ	จัดการเรียนรู้	ปฏิบัติ/ศึกษานอกสถานที่	หมายเหตุ
1. วิวัฒนาการทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมไทย	1. บรรยายประกอบสารคดี/ อภิปราย	ค้นคว้าหาข้อมูลสรุปข้อมูลด้วยตนเอง สร้างผลงานเชิงวิชาการ (สรุป คิด เขียน)	ทุกเนื้อหาสาระจะมีการบูรณาการความรู้และกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การรู้จักใช้ทักษะการคิดเพื่อเป็นพื้นฐานในการ
2. วิถีชีวิตไทย	2. ชมวีดิทัศน์รายการคุณพระช่วยเรื่องความ	เรียนรู้ที่หอประวัติจุฬาฯ โดยวิทยากรคือ	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	จัดการเรียนรู้	ปฏิบัติ/ศึกษานอกสถานที่	หมายเหตุ
2.1 วิถีชีวิตไทยที่ เกี่ยวข้องกับตัวเรา สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	เป็นมาของชุมชนชาวไทย ริมแม่น้ำเจ้าพระยา	อาจารย์สวัสดิ์ จงกล ผู้อำนวยการหอประวัติจุฬาฯ ศึกษาและเรียนรู้ที่วังพญาไท ศึกษาสภาพวิถีชีวิตในชุมชน ตลาดสามย่าน	ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมที่ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรีและ นครราชสีมา อย่างมีประสิทธิภาพ ในโอกาสต่อไป
2.2 วิถีชีวิตไทยที่ เกี่ยวข้องกับสถาบัน ทางสังคมสถาบัน ครอบครัว สถาบัน ทางเศรษฐกิจการ ประกอบอาชีพ การ อาศัยธรรมชาติใน ท้องถิ่นเพื่อการ ประกอบอาชีพรวมทั้ง การสร้างสรรค์และสืบ ทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่น	1. บรรยายอภิปราย ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ของไทยกับการสืบสาน อารยธรรมไทย โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไทยถาวร เลิศวิทยาประสิทธิ์ จากภาควิชา วิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์จุฬาฯ 2. ชมวีดิทัศน์เรื่องการทอ ผ้าไหมไทย	ศึกษาและลงมือทำขนมไทย คือ ขนมบัวลอย กุ้งยั่วแซก ข้าวเม่าทอด โดยมีวิทยากร คือ คุณป้า มาลัย ไพจิตรโยธี แม่ครัวของโรงเรียน ศึกษาและเรียนรู้การทอผ้า ไทยในงานนิทรรศการที่จัด บริเวณศาลาพระแก้ว จุฬาฯ	
3. วิถีชีวิตไทยที่ เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อศาสนาและ ค่านิยมในสังคม	1. บรรยาย/อภิปราย 2. ชมวีดิทัศน์รายการคุณ พระช่วยเรื่องความ เป็นมาของว้าวไทย 3. ชมวีดิทัศน์เรื่อง การเล่นของเด็กไทย	ศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตแบบ ไทยในงานวันเอกลักษณ์ไทย ของโรงเรียน ศึกษาและเรียนรู้การประกอบ อาชีพตามวิถีไทยในงาน ศิลปวัฒนธรรมจุฬาฯ ครั้งที่ 2	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	จัดการเรียนรู้	ปฏิบัติ/ศึกษานอกสถานที่	หมายเหตุ
	4. ชมวีดิทัศน์เรื่องการทำ รำไทย	ศึกษาและเรียนรู้วิถี วัฒนธรรมล้านนาในงานแอ่ว กาดมั่ว ของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมกิจกรรมการเล่นของ เด็กไทย ฝึกเล่นการเล่น ของเด็กไทยเช่น หมากเก็บ ภู กินหาง เสือข้ามห้วย	

นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการสอนและพัฒนาวิธีการสอนโครงการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ โดยการสอนและพัฒนาจากข้อคิดที่ได้จากผู้ปกครอง นักเรียน อาจารย์และบุคคลในพื้นที่บางคนที่ให้ข้อมูลนำมาเป็นแนวทางจัดโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งต่อไปให้นักเรียนได้รับประโยชน์เป็นสำคัญ ดังที่ ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2535) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งสรุปเน้นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการสอนดังนี้

1. ลักษณะร่วมของรูปแบบการสอนตามความคิดเห็นของผู้รู้มีดังต่อไปนี้

1.1 รูปแบบการสอนเป็นแผนของการทำงาน ทำก่อนการปฏิบัติ เช่น แผนการสอนเขียนก่อนปฏิบัติการสอนจริง

1.2 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการสืบค้น เน้นให้นักเรียนมีกิจกรรมค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

1.3 รูปแบบการใช้เหตุผลโดยเน้นการสอนที่มีความสัมพันธ์กับความมีเหตุผล

1.4 รูปแบบการสอนที่พัฒนาแล้วควรนำไปวิจัยให้เห็นผลก่อนนำไปเผยแพร่

คณะผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าวิธีการสอนแบบที่ดำเนินการอยู่ นำไปใช้ได้จริงซึ่งตรงกับจอยล์ และเวล เน้นในเรื่องการฝึกปฏิบัติจริงมาก (ปราโมทย์ จันทร์เรือง , 2536 : 103 – 112)

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

การวิจัยและพัฒนา (research and development) เป็นการพัฒนารูปแบบหนึ่งที่ใช้ กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นหรือตามที่ต้องการดังนั้นผลที่ปรากฏจึงเป็นการทดลองที่มีระบบ มีความเชื่อถือได้

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญเป็น 2 ตอนคือ ขั้นตอนการวิจัย R และขั้นตอนการพัฒนา D ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการวิจัย R เพื่อแสวงหาความรู้และแนวทางการพัฒนาสิ่งที่ศึกษาอยู่ และต่อด้วยการพัฒนา D1 คือพัฒนาองค์ความรู้ไปในแนวนั้น หาข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไขและนำข้อมูลไปทดลองใช้ในการปรับปรุง D1 ให้เป็น D2 ที่ดีขึ้น กระบวนการวิจัยและพัฒนาจึงมีขั้นตอนเรียงลำดับดังนี้คือ R1 ไปสู่ D1 และ R2 ไปสู่ D2 ซึ่งอาจมีขั้นตอนต่อเนื่องกันไปจนกว่าจะได้ความรู้ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน หรืออาจเริ่มต้นจาก D1 ไปสู่ R1 และ D2 ไปสู่ R2 ก็ได้

เมื่อพิจารณาการวิจัยและพัฒนาแล้วจะพบว่า เป็นงานวิจัยที่เหมาะสมกับกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ครูสามารถดำเนินด้วยตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ในการศึกษาเรื่องการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์เพื่อให้เกิดความตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ สรุปผังความคิดรูปแบบการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 ผังความคิดรูปแบบการวิจัยและพัฒนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ของคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ของอาจารย์ 3 คน ที่สังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนจำนวน 15 คน ในช่วงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน 3 จังหวัด คือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ของนักเรียนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพอใจของนักเรียน ต่อกระบวนการเรียนรู้ และการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพอใจของผู้ปกครอง ต่อการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียนในด้านสาระการเรียนรู้ มโนทัศน์ และการวิเคราะห์คุณค่าจากสมุดบันทึกสาระการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ จังหวัดนครราชสีมา

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ของคะแนนการสังเกตพฤติกรรม การเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ ของอาจารย์ 3 คน ที่สังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของ นักเรียนจำนวน 15 คน ในช่วงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ จังหวัดนครราชสีมา

คณะผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการสังเกตทักษะการเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ของนักเรียน ในช่วงที่ นักเรียนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน 3 จังหวัด ได้แก่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ จังหวัดนครราชสีมา มาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในภาพรวม

คะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนทั้ง 15 คน เป็นผลการประเมิน โดยผู้สอนทั้งสามคน ในการศึกษาดูงานที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยที่คณะผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมนักวิจัยรุ่นเยาว์ ในช่วงที่นักเรียนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยศึกษาลักษณะนิสัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดความคิด 8 ลักษณะนิสัยของ ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2540) ที่ให้แนวคิด ว่า ลักษณะนิสัยของบุคคลที่สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดความคิดได้มี 8 ลักษณะนิสัย และมีพฤติกรรมหรือลักษณะบ่งชี้ดังนี้ 1) มีใจกว้างและเป็นธรรม 2) มีสมาธิดี 3) ช่างวิเคราะห์และผสมผสาน 4) มีความพร้อมในการทำงานของสมองดี 5) มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ 6) ขยัน ต่อสู้ และอดทน 7) มั่นใจในตนเอง 8) มีความน่ารัก น่าคบ แบบสังเกตนี้มีคะแนนเต็ม 40 คะแนน และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

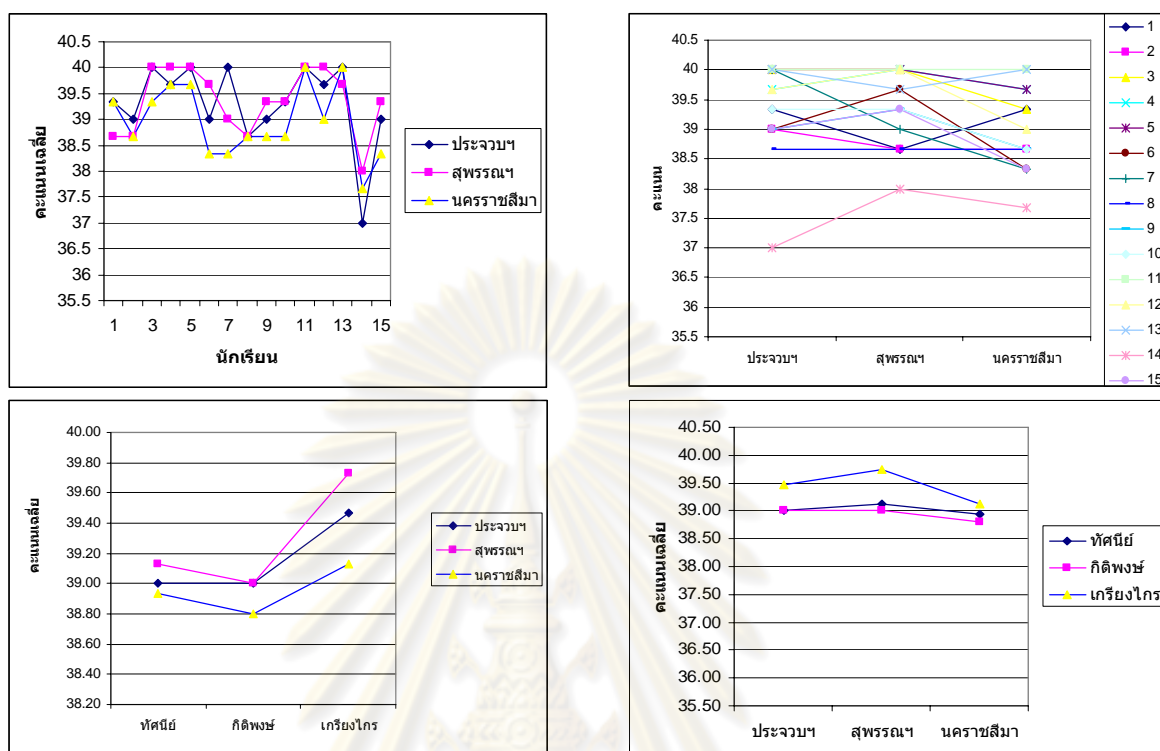
คณะผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายในแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ดังนี้ ถ้าพบพฤติกรรมของนักเรียนที่ทำสม่ำเสมอ (มากกว่า 80 %) ให้ 2 คะแนน ถ้าพบพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่สม่ำเสมอ (น้อยกว่า 20 %) ให้ 1 คะแนน ดังคะแนน พฤติกรรมการเป็นนักวิจัยเป็นรายบุคคล และคะแนนเฉลี่ยรวมแต่ละจังหวัดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 คะแนนผลการประเมินของนักเรียนโดยผู้สอน แยกรายจังหวัด และคะแนนเฉลี่ย

นักเรียน	ประจวบคีรีขันธ์				สุพรรณบุรี				นครราชสีมา			
	ทัศน์	กิติ	เกรียง	เฉลี่ย	ทัศน์	กิติ	เกรียง	เฉลี่ย	ทัศน์	กิติ	เกรียง	เฉลี่ย
1	38	40	40	39.33	39	37	40	38.67	39	40	39	39.33
2	39	38	40	39.00	39	38	39	38.67	37	40	39	38.67
3	40	40	40	40.00	40	40	40	40.00	40	38	40	39.33
4	40	40	39	39.67	40	40	40	40.00	39	40	40	39.67
5	40	40	40	40.00	40	40	40	40.00	40	40	39	39.67
6	40	39	38	39.00	39	40	40	39.67	39	37	39	38.33
7	40	40	40	40.00	38	39	40	39.00	39	38	38	38.33
8	40	39	37	38.67	39	38	39	38.67	39	38	39	38.67
9	38	39	40	39.00	38	40	40	39.33	39	39	38	38.67
10	39	39	40	39.33	39	40	39	39.33	38	39	39	38.67
11	40	40	40	40.00	40	40	40	40.00	40	40	40	40.00
12	39	40	40	39.67	40	40	40	40.00	38	40	39	39.00
13	40	40	40	40.00	39	40	40	39.67	40	40	40	40.00
14	35	38	38	37.00	38	37	39	38.00	38	36	39	37.67
15	37	40	40	39.00	39	39	40	39.33	39	37	39	38.33
เฉลี่ย	39.00	39.47	39.47	39.31	39.13	39.20	39.73	39.36	38.93	38.80	39.13	38.95

เพื่อให้เห็นภาพผลการวิเคราะห์คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยเฉลี่ยระหว่างผู้สอนสามคนคือ กิตติพงษ์ ทัศนีย์ เกรียงไกร และระหว่างนักเรียน 15 คน ผู้วิจัยจึงนำเสนอแผนภูมิเส้นเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยระหว่างผู้สอนทั้งสามคน และผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างนักเรียน 15 คน ดังแผนภูมิเส้นด้านล่างนี้ จากภาพจะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน 15 คน ค่อนข้างใกล้เคียงกัน มีคะแนนต่ำสุด 37 คะแนน และคะแนนสูงสุด 40 คะแนน โดยที่คะแนนของนักเรียนหมายเลข 14 มีคะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยต่ำสุด และคะแนนของนักเรียนหมายเลข 11, 13, 5 และ 4 มีคะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยสูงสุด เป็นที่น่าสังเกตว่ารูปแบบของคะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน 15 คน จากผลการประเมินสามจังหวัด มีลักษณะแตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าผลการเรียนรู้จากประสบการณ์แต่ละจังหวัดที่นักเรียนได้รับแต่ละคนแตกต่างกัน ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ลงรายละเอียดต่อไป

แผนภูมิที่ 4 คะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน เป็นรายบุคคล จังหวัด และผู้สอน

แผนภูมิเส้นในภาพข้างต้นยังแสดงให้เห็นว่าผลการประเมินเฉลี่ยของนักเรียน 15 คน โดยผู้สอนสามคนมีคะแนนใกล้เคียงกันโดยมีค่าระหว่าง 38.80 - 39.80 คะแนน ผลการประเมินโดยผู้สอนพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย ที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีค่าสูงสุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 39.36 คะแนน ซึ่งไม่แตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยที่จังหวัดนครราชสีมาที่มีค่าต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 38.95 คะแนนมากนัก คะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในการประเมินแต่ละจังหวัดตามภาพ มีความแตกต่างระหว่างผู้สอนทั้งสามคน โดยคะแนนผลการประเมินของอาจารย์ทศนิยมและอาจารย์กิตติพงษ์ค่อนข้างใกล้เคียงกัน และต่ำกว่าคะแนนผลการประเมินของอาจารย์เกียรติกรเล็กน้อย ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินระหว่างผู้สอน และระหว่างจังหวัดต่อไป

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง คะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนโดยผู้สอน จากผลการประเมินในสามจังหวัด โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated-measured ANOVA) พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนที่ประเมินโดยผู้สอนทั้งสามคนที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนครราชสีมา ไม่แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนที่ประเมินโดยผู้สอนทั้งสามคนที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีความแตกต่างระหว่างผู้ประเมิน โดยผลการประเมินของอาจารย์ทัศนีย์ต่ำกว่าอาจารย์เกรียงไกร มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเท่ากับ (39.73-39.13) เท่ากับ 0.600 คะแนน เท่านั้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของผลการประเมินระหว่างผู้สอนสามคน
รายจังหวัด

Source	Measure	Type of sphericity test	SS	df	MS	F	Sig.	Post hoc test
Factor	ประจวบฯ	Sphericity not assumed(a)	2.178	1.420	1.534	1.212	.304	-
	สุพรรณฯ	Sphericity Assumed	3.244	2	1.622	3.757	.036	ทัศน<ไกร
	นครราชสีมา	Sphericity Assumed	.844	2	.422	.511	.606	-
Error	ประจวบฯ	Sphericity not assumed(a)	25.156	19.881	1.265			
	สุพรรณฯ	Sphericity Assumed	12.089	28	.432			
	นครราชสีมา	Sphericity Assumed	23.156	28	.827			

a Using Greenhouse-Geisser adjustment

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง คะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน ในสามจังหวัด จากการประเมินโดยผู้สอนทั้งสามคน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated-measured ANOVA) พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน ที่ประเมินโดยผู้สอนแต่ละคนไม่มีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนระหว่างจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของผลการประเมินระหว่างจังหวัด แยกตามผู้สอน

Source	Measure	Type of sphericity test	SS	df	MS	F	Sig.
Factor	ทัศนีย์	Sphericity Assumed	.333	2	.167	.220	.804
	กิติพงษ์	Sphericity Assumed	3.619	2	1.810	2.041	.150
	เกรียงไกร	Sphericity Assumed	2.905	2	1.452	3.038	.065
Error	ทัศนีย์	Sphericity Assumed	19.667	26	.756		
	กิติพงษ์	Sphericity Assumed	23.048	26	.886		
	เกรียงไกร	Sphericity Assumed	12.429	26	.478		

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้น แสดงให้เห็นว่ารูปแบบคะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน 15 คน จากผลการประเมินสามจังหวัด มีลักษณะแตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าผลการเรียนรู้จากประสบการณ์แต่ละจังหวัดที่นักเรียนได้รับแต่ละคนแตกต่างกัน คณะผู้วิจัยจึงจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับคะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกมีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดี (กลุ่มที่ 1) ได้แก่นักเรียนหมายเลข 2, 8, 14 และ 15 กลุ่มที่สองมีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดีมาก (กลุ่มที่ 2) ได้แก่นักเรียนหมายเลข 1, 3, 6, 7, 9, 10 และ 12 กลุ่มที่สามมีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดีมากที่สุด (กลุ่มที่ 3) ได้แก่นักเรียนหมายเลข 4, 5, 11 และ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ เมื่อใช้คะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินโดยผู้สอนทั้งสามคน ในสามจังหวัด เป็นตัวแปรตาม และใช้กลุ่มนักเรียน (group) เป็นตัวแปรต้น ได้ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้น พบว่านักเรียนกลุ่มที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยสูงสุดทั้งสามจังหวัด และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยต่ำสุด แสดงว่านักเรียนกลุ่มที่ 3 มีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยสูงและมีคะแนนใกล้เคียงกันมากกว่ากลุ่มอื่น ดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินจากสามจังหวัด แยกตามกลุ่มนักเรียน

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย			ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			จำนวน
	ประจวบฯ	สุพรรณฯ	นครราชสีมา	ประจวบฯ	สุพรรณฯ	นครราชสีมา	
1	38.4167	38.6667	38.3333	.95743	.54433	.47140	4
2	39.4286	39.4286	38.8571	.37090	.49868	.50395	7
3	40.0000	39.9167	39.7500	.00000	.16667	.31914	4
Total	39.3111	39.3556	38.9556	.79149	.63579	.68853	15

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวเมื่อมีการวัดซ้ำ เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยที่วัดในสามจังหวัด (FACTOR1) ระหว่างกลุ่มนักเรียนทั้งสามกลุ่ม (GROUP) พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการวัดทั้งสามครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.688$; $p = .040$) แต่ไม่มีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนและจังหวัดที่วัด ($F = 0.806$; $p = .533$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการวัดสามจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความแตกต่างนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกันระหว่างกลุ่มนักเรียนทั้งสามกลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว มีการวัดซ้ำของผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยระหว่างกลุ่มนักเรียนสามกลุ่ม

Source	Type of sphericity test	SS	df	MS	F	Sig.
FACTOR1	Sphericity Assumed	1.034	2	.517	3.688	.040
FACTOR1 * GROUP	Sphericity Assumed	.452	4	.113	.806	.533
Error(FACTOR1)	Sphericity Assumed	3.365	24	.140		

หมายเหตุ FACTOR1 = จังหวัดหรือครั้งที่มีการวัดซ้ำ; GROUP = กลุ่มนักเรียนแยกตามผลการเรียน

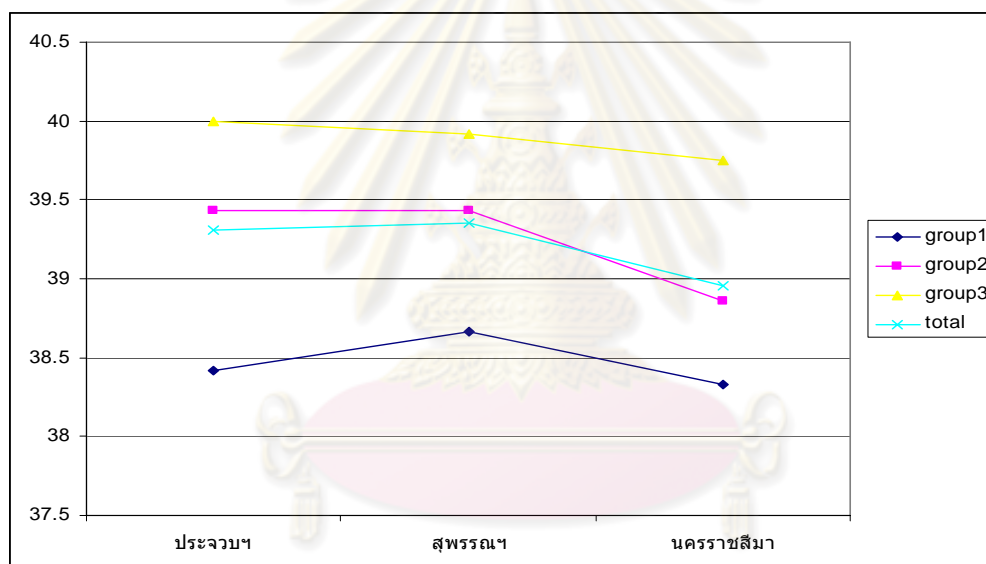
ตัวแปรตาม = พฤติกรรมการเป็นนักวิจัย

ผลการวิเคราะห์แนวโน้ม (trend) ของค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในสามจังหวัด ในตารางและแผนภูมิเส้นต่อไปนี้ แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในสามจังหวัด มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเป็นแบบเส้นตรง ($F = 4.754$; $p = .050$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กราฟแนวโน้มของพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของกลุ่มนักเรียนทั้งสามกลุ่มค่อนข้างขนานกัน สะท้อนให้เห็นว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนกับครั้งหรือจังหวัดที่ประเมิน

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มของผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในสามจังหวัด

Source	FACTOR1	SS	df	MS	F	Sig.
FACTOR1	Linear	.637	1	.637	4.754	.050
	Quadratic	.397	1	.397	2.713	.125
FACTOR1 * GROUP	Linear	.334	2	.167	1.245	.322
	Quadratic	.119	2	.059	.405	.676
Error(FACTOR1)	Linear	1.607	12	.134		
	Quadratic	1.758	12	.146		

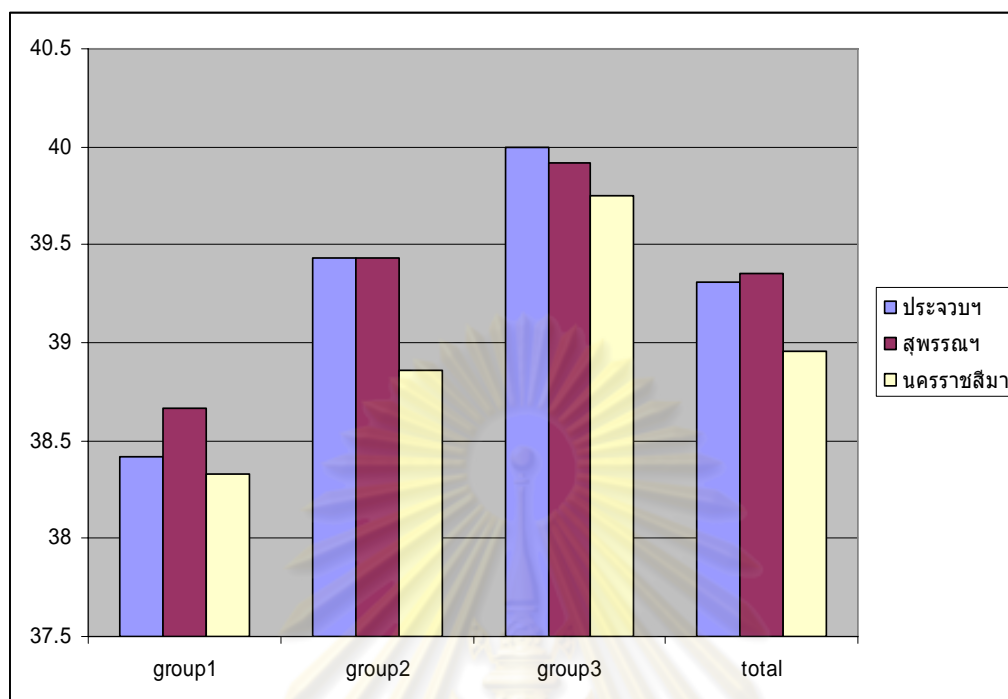
แผนภูมิที่ 5

แผนภูมิเส้นแสดงแนวโน้มของค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย

ประเด็นที่น่าสังเกตในที่นี้ คือประเด็นที่ว่าผู้วิจัยมีได้นำตัวแปรกลุ่มนักเรียน (group) มาเป็นตัวแปรต้นในการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยแต่ละครั้ง เพียงแต่ใช้เป็นตัวแปรต้นในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวโน้มของผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการวัดทั้งสามครั้งในสามจังหวัดของพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย เพราะตระหนักดีว่าตัวแปรกลุ่มนักเรียน (group) สร้างมาจากคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย ดังแผนภูมิแท่งที่นำเสนอต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของคะแนนความสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในภาพรวม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ แยกเป็น 3 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์คะแนนสัมฤทธิ์ผลด้วยสถิติบรรยาย ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์คะแนนสัมฤทธิ์ผลด้วยสถิติบรรยาย

คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคะแนนที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง 15 คน และนักเรียนในกลุ่มควบคุม 15 คน โดยมีการทดสอบหลังการศึกษาดูงานรวม 3 จังหวัด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา การทดสอบหลังการศึกษาดูงานที่ประจวบคีรีขันธ์มีการทดสอบเฉพาะกลุ่มทดลอง แบบทดสอบที่ใช้มีจำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน ดังคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนเป็นรายบุคคล และคะแนนเฉลี่ยรวมจากการทดสอบหลังการศึกษาดูงานแต่ละจังหวัดดังตารางต่อไปนี้

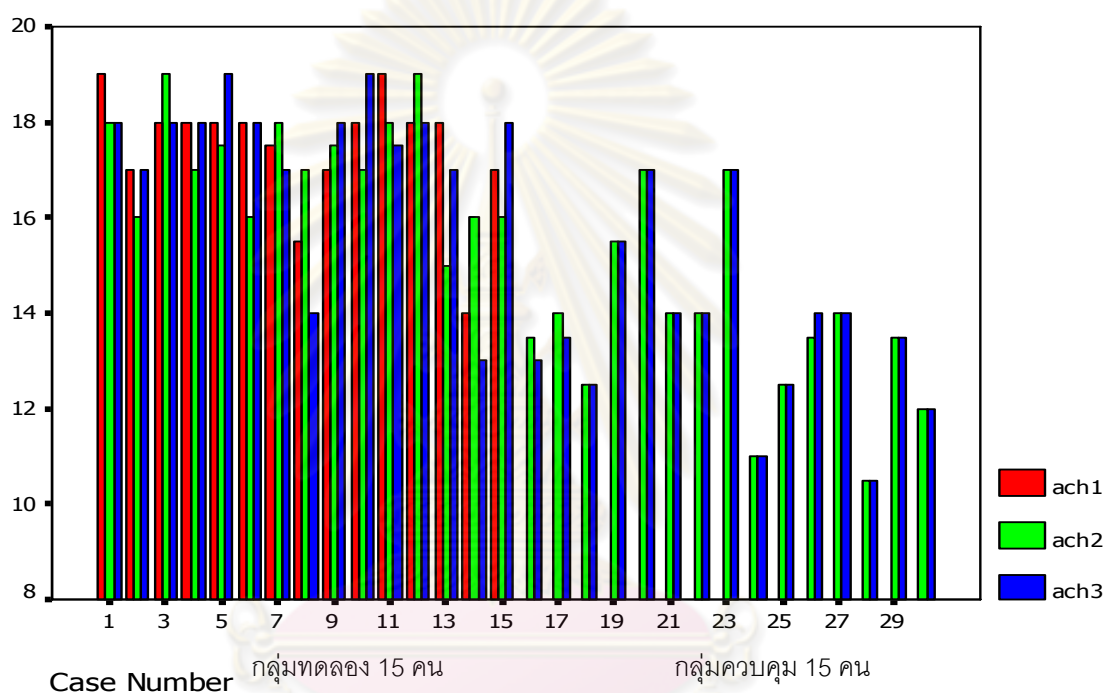
ตารางที่ 11 คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน และคะแนนเฉลี่ย แยกตามกลุ่มการทดลองและ จังหวัด

ค่าสถิติ	ประจวบคีรีขันธ์		สุพรรณบุรี		นครราชสีมา	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
คะแนน	19.00	-	18.00	13.50	18.00	13.00
	17.00	-	16.00	14.00	17.00	13.50
	18.00	-	19.00	12.50	18.00	12.50
	18.00	-	17.00	15.50	18.00	15.50
	18.00	-	17.50	17.00	19.00	17.00
	18.00	-	16.00	14.00	18.00	14.00
	17.50	-	18.00	14.00	17.00	14.00
	15.50	-	17.00	17.00	14.00	17.00
	17.00	-	17.50	11.00	18.00	11.00
	18.00	-	17.00	12.50	19.00	12.50
	19.00	-	18.00	13.50	17.50	14.00
	18.00	-	19.00	14.00	18.00	14.00
	18.00	-	15.00	10.50	17.00	10.50
	14.00	-	16.00	13.50	13.00	13.50
	17.00	-	16.00	12.00	18.00	12.00
Mean	17.47	-	17.13	13.63	17.30	13.60
Std.dev.	1.48	-	1.27	2.03	1.88	2.03
Min.	14.00	-	15.00	10.50	13.00	10.50
Max.	19.00	-	19.00	17.00	19.00	17.00

เพื่อให้เห็นภาพผลการวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลอง/กลุ่มควบคุม และระหว่างนักเรียน 15 คน ในแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยจึงนำเสนอแผนภูมิแท่งเปรียบเทียบคะแนนสัมฤทธิ์ผลระหว่างกลุ่มทดลอง/กลุ่มควบคุม และระหว่างนักเรียน 15 คน ในแต่ละกลุ่ม เพื่อพิจารณาควบคู่กับข้อมูลในตารางข้างต้น จากตารางและแผนภูมิแท่งจะเห็นได้ว่าคะแนนสัมฤทธิ์ผลนักเรียนทั้ง 15 คน ในกลุ่มทดลอง จากการทดสอบหลังการศึกษาดูงานทั้งสามจังหวัดค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนจากการทดสอบหลังการศึกษาดูงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.47 17.13 และ 17.30 คะแนน มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 14 15 และ 13 คะแนน มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 19 19 และ 19 คะแนน ตามลำดับ ส่วนคะแนนสัมฤทธิ์ผลนักเรียน 15 คน ในกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการทดสอบหลังการศึกษาดูงานเพียงสองจังหวัด ค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนจากการ

ทดสอบหลังการศึกษาดูงานจังหวัดสุพรรณบุรี และนครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.63 และ 13.60 คะแนน มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 10.50 และ 10.50 คะแนน มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 17 และ 17 คะแนน ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่ารูปแบบของคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน จากผลการทดสอบหลังการศึกษาดูงานทั้งสามจังหวัด ของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม สะท้อนให้เห็นว่าผลการเรียนรู้จากประสบการณ์การศึกษาดูงานจริงมีผลทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ลงรายละเอียดต่อไป

แผนภูมิที่ 7 คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และจังหวัด

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากผลการทดสอบหลังการศึกษาดูงานในจังหวัดสุพรรณบุรี และนครราชสีมา โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน ด้วยสถิติทดสอบ 'ที' (t-test) เมื่อวิเคราะห์ค่าสถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนของทั้งสองจังหวัดมีค่าเท่ากับ 17.13 และ 17.30 คะแนน สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.63 และ 13.60 คะแนน เมื่อวิเคราะห์

ทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนคะแนนสัมฤทธิ์ผลระหว่างประชากรนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบของ Levene พบว่าประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนคะแนนสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.216$; $p = .279$ และ $F = 0.299$; $p = .589$) แสดงว่าการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย t-test ต้องใช้การทดสอบแบบความแปรปรวนของประชากรสองกลุ่มเท่ากัน ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วย t-test พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของประชากรนักเรียนทั้งในจังหวัดสุพรรณบุรี และนครราชสีมา มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่าการเรียนการสอนโดยการศึกษาดูงาน มีผลทำให้คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนสูงขึ้นกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ค่าสถิติ ผลการทดสอบความแปรปรวนและค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลระหว่างกลุ่มทดลอง/ควบคุม

จังหวัด	Type	N	Mean	Std. Dev.	Levene's Test	t	df	p
สุพรรณบุรี	1 = กลุ่ม	15	17.13	1.17	$F = 1.216$; $p = .279$	6.152	28	.000
	2 = กลุ่ม	15	13.63	1.86				
นครราชสีมา	1 = กลุ่ม	15	17.30	1.67	$F = 0.299$; $p = .589$	5.716	28	.000
	2 = กลุ่ม	15	13.60	1.87				

3. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากผลการประเมินในสามจังหวัด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา พบว่าคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลจากการวัดทั้งสามครั้ง (ACH 1, ACH 2, ACH 3) มีค่าเท่ากับ 17.47, 17.13, 17.30 ซึ่งค่อนข้างใกล้เคียงกัน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated-measured ANOVA) พบว่าคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มประชากรนักเรียนจากการประเมิน ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (ACH 1, ACH 2, ACH 3) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว มีการวัดซ้ำของคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน

Source	Type of sphericity test	SS	df	MS	F	Sig.
FACTOR1	Sphericity not assumed(a)	.833	1.396	.597	.443	.578
Error(FACTOR1)	Sphericity not assumed(a)	26.333	19.545	1.347		

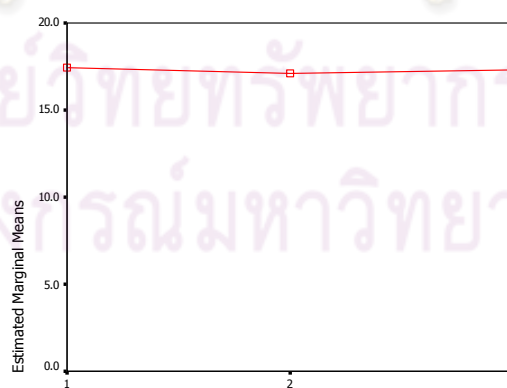
หมายเหตุ: a = Test of Sphericity: (Approx. chi-square = 7.368; df = 2; p = 0.025)

Using Greenhouse-Geisser adjustment

ผลการวิเคราะห์แนวโน้ม (trend) ของค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลองในสามจังหวัด ในตารางและแผนภูมิเส้นต่อไปนี้ แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในสามจังหวัด มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนแบบเส้นตรง ($F = 0.515$; $p = .485$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กราฟแนวโน้มของคะแนนสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มนักเรียนทั้งสามกลุ่มค่อนข้างเป็นเส้นขนานกับแกนนอน สะท้อนให้เห็นว่าไม่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยจากการประเมินทั้งสามครั้งมีค่าใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มของคะแนนสัมฤทธิ์ผลในสามจังหวัด

So	FACTOR1	SS	df	MS	F	Sig.
FACTOR1	Linear	.208	1	.208	.515	.485
	Quadratic	.625	1	.625	.423	.526
FACTOR1	Linear	5.667	14	.405		
	Quadratic	20.667	14	1.476		

ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี นครราชสีมา

แผนภูมิที่ 8 แผนภูมิเส้นแสดงแนวโน้มของค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผล

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยและคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย และตัวแปรคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เพื่อเสนอการศึกษาวิเคราะห์ว่านักเรียนที่มีคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับดี มีแนวโน้มที่จะมีคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในระดับดีด้วยหรือไม่ จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม โดยนำตัวแปรคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินทั้งสามครั้งที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (ACH 1, ACH 2, ACH 3) และคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินทั้งสามครั้งที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (MEAN P, MEAN S, MEAN N) มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่ ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ (correlation matrix) แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร รวม 15 คู่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 เมทริกซ์สหสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

	MEANP	MEANS	MEANN	ACH1	ACH2	ACH3
MEAN P	1.000					
MEAN S	<u>.774**</u>	1.000				
MEAN N	<u>.755**</u>	<u>.673**</u>	1.000			
ACH 1	<u>.852**</u>	<u>.699**</u>	<u>.710**</u>	1.000		
ACH 2	.427	<u>.347</u>	.229	<u>.382</u>	1.000	
ACH 3	<u>.727**</u>	<u>.712**</u>	<u>.458</u>	<u>.845**</u>	<u>.307</u>	1.000

หมายเหตุ: * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$

ค่าสหสัมพันธ์ในเมทริกซ์สหสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่าคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ACH 1) และคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (MEAN P) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์สูงมาก เท่ากับ 0.852 แสดงว่านักเรียนที่มีคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับดี มีแนวโน้มที่จะมีคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในระดับดี แต่คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินที่จังหวัดสุพรรณบุรี (ACH 2) และคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินที่จังหวัดสุพรรณบุรี (MEAN S) มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ เท่ากับ 0.347 และคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินที่จังหวัดนครราชสีมา

(ACH 3) และคะแนนพฤติกรรมกรรมกรเป็นนักวิจัยจากการประเมินที่จังหวัดนครราชสีมา (MEAN N) มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ เท่ากับ 0.458 แสดงว่านักเรียนที่มีคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับดี อาจจะมีคะแนนพฤติกรรมกรรมกรเป็นนักวิจัยในระดับดีหรือในระดับต่ำก็ได้

นอกจากนี้ค่าสหสัมพันธ์ในเมทริกซ์สหสัมพันธ์ยังแสดงให้เห็นว่าคะแนนพฤติกรรมกรรมกรเป็นนักวิจัยจากการประเมินทั้งสามครั้งที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (MEAN P, MEAN S, MEAN N) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีความสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์สูงมาก เท่ากับ 0.774, 0.755 และ 0.673 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนที่มีผลการประเมินคะแนนพฤติกรรมกรรมกรเป็นนักวิจัยที่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งสูง มีแนวโน้มที่จะมีผลการประเมินคะแนนพฤติกรรมกรรมกรเป็นนักวิจัยที่จังหวัดที่เหลือสูงด้วย แต่คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินทั้งสามครั้งที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (ACH 1, ACH 2, ACH 3) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีความสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์สูงมากเพียงคู่เดียว คือคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนครราชสีมา (ACH 1 และ ACH 3) เท่ากับ 0.845 ส่วนความสัมพันธ์อีกสองคู่ไม่มีความสำคัญทางสถิติ และขนาดความสัมพันธ์ต่ำ เท่ากับ 0.382 และ 0.307 แสดงว่านักเรียนที่มีผลการประเมินคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สูง มีแนวโน้มที่จะมีผลการประเมินคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่จังหวัดนครราชสีมาสูงด้วย แต่อาจจะมีผลการประเมินคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่จังหวัดสุพรรณบุรีสูงหรือต่ำก็ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทย

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี

T-Test

Group Statistics

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
คะแนน ควบคุม	15	58.93	3.37
	ทดลอง	15	63.20

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variance	
		F	Sig
Score	Equal variances assumed	2.635	.116
	Equal variances not assumed		

t-test for Equality of Means

t	df	Sig (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
-2.773	28	.010	-4.26667	1.53891	-7.41899	-1.11435
-2.773	24.774	.010	-4.26667	1.53891	-7.43758	-1.09575

จาก Levene's Test for Equality of Variances สำหรับตัวแปรคะแนนความตระหนักในความเป็นไทย ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ค่า Sig เท่ากับ .116 (>.05)

ทำให้สรุปได้ว่า ความแปรปรวนของตัวแปรคะแนนของทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ให้เลือกที่บรรทัด Equal variances assumed ค่า Sig สำหรับ t-test for Equality of Means เท่ากับ .010 ($<.05$) สรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่มประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา

T-Test

Group Statistics

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
คะแนน ควบคุม	15	65.53	3.66
ทดลอง	15	67.20	5.23

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variance	
		F	Sig
Score	Equal variances assumed	1.183	.286
	Equal variances not assumed		

t-test for Equality of Means

t	df	Sig (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
-1.012	28	.320	-1.6667	1.64770	-5.04183	1.70850
-1.012	25.077	.321	-1.6667	1.64770	-5.05965	1.72631

จาก Levene's Test for Equality of Variances สำหรับตัวแปรคะแนนความตระหนักในความเป็นไทย ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จังหวัดนครราชสีมา ได้ค่า Sig เท่ากับ .286 (>.05) ทำให้สรุปได้ว่า ความแปรปรวนของตัวแปรคะแนนของทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ให้เลือกที่บรรทัด Equal variances assumed ค่า Sig สำหรับ t-test for Equality of Means เท่ากับ .320 (>.05) สรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่มประชากร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (12.45 น.)	1.82	0.73	ปานกลาง
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 4 ชม.)	2.18	0.81	ปานกลาง
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.59	0.71	มาก
1.4 ตารางกิจกรรม	1.82	0.64	ปานกลาง
1.5 รายการอาหาร	2.59	0.62	มาก
1.6 อาหารว่าง	2.35	0.79	ปานกลาง
1.7 สถานที่พัก	2.41	0.80	ปานกลาง
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	1.65	0.79	ปานกลาง
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(18.00 น.)	1.94	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 พบว่าความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านกระบวนการเรียนรู้

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอดี
1.1 สถานที่ที่ไปทัศนศึกษาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ เรียน	2.53	0.51	มาก
1.2 การบรรยายและอธิบายของอาจารย์และ วิทยากร	2.59	0.51	มาก
1.3 การได้ศึกษาอารยธรรมไทยจากการทัศนศึกษา และ ได้เรียนรู้ในชุมชน ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง อารยธรรมไทย	2.76	0.56	มาก
1.4 การไปทัศนศึกษาและได้รับประสบการณ์ตรงใน เรื่อง อารยธรรมไทยทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็น ไทย	2.76	0.44	มาก
1.5 ความรู้ที่ได้รับจากการทัศนศึกษาเป็นความรู้ แบบบูรณาการ	2.35	0.79	ปานกลาง
1.6 การได้ไปทัศนศึกษาได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้านและ ได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาทำให้เกิดแรง บันดาลใจที่จะสร้าง ผลงานเชิงผลิตภาพเกี่ยวกับ อารยธรรมไทย	2.41	0.71	มาก
1.7 ความรู้ทางอารยธรรมไทยได้มาจากการศึกษาค้นคว้า จาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	2.53	0.72	มาก
1.8 เราควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้เพื่อสืบสาน อารยธรรมไทย	3.00	0.00	มาก
1.9 วิชาตามรอยอารยธรรมไทยเป็นวิชาที่เน้นให้นักเรียนได้ เรียนรู้อารยธรรมไทย โดยมีรูปแบบการศึกษาที่ หลากหลาย	2.82	0.39	มาก
1.10 ความประทับใจในการไปทัศนศึกษา	2.65	0.61	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่าความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านกระบวนการเรียนรู้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (16.00 น.)	2.59	0.51	มาก
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 3 ชม.)	2.36	0.50	ปานกลาง
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.57	0.65	มาก
1.4 ตารางกิจกรรม	2.71	0.47	มาก
1.5 รายการอาหาร	2.50	0.65	มาก
1.6 อาหารว่าง	2.43	0.51	ปานกลาง
1.7 สถานที่พัก	2.50	0.65	มาก
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	2.59	0.51	มาก
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(16.00 น.)	2.43	0.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 พบว่าความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านกระบวนการเรียนรู้

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 สถานที่ที่ไปทัศนศึกษาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	2.57	0.51	มาก
1.2 การบรรยายและอธิบายของอาจารย์และ วิทยากร	2.79	0.43	มาก
1.3 การได้ศึกษาอารยธรรมไทยจากการทัศนศึกษา และ ได้เรียนรู้ในชุมชน ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง อารยธรรมไทย	2.79	0.43	มาก
1.4 การไปทัศนศึกษาและได้รับประสบการณ์ตรงใน เรื่อง อารยธรรมไทยทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็น ไทย	2.57	0.51	มาก
1.5 ความรู้ที่ได้รับจากการทัศนศึกษาเป็นความรู้ แบบบูรณาการ	3.00	0.00	มาก
1.6 การได้ไปทัศนศึกษาได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้านและ ได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้าง ผลงานเชิงผลิตภาพเกี่ยวกับ อารยธรรมไทย	2.86	0.36	มาก
1.7 ความรู้ทางอารยธรรมไทยได้มาจากการศึกษาค้นคว้า จาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	3.00	0.00	มาก
1.8 เราควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้เพื่อสืบสาน อารยธรรม ไทย	2.64	0.50	มาก
1.9 วิชาตามรอยอารยธรรมไทยเป็นวิชาที่เน้นให้นักเรียนได้ เรียนรู้อารยธรรมไทย โดยมีรูปแบบการศึกษาที่ หลากหลาย	3.00	0.00	มาก
1.10 ความประทับใจในการไปทัศนศึกษา	3.00	0.00	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่าความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จังหวัดสุพรรณ ในด้านกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากทั้งหมด

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (15.00 น.)	2.14	0.66	ปานกลาง
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 4 ชม.)	2.36	0.50	ปานกลาง
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.57	0.65	มาก
1.4 ตารางกิจกรรม	2.29	0.77	ปานกลาง
1.5 รายการอาหาร	2.71	0.47	มาก
1.6 อาหารว่าง	2.59	0.51	มาก
1.7 สถานที่พัก	2.50	0.65	มาก
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	2.43	0.51	ปานกลาง
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(17.00 น.)	2.21	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 22 พบว่าความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง ถึงมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพอใจของกลุ่มทดลองต่อ
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านกระบวนการ
การเรียนรู้

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 สถานที่ที่ไปทัศนศึกษาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ เรียน	2.71	0.47	มาก
1.2 การบรรยายและอธิบายของอาจารย์และ วิทยากร	2.57	0.51	มาก
1.3 การได้ศึกษาอารยธรรมไทยจากการทัศนศึกษา และ ได้เรียนรู้ในชุมชน ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง อารยธรรมไทย	2.64	0.50	มาก
1.4 การไปทัศนศึกษาและได้รับประสบการณ์ตรงใน เรื่อง อารยธรรมไทยทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย	2.79	0.43	มาก
1.5 ความรู้ที่ได้รับจากการทัศนศึกษาเป็นความรู้ แบบบูรณาการ	2.79	0.43	มาก
1.6 การได้ไปทัศนศึกษาได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้านและ ได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาทำให้เกิดแรง บันดาลใจที่จะสร้าง ผลงานเชิงผลิตภาพเกี่ยวกับ อารยธรรมไทย	2.57	0.51	มาก
1.7 ความรู้ทางอารยธรรมไทยได้มาจากการศึกษาค้นคว้า จาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	3.00	0.00	มาก
1.8 เราควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้เพื่อสืบสาน อารยธรรมไทย	3.00	0.00	มาก
1.9 วิชาตามรอยอารยธรรมไทยเป็นวิชาที่เน้นให้นักเรียนได้ เรียนรู้อารยธรรมไทย โดยมีรูปแบบการศึกษาที่ หลากหลาย	2.86	0.36	มาก
1.10 ความประทับใจในการไปทัศนศึกษา	2.93	0.27	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า นักเรียนมีความพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่
จังหวัดนครราชสีมา ในด้านกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทั้งหมด

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ระดับความพอใจของนักเรียน ต่อ กิจกรรมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม ทั้งสามจังหวัด ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ยระดับความพอใจ		
	ประจวบคีรีขันธ์	สุพรรณบุรี	นครราชสีมา
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (12.45 น.)	1.82	2.59	2.14
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 4 ชม.)	2.18	2.36	2.36
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.59	2.57	2.57
1.4 ตารางกิจกรรม	1.82	2.71	2.29
1.5 รายการอาหาร	2.59	2.50	2.71
1.6 อาหารว่าง	2.35	2.43	2.59
1.7 สถานที่พัก	2.41	2.50	2.50
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	1.65	2.59	2.43
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(18.00 น.)	1.94	2.43	2.21
ค่าเฉลี่ย	2.15	2.52	2.43

จากตารางที่ 24 พบว่านักเรียนมีความพอใจในด้านการบริหารจัดการ ที่จังหวัดสุพรรณบุรี
มากที่สุด (2.52)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ระดับความพอใจของนักเรียน ต่อ กิจกรรมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม ทั้งสามจังหวัด ในด้านกระบวนการเรียนรู้

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ยระดับความพอใจ		
	ประจวบคีรีขันธ์	สุพรรณบุรี	นครราชสีมา
1.1 สถานที่ที่ไปทัศนศึกษาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	2.53	2.57	2.71
1.2 การบรรยายและอธิบายของอาจารย์และ วิทยากร	2.59	2.79	2.57
1.3 การได้ศึกษาอารยธรรมไทยจากการทัศนศึกษาและ ได้ เรียนรู้ในชุมชน ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องอารยธรรมไทย	2.76	2.79	2.64
1.4 การไปทัศนศึกษาและได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่อง อารยธรรมไทยทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย	2.76	2.57	2.79
1.5 ความรู้ที่ได้รับจากการทัศนศึกษาเป็นความรู้แบบบูรณาการ	2.35	3.00	2.79
1.6 การได้ไปทัศนศึกษาได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้านและได้รับ ประสบการณ์ตรงจากการศึกษาทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่ จะสร้าง ผลงานเชิงผลิตภาพเกี่ยวกับอารยธรรมไทย	2.41	2.86	2.57
1.7 ความรู้ทางอารยธรรมไทยได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	2.53	3.00	3.00
1.8 เราควรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้เพื่อสืบสานอารยธรรม ไทย	3.00	2.64	3.00
1.9 วิชาตามรอยอารยธรรมไทยเป็นวิชาที่เน้นให้นักเรียนได้ เรียนรู้อารยธรรมไทย โดยมีรูปแบบการศึกษาที่ หลากหลาย	2.82	3.00	2.86
1.10 ความประทับใจในการไปทัศนศึกษา	2.65	3.00	2.93
ค่าเฉลี่ย	2.60	2.83	2.79

จากตารางที่ 25 พบว่านักเรียนความพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ ที่จังหวัดสุพรรณบุรี
มากที่สุด (2.83)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ระดับความพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของผู้ปกครอง ต่อกิจกรรม
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการ บริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (12.45 น.)	2.18	0.88	ปานกลาง
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 4 ชม.)	2.29	0.77	ปานกลาง
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.47	0.72	ปานกลาง
1.4 ตารางกิจกรรม	2.71	0.47	มาก
1.5 รายการอาหาร	2.59	0.51	มาก
1.6 อาหารว่าง	2.82	0.39	มาก
1.7 สถานที่พัก	2.82	0.39	มาก
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	2.41	0.51	ปานกลาง
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(18.00 น.)	2.71	0.47	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่าความพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง ถึงมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของผู้ปกครอง ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (12.45 น.)	2.57	0.51	มาก
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 4 ชม.)	2.47	0.72	ปานกลาง
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.29	0.77	ปานกลาง
1.4 ตารางกิจกรรม	2.82	0.39	มาก
1.5 รายการอาหาร	2.71	0.47	มาก
1.6 อาหารว่าง	2.59	0.51	มาก
1.7 สถานที่พัก	2.93	0.32	มาก
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	2.36	0.50	ปานกลาง
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(18.00 น.)	2.50	0.65	มาก

จากตารางที่ 27 พบว่าความพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัด สุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพอใจของผู้ปกครอง ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ พอใจ
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (12.45 น.)	2.29	0.77	ปานกลาง
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 4 ชม.)	2.36	0.50	ปานกลาง
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.59	0.51	มาก
1.4 ตารางกิจกรรม	2.72	0.47	มาก
1.5 รายการอาหาร	2.79	0.45	มาก
1.6 อาหารว่าง	2.50	0.65	มาก
1.7 สถานที่พัก	2.57	0.51	มาก
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	2.43	0.51	ปานกลาง
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(18.00 น.)	2.82	0.39	มาก

จากตารางที่ 28 พบว่าความพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จังหวัดนครราชสีมาในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความพอใจของผู้ปกครอง ต่อกิจกรรม
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งสามจังหวัด ในด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	จำนวน(n) = 15		
	ค่าเฉลี่ยระดับความพอใจ		
	ประจวบคีรีขันธ์	สุพรรณบุรี	นครราชสีมา
1.1 ความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง (12.45 น.)	2.18	2.57	2.29
1.2 ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง (ประมาณ 4 ชม.)	2.29	2.47	2.36
1.3 ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง(รถตู้ปรับอากาศ)	2.47	2.29	2.59
1.4 ตารางกิจกรรม	2.71	2.82	2.72
1.5 รายการอาหาร	2.59	2.71	2.79
1.6 อาหารว่าง	2.82	2.59	2.50
1.7 สถานที่พัก	2.82	2.93	2.57
1.8 สถานที่และเวลาในการซื้อของที่ระลึก	2.41	2.36	2.43
1.9 เวลาที่เดินทางกลับถึงโรงเรียน(18.00 น.)	2.71	2.50	2.82
ค่าเฉลี่ย	2.56	2.59	2.57

จากตารางที่ 29 พบว่าความพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการ มากที่สุด (2.59) โดยมีความพอใจในด้านสถานที่พักมากที่สุด(2.93) และผู้ปกครองมีความพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในด้านความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทาง น้อยที่สุด (2.18)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้การเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ จากสมุดบันทึกสาระการเรียนรู้ และวิเคราะห์คุณค่าจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครราชสีมา

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาสาระการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ ประจวบคีรีขันธ์ และสรุปสังเคราะห์ผลการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและการวิเคราะห์ผลงานการบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ การนำเสนอสาระในตอนนี้เป็นการนำเสนอสาระการเรียนรู้ในตอนต้น ต่อจากนั้นเป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

สาระการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่**จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**นั้นประกอบด้วยกิจกรรมรวม 13 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียน จัดแยกประเภทตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเด็น ได้นำเสนอแยกเป็น 2 ตอน ตอนแรก เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้จากการแจกแจงแยกตามประเด็นผลการเรียนรู้ และตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ตามแนวการนำเสนอผลการสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการแจกแจงทั้ง 3 ประเด็นมีดังนี้

1. การเป็นนักวิจัย ผลการเรียนรู้ในประเด็นการเป็นนักวิจัย ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้รวมเรียงตามความถี่ที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ กระบวนการคิด (80) ซึ่งแยกออกเป็น 9 วิธีคิด การเรียนรู้ (62) การเสนอความคิดด้วยตนเอง (58) การเห็นคุณค่า (56) การสังเกต (52) การเขียนจำนวนได้เหมาะสม (43) และการตั้งสมมุติฐานและการหาคำตอบ (17)

2. การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้ความรู้ต่อตนเอง ผลการเรียนรู้ในประเด็นการเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและการได้รับความรู้ต่อตนเองกับนักเรียน ตามความถี่จากมากไปน้อย มี 9 ด้านดังนี้ การอนุรักษ์ (47) ความมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม (39) การมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม (33) ความตระหนักในสถาบันพระมหากษัตริย์ (29) การสืบสานภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย (21) การได้รับประโยชน์ต่อตนเอง (19) ความตระหนักในสถาบันศาสนา (18) ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (16) และการมีสุนทรียภาพ (7) ในภาพรวมจะเห็นได้ว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ในประเด็นการเกิดประโยชน์ทุกด้านเป็นการเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมทั้งหมด

3. ด้านคุณธรรม ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในประเด็นด้านคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย มี 8 ด้านดังนี้ สมานธิและสติ (21) ความมีน้ำใจ (21)

ความรักและความเมตตา (16) ความกตัญญู (9) ความศรัทธาและชื่นชม (7) ความซื่อสัตย์ (5) ความพยายาม (5) ความอดทน (5) ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ในประเด็นคุณธรรมทุกด้าน เป็นการมีสมาธิและสติมากกว่าด้านอื่นๆ

การนำเสนอผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียนต่อไปนี้ คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียนในรูปแบบเรื่องเล่า (stories) แยกตามประเด็นผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ประเด็นต่อไปนี้

1. การเป็นนักวิจัย

ผลการเรียนรู้ในประเด็นการเป็นนักวิจัย ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ด้านแรกคือ ด้านกระบวนการคิด แยกเป็น 9 วิธีการคิดเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ การคิดเชื่อมโยง การคิดเปรียบเทียบ การคิดวิเคราะห์ การคิดลึกซึ้ง การคิดวางแผน การคิดแหวกแนว การคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดประยุกต์ ผลการเรียนรู้ด้านกระบวนการคิดของนักเรียนแสดงออกให้เห็นได้ด้วยตัวอย่างเรื่องเล่า (stories) ต่อไปนี้

กิจกรรมการร้อยมาลัยและพับดอกบัวเป็นการส่งเสริม และสืบสานวัฒนธรรมไทย นักเรียนส่วนมากให้ความสนใจและตั้งใจทำงาน นักเรียนชายบางคนคิดว่าเป็นงานของผู้หญิง แต่เมื่อได้รับรู้วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมนี้ก็ให้ความร่วมมือและมีผลผลิตที่สมบูรณ์ สวยงามตามศักยภาพของแต่ละคน การบันทึกการทำงานได้แสดงถึงกระบวนการคิดที่หลากหลาย ดังเช่นงานของ ด.ญ. นา มีความคิดเชื่อมโยง และมีการคิดวิเคราะห์ถึงประโยชน์ของกิจกรรมพับดอกบัวดังนี้

“การร้อยมาลัยทำให้เกิดสมาธิ ทำงานได้ประณีต การพับดอกบัวเป็นการเพิ่มเสน่ห์ให้กับดอกบัวและทำให้รู้สึกว่ดอกบัวนั้นมีคุณค่ามากกว่าเป็นเพียงดอกไม้ดอกหนึ่ง นอกจากนั้นในแง่ของประโยชน์ใช้สอยก็ยังสามารถทำพวงมาลัยและนำไปถวายพระในแง่ประโยชน์ของตนเองคือได้ฝึกทำงานฝีมือ ฝึกกล้ามเนื้อ ฝึกการใช้แรงมือให้พอเหมาะและเมื่อทำเสร็จแล้วก็เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน” ในขณะเดียวกัน ด.ญ. รินทร์ ได้สังเกตการณ์พับดอกบัวในเชิงเปรียบเทียบตามกาลเวลาในอดีตและปัจจุบัน โดยแสดงผลการคิดวิเคราะห์ และคิดเปรียบเทียบในบ้านที่กว่า

“การร้อยมาลัย ประดิษฐ์ดอกบัวนั้นเราต้องใช้สมาธิ ต้องมีความประณีตและต้องอาศัยความละเอียดอ่อนด้วย ความจริงนั้นทำได้ไม่ยากถ้าเราฝึกบ่อยๆ เราก็จะชำนาญ และรู้สึกง่าย งานเหล่านี้ยังเป็นการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทยให้คงอยู่ยาวนาน แสนนาน การร้อยมาลัยประดิษฐ์ดอกบัว

เป็นอารยธรรมมีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ คนรุ่นใหม่ส่วนมากจะมองข้ามอารยธรรมและความเป็นไทยเหล่านี้ และการที่เรามาเรียนทำงานแบบนี้ก็เป็นการศึกษา และอนุรักษ์วัฒนธรรมและความเป็นไทยอันสวยงามให้คงอยู่ต่อไปตราบนานเท่านาน” ส่วน ด.ช. นิด ได้คิดวิเคราะห์ว่า กิจกรรมนี้มีประโยชน์ต่อจิตใจและยังคิดประยุกต์ถึงคุณค่าของการใช้ทรัพยากรในเชิงเศรษฐศาสตร์ โดยบันทึกว่า

“การร้อยมาลัยและการปักดอกบัวเป็นการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง คือรู้จักนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการเพิ่มคุณค่าของทรัพยากรทั้งคุณค่าทางราคาคุณค่าทางจิตใจ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเชิงเศรษฐศาสตร์ได้”

จากการได้ไปดูกรรมวิธีการแปรรูปอาหารทะเลที่บ้านป่าเจริญแล้ว นักเรียนได้สังเกตวิธีการทำงานของป่าเจริญที่มีความสามารถและตั้งใจทำให้ ด.ช. ธรรม มีความคิดลึกซึ้ง ถึงความหมายของคำว่า “ครู” ที่ไม่จำเป็นต้องแสดงออกด้วยการสอนด้วยการอธิบายอย่างเดียวว่า

“เห็นคุณค่าของคนในชุมชน บางครั้งชาวบ้านธรรมดาอย่างเช่นป่าเจริญ ก็สามารถเป็นครูให้ความรู้แก่เราโดยการกระทำ”

เมื่อนักเรียนได้ไปที่ตลาดคลองวาฬ ได้ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนและได้จ่ายตลาดมองเห็นสภาพแวดล้อมของตลาดในชนบท ด.ช. ภาพ ได้คิดวางแผนการใช้จ่ายให้พอเหมาะกับงบประมาณที่ได้รับไว้ดังนี้ “ชุมชนคลองวาฬอยู่อย่างเรียบง่าย ที่ตลาดขายอาหาร เช่น ไฉ้ก ปาท่องโก๋ หมูปิ้ง ขนมครก ข้าวเหนียว อาหารราคาถูก และยังได้ปริมาณมากอีกด้วย ผมได้รู้จักการใช้จ่าย การคิดคำนวณค่าใช้จ่าย รู้จักประหยัดและทำให้เห็นว่าคนต่างจังหวัดรู้สึกเป็นมิตรและใจดีกว่าคนกรุงเทพฯ” โดยเฉพาะ ด.ญ. นา ผู้ที่มีความคิดที่แปลกไปจากคนอื่นทั้งๆ ที่เดินอยู่ในตลาดแห่งเดียวกัน เธอมีการคิดแหวกแนว โดยการสังเกตเห็นพฤติกรรมการแต่งกาย

การใช้คำพูด สภาพแวดล้อม และเสนอความคิดของตนเองโดยการเปรียบเทียบการซื้อของในตลาดกับห้างสรรพสินค้า ว่า

“ได้ชมวิถีแบบใหม่ๆที่เราไม่เคยเห็น ไม่ว่าจะที่บางคนไม่ใส่รองเท้า บางคนยังใส่ชุดนอน บางคนยังไม่หิวผมและราคาของที่นั่นก็ถูกมาก ทำให้ทุกคนนั้นอยู่กับแบบเศรษฐกิจพอเพียง บางคนก็พูดภาษาท้องถิ่นบางคนพูดภาษากลาง การซื้อของจากตลาดก็ยังได้ของหลากหลาย และราคาถูกและมีคุณภาพที่ดีทั้งมีความปลอดภัยเพราะทำร้อนๆและแม่ค้าไม่ใส่สารเคมีลงในอาหารบรรยากาศก็ค่อนข้างกันเอง ทุกคนยิ้มและทักทาย ความสะอาดในตลาดที่ขายปลายังแฉะและมีกลิ่น ในสมัยนี้คนเริ่มไม่ไปตลาดกันแล้วถึงมีก็ไม่มาก ส่วนใหญ่มักจะไปห้างสรรพสินค้ามากกว่าเพราะการไปซื้อของที่นั่นอาจทำให้คนที่ไปรู้สึกมีระดับทั้งที่ราคาก็แพง แต่ชีวิตที่ตลาดคลองวาฬใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง”

นักเรียนบางคนมีความคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ที่จะใช้เงินอย่างคุ้มค่าในการซื้ออาหารเข้าของพวกเขา โดยการแบ่งปันกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกคนมากที่สุด โดยการรู้จักใช้จ่ายอย่างฉลาด ดังที่ ด.ช. สกลเขียนบันทึกไว้ว่าอ่านดังนี้ “ตลาดคลองวาฬมีของต่างๆมากมาย เช่น ขนมครก ไข่ไก่ ข้าวแกง ผลไม้ ตลาดตั้งอยู่ริมถนนแต่ปลอดภัยและดูมีระเบียบ การที่ผมได้จ่ายตลาดผมรู้สึกว่าของที่นี่ถูกมากและร้อน เช่น ปาท่องโก๋ได้ช่วยกันซื้อคนละอย่างแล้วเอามาแบ่งกินด้วยกันเพราะต้องประหยัดเงินไปใส่บาตร คนขายของหน้าตาดียิ้มแย้มต่อคนต่างถิ่น” ส่วน ด.ญ. พร เห็นว่าการพับดอกไม้ด้วยวิธีการต่างๆ ที่มีลำดับขั้นตอนเมื่อได้ทำแล้วทำให้ตระหนักว่าการทำกิจกรรมนี้ทำให้เกิด การคิดสร้างสรรค์ เธอเขียนว่า

“นำดอกกุหลาบ ดอกรัก ดาวเรืองมาร้อยเป็นสองชายไว้ห้อยปลาย เรียกว่าอุบะ ส่วนการพับดอกไม้ทำโดยเลือกดั่งกลีบดอกไม้ที่ด้าออกแล้วพับที่ละกลีบ โดยพับซ้าย พับขวา พับเก็บ การพับ ดอกบัวและการร้อยมาลัยเป็นวัฒนธรรมไทยแต่โบราณ ถ้าเราไม่อนุรักษ์แล้วใครจะทำ การพับดอกไม้ และการร้อยมาลัยฝึกสมาธิ ฝึกความประณีต เป็นการฝึกกล้ามเนื้อ และเกิดสุนทรียภาพ และฝึกความคิดสร้างสรรค์”

จากการได้ไปพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน นักเรียนเกิดความตระหนักในพระปรีชาสามารถในการคิด ออกแบบและจัดศิลปะการแสดงของสถาบันพระมหากษัตริย์ ด.ช. ภณ ได้สังเกตการดัดแปลงในการก่อสร้างพระราชนิเวศน์ โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาและการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม เป็นการคิดประยุกต์ว่า

“พระราชนิเวศน์มฤคทายวันเป็นที่ประทับของรัชกาลที่ ๖ ในฤดูร้อน อยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี เลยหาดเจ้าสำราญไป สร้างใน พ.ศ. ๒๔๖๖ รัชกาลที่ ๖ ทรงกำหนด แบบด้วยพระองค์เอง วังนี้ทำด้วยไม้สักทองทั้งหลัง ไม้ใช้ตะปูเลย มีเสาทั้งหมด ๑,๐๘๐ ต้น พระราชนิเวศน์นี้ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ฝ้ายใน ฝ้ายนอก และโรงแสดงละคร ทุกฝ้ายจะสร้างติด ต่อเชื่อมกันตลอด ผมเคยมาแล้ว แต่ครั้งนี้สวย กว่าเดิมเพราะมีการบูรณะและเป็น แหล่งเรียนรู้ ในการสร้างพระราชนิเวศน์นี้เป็น พระอัจฉริยภาพ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ ทรงร่างแบบเองมีความงาม ร่มเย็น และยังเป็น สถานที่ท่องเที่ยวให้ผู้คนรุ่นหลังได้มาศึกษา”

จากกระบวนการคิด 9 วิธีการคิดในการเป็นนักวิจัย
ของนักเรียน คณะผู้วิจัยได้สังเกตการเป็นนักวิจัย
ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เมื่อนักเรียนได้ลง
มือปฏิบัติจริง ดังที่ ด.ช. รด บรรยายเกี่ยวกับการ
ร้อยมาลัยและพับดอกบัวทำให้เขาเรียนรู้ว่า

“การร้อยมาลัยและการพับดอกบัวนั้นเป็น
ฝีมือและศิลปะที่ละเอียดอ่อนซึ่งผู้ชายไม่
ค่อยได้ทำ เมื่อทำแล้วทำให้มีสมาธิ
ใจเย็น เกิดสุนทรียภาพ”

การได้ฟังนิทานธรรมะก่อนนอน (หัวใจนักสู้)
นักเรียนทุกคนตั้งใจฟังดีมาก ด.ช. สกล
เกิดความเข้าใจและเสนอความคิดของตนเองว่า
“การฟังนิทานทำให้เรานอนหลับ ผันดี
ผ่อนคลายได้มาก ทำให้รู้สึกถึงความ
กตัญญู”

ในวันรุ่งขึ้นนักเรียนทุกคนตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อไปใส่บาตร ด.ช.รด ได้ใส่บาตรร่วมกับอาจารย์และเพื่อนๆ
แล้วเห็นคุณค่า และซาบซึ้ง ตามที่เขาบรรยายได้ว่า

“การตักบาตรเป็นการสืบสานวัฒนธรรม
และเป็นการทำบุญให้เป็นสิริมงคลแก่ตน
และครอบครัว ทั้งยังเป็นสิ่งที่ดูงดงาม
เพราะเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาแต่ช้านาน
และได้เห็นวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับ
พระพุทธศาสนาของคนไทยอีกด้วย”

หลังจากนักเรียนได้ไปชมการอนุรักษ์หอยมือเสือ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง นักเรียนได้สังเกตการทำงานอย่างมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ ทำให้ด.ช. ภูมิ รู้สึกประทับใจและเขียนถึงพี่เหล่านั้นว่า “รัฐบาลไทยควรส่งเสริม และสนับสนุนสถาบันที่ทำหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล อย่างจริงจัง เพราะบุคคลที่ทำงานในองค์กรเหล่านี้มีความ เสียสละ และมีจิตสำนึกที่จะดูแลทรัพยากรทางทะเลให้เป็นมรดกของไทย”

เมื่อนักเรียนได้ฝึกดูดาวทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทำให้รู้คุณค่าของดาราศาสตร์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ด.ญ. นาได้ตั้งสมมติฐานและหาคำตอบ โดยบันทึกอย่างน่าสนใจว่า

“การดูดาวนั้นมีประโยชน์มาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะการออกเรือจับปลาต้องใช้วิชาการดูดาวมากกว่ามนุษย์คนอื่น การมีความรู้ ทำให้ได้ อาหาร รู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อหาแหล่งอาหารและพลังงานมาใช้ในการดำรงชีวิต การดูดาวก็ยังทำให้เกิดจินตนาการ เรื่องราวต่างๆ”

การได้ศึกษาสถานที่ บุคคล เรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การได้บันทึกหลังการเรียนทุกครั้งทำให้นักเรียนได้ฝึกการเขียนบรรยายสิ่งที่พบเห็นและเรียนรู้ นักเรียนบางคนมีความสามารถด้านการเขียนสำนวนได้อย่างเหมาะสม ดังตัวอย่างของ ด.ช. นิดได้เขียนบรรยายอย่างน่าอ่านว่า “การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยไว้เป็นสิ่งที่มีความค่ามาก อาชีพบางอาชีพ เช่นการทำปลากรอบ อาจจะเห็นว่าเป็นอาชีพที่ทำงานแต่การที่จะทำให้ดีจะต้องทำด้วยใจไม่ใช่ทำเพราะเงิน เป็นความมีน้ำใจส่วนบุคคลบังคับกันไม่ได้ การที่เราจะทำอาชีพใด ต้องศึกษาเกี่ยวกับอาชีพนั้นให้ละเอียด”

2. การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง

จากการดูผลงานด้านกระบวนการคิดของนักเรียนในการเป็นนักวิจัย คณะผู้วิจัยได้สังเกตการเป็นนักวิจัยลำดับอื่นๆ คือ ด้านการเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง รวม 9 ด้านดังต่อไปนี้

นักเรียนทุกคนมีความรู้สึกที่ทุกสถานที่ที่ได้พบเห็น และเรียนรู้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและประเทศชาติ ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความภูมิใจต่อวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ และคิดที่จะรักษาให้คงอยู่ต่อไป ดังที่ ด.ช. ภัทร ได้เข้าชม พระราชินีเวศน์มฤคทายวัน เขาเห็นว่าสถานที่นี้มีความสวยงาม และเป็นสมบัติที่มีค่าของพระมหากษัตริย์ ที่ได้พระราชทานโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้าศึกษาจึงสมควรจะมีการอนุรักษ์ไว้ เขามีความรู้สึกว่า

“สถานที่นี้มีคุณค่า คือสถานที่นี้เป็นสถานที่สำคัญมาก เพราะรัชกาลที่ 6 ท่านโปรดให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นพระราชินีเวศน์ของพระองค์ ปัจจุบันจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เช่น การฟื้นฟูการเล่นดนตรีไทย การจัดดอกไม้แบบไทย การให้การต้อนรับของที่นี่เจ้าหน้าที่ทุกคนจะสวมเสื้อสีตามวันแบบโบราณ”

การที่นักเรียนได้สัมผัสบรรยากาศจริงโดยการมองเห็น และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพนั้นๆ จนได้
ประสบการณ์ตรง จนเกิดความสำนึกในส่วนรวมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ ดังเช่น ด.ช.
บวร เขียนบันทึกจากใจว่า

“ท้องทะเลไทยมีความอุดมสมบูรณ์มาก
ชาวประมง ได้จับปลาหมึก ปลาอินทรี และ
ปลาอื่นๆอีกมากมาย มีเรือลำใหญ่จะ
ออกไปหาปลาไกลมาก แล้วก็ค้างคืนอยู่
กลางทะเลด้วย ซึ่งจุดที่มีปลาจะเป็นทะเล
ลึก การหาปลาต้องใช้ความพยายามอย่าง
มากเพื่อหาปลามาเลี้ยงชีพและเลี้ยง
ครอบครัว ผู้จับปลาต้องมีจิตสำนึกว่าจะ
ต้องไม่จับปลาในฤดูผสมพันธุ์ เพื่อช่วย
อนุรักษ์ปลาไว้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต
ไม่ให้เกิดการสูญพันธุ์”

นักเรียนมีโอกาสสัมผัสและเดินศึกษาป่าชายเลนอย่างใกล้ชิดและเห็นสภาพความสมบูรณ์ของ
ทรัพยากรต่างๆ ที่มีผลมาจากป่าชายเลน ปัจจุบันมีป่าชายเลนหลายแห่งได้จัดให้เป็นแหล่งศึกษา
ธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเช่นศูนย์ศึกษาวิทยาศาสตร์นานาชาติสิรินธรนักเรียน
มีความกระตือรือร้นซักถามและจดบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็น ด.ช.ภณ ได้บันทึกการเห็นคุณค่าของ
สิ่งแวดล้อม ไว้ที่น่าสนใจว่า “ป่าชายเลนมีสัตว์ต่างๆเช่น ปลาตีน ปลาเข็ม ปูก้าม และ
เห็นนกกระยาง นกกินปลา พวกต้นไม้มีต้นโกงกาง ต้นแสม ต้นโพทะเล พืชที่ป่าชายเลน
จะมีรากค้ำยันเพราะต้องอาศัยอยู่บนดินเลน ผมเห็นว่าสถานที่นี้มีความหลากหลายทาง
ชีวภาพเพราะเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำด้วย รากต้นไม้จะช่วยป้องกันและเป็นแหล่งอาหาร
เช่นแพลงตอน รวมทั้งปลาดูว์เล็กๆเหมือนที่อาจารย์สอนเรื่องโซ่อาหาร ป่าชายเลนยัง
ช่วยปะทะแรงคลื่นได้ ไหมโกงกางนำไปเป็นถ่านได้ ป่าชายเลนจึงมีประโยชน์”

ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ทรงรักและเป็นห่วง เอาใจใส่ดูแลความสุขของประชาชน พระองค์ทรงมีพระอัจฉริยภาพหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการชลประทาน การที่นักเรียนได้ไปเรียนรู้ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำของอ่างเก็บน้ำยางชุม นักเรียนเข้าใจและมีความรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ โดยที่ ด.ช. ภาพ ได้เขียนบรรยายความตระหนักในสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจของตนว่า “โครงการนี้เป็นโครงการพระราชดำริ มีพื้นที่ ๗๑๑ ตารางกิโลเมตร สามารถเก็บน้ำได้ ๔๑ ล้านลูกบาศก์เมตร สร้างเมื่อปี ๒๕๑๖ ถึง ๒๕๒๓ พบว่าในหลวงทรงมีพระปรีชาสามารถในการคิดแก้ปัญหาน้ำท่วม และทำให้ประชาชนมีน้ำใช้ตลอดปี โครงการนี้ทำให้ประชาชนมีอาชีพที่แน่นอนเพราะมี

ความอุดมสมบูรณ์ โดยสังเกตได้จากลำไยที่ปลูกได้ในบริเวณยางชุมซึ่งปกติจะพบลำไยในภาคเหนือ และยังรู้ว่า ในหลวง ทรงห่วงใยประชาชน และทรงช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน” นักเรียนได้เข้าชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้เห็นการก่อสร้างและสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานของพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ทำให้ด.ช.ธรร เกิดความรู้สึกต่อการก่อสร้างสถานที่แห่งนี้ว่าเป็นการสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม โดยบันทึกไว้ว่า “พระราชนิเวศน์นี้แม้จะมีพื้นที่ติดทะเล แต่ก็จะมีน้ำจืดจากการขุดน้ำจากใต้ดินมาใช้ พื้นที่ที่นี้โปร่ง การสร้างไม่ใช่ตะปูนแต่ขึ้นเดียวแต่ใช้ลิ่มทำแทนแสดงถึงความฉลาดของภูมิปัญญาชาวไทย การรักษาคุณค่าวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าเราไม่รักษาไว้เราจะไม่มีวัฒนธรรมไว้เชิดหน้าชูตาความเป็นไทยก็จะมีอีกต่อไป”

เมื่อนักเรียนได้ฟังนิทานธรรมะก่อนนอนแล้วนักเรียนแต่ละคนได้รับประโยชน์ทางด้านจิตใจ และเป็นการเสริมทักษะชีวิต จะเห็นได้จากการบันทึกของ ด.ช. ภาณ ว่า

“เป็นนิทานที่สอนว่า แม่มีความรักต่อลูก ควรกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และควรทำงานที่ได้รับให้สำเร็จ สัตว์เลี้ยงก็มีความรักต่อเจ้าของ นอกจากนี้การฟังนิทานต้องมีความตั้งใจ และต้องมีสมาธิในการฟังนิทานด้วย”

นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสใส่บาตรที่ตลาดคลองวาฬ พวกเขาทั้งหลายตื่นแต่เช้าและเตรียมตัวด้วยความตื่นเต้น ด.ช. สกล บันทึกถึงความตระหนักในสถาบันศาสนาที่เขาได้สัมผัสและมีความรู้สึกที่ดีกับกิจของสงฆ์และชาวบ้านว่า “พวกเราใส่บาตรตอนเช้าที่ตลาดคลองวาฬ ไปซื้อของใส่บาตรกันเองแล้วไปยืนรอพระที่เดินมาเป็นแถว พระไม่ได้สวมรองเท้า การ

เดินแถวมาบิณฑบาตผมรู้สึกว่ามีควมสำรวมมาก การที่ผมใส่บาตรแล้วรู้สึกได้ว่า ผมมีความสุขที่ได้ช่วยบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ ผมเห็นชาวบ้านยืนรอใส่บาตรทั้งคนแก่และคนหนุ่มสาว แสดงว่าคนต่างจังหวัดยังช่วยกันบำรุงศาสนา”

นอกจากการเข้าชมสถานที่ต่างๆ นักเรียนยังได้รู้จัก ธรรมชาติแวดล้อมของสถานที่และได้ความรู้เชิงประจักษ์

จากการนำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เป็นการเพิ่มค่ามากขึ้นทำให้นักเรียนมองเห็นความสวยงามและได้รับความสดชื่นทำให้เกิดการมีสุนทรีย์ โดยมี ด.ญ. พร ได้เขียนบรรยายว่า

“ได้เห็นคุณค่าของสมุนไพร และดอกไม้ไทย เช่น น้ำอบไทยที่สกัดจากดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม สดชื่นได้สัมผัสกับภูมิปัญญาชาวบ้าน นำใบบัวมาห่อข้าว เพื่อเพิ่มความหอม เก็บความร้อนได้ดี ของหวานที่กินเป็นแดงไทยน้ำกะทิ”

นักเรียนมีโอกาสดำฟังวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริทำให้นักเรียนมีความรู้เรื่องทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ดังที่ ด.ช.ณัฐ เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ห้วยทราย ว่า

“ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายมีตำรวจ
ตระเวนชายแดนดูแลอยู่ เป็นศูนย์ที่ทดลอง
หลักเศรษฐกิจพอเพียง แล้วให้ประชาชนมา
เรียนรู้ และนำไปใช้กับพื้นที่ของตนเอง”

3. ด้านคุณธรรม จากผลการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านคุณธรรม มี 8 ด้านดังนี้

การทำงานและการเรียนที่นักเรียนได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักเรียนได้รับการแนะนำว่า จะต้องมีความตั้งใจและทำงานด้วยความรอบคอบ มีความระมัดระวังจากกิจกรรมการร้อยมาลัยและพับดอกบัว นักเรียนต่างมีความตั้งใจในการคัดแยกขนาดดอกไม้ ได้ใช้ความพยายามที่จะร้อยมาลัย และพับดอกบัวจนสำเร็จเป็นรูปแบบต่างๆ ด.ญ. นา ได้พบว่าต้องใช้ความคิดในการทำงาน และต้องใช้สมาธิและสติ อีกด้วย สามารถบันทึกด้วยภาษาที่เป็นเหตุเป็นผลว่า “การพับดอกไม้ได้ฝึกสมาธิและการใช้ความประณีต การออกแบบพวงมาลัยเป็นการใช้ความคิด การใช้ความคิดบ่อยๆจะทำให้เราเป็นคนฉลาด การพับดอกบัวกับร้อยมาลัยก็ทำให้เราได้คิดหลายอย่าง ฝึกใช้ศิลปะนำมาดัดแปลง” การที่นักเรียนได้พบเห็นผู้คนในตลาด เห็นพ่อค้าแม่ค้าแสดงความเป็นกันเองในรูปแบบต่างๆทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจและเห็นความมีน้ำใจของแม่ค้าและคนในชุมชน ด.ช. นิดได้เขียนบรรยายจากใจว่า

“เป็นตลาดที่ราคาสินค้าไม่แพง คนขายก็ใจดี
ผมจึงได้ซื้อของในราคาถูก คนในชุมชน
ใจดีและมีน้ำใจพวกเราได้เห็นชุมชนที่มีความ
อุดมสมบูรณ์ชายของกินหลากหลายชนิด
ชาวบ้านคนขายเขามีน้ำใจหน้าตายิ้มแย้ม
และมีไมตรี ในราคาเดียวกันในต่างจังหวัดได้
สินค้ามากกว่า อาจารย์ให้จัดการจ่ายเงินเอง
ในวงเงิน 50 บาท รวมซื้อของใส่บาตรด้วย
ผมใช้ไป 31 บาทครับ”

การฟังนิทานก่อนนอน ถึงแม้ว่าจะค่อนข้างตึก นักเรียนต่างก็ฟังนิทานด้วยความตั้งใจ สามารถจับใจความสำคัญถึงความรักและความเมตตาได้ ดังที่ ด.ช. ธรรม ได้เขียนบรรยายไว้ว่า “สุนัขเป็นเพื่อนที่ดีได้รู้ว่า เราสามารถมีความผูกพันกับสุนัข นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า เราควรมีความพยายามเราควรมีความกตัญญู เราควรมีความซื่อสัตย์ การเล่านิทานครั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุนัขชื่อคูกี้ มันเป็นสุนัขที่มีความดีหลายอย่าง เรื่องนี้ทั้งสนุก ทั้งเศร้า และได้ข้อคิดเกี่ยวกับความรักของแม่(สุนัข) และผมคิดว่าควรจะทำอย่างอื่นด้วย” การฟังนิทานนักเรียนบางคนสามารถจับประเด็นด้านคุณธรรมได้หลายประเด็น ด.ญ. รินทร์ เรียนรู้คุณค่าของความกตัญญูจากนิทานได้อย่างเข้าใจ และใช้ภาษาสื่อความหมายได้เป็นอย่างดีระหว่างสัตว์กับคน ดังนี้ “สุนัขพันธุ์ Syberian Husky เจ้าของนาม คูกี้ สุนัขผู้มีความรักลูกตลอดมา ผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อเจ้านายเสมอมา ผู้ที่มีความมานะอดทนสาหัสมุ่งมั่น พยายามและตั้งใจจะทำอะไรต้องทำให้สำเร็จสุนัขที่เคยช่วยเจ้าของมาแล้ว สุนัขที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมากับนาย มีความจงรักภักดีเสมอมาและตลอดไปเป็นความรักและความผูกพันอันยิ่งใหญ่ระหว่าง 1 คนกับ 1 ตัว เรื่องนี้สอนใจมากมาย คนกับสัตว์เลี้ยงคงรับรู้และเข้าใจอย่างยิ่งว่าสัตว์เหมือนกับคนที่มีความรู้สึก โกรธ รัก มีจิตใจที่ผูกพัน มีความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ต่อเจ้าของตลอดมา ฟังแล้วกลับมาดูตัวเอง สุนัขทำได้แล้วเราละทำได้หรือเปล่า” นักเรียนได้รับรู้ถึงความเดือดร้อนของประชาชนจากโครงการอ่างเก็บน้ำยางชุม นักเรียนได้รับความรู้จากวิทยากรบรรยายว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบถึงความเดือดร้อนของประชาชนและได้ทรงมีพระราชดำริช่วยเหลือประชาชนให้มีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ด.ช. ภัทร ได้เกิดความรู้สึกชื่นชมในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จนบันทึกได้ซาบซึ้ง ดังนี้ “อ่างเก็บน้ำยางชุมแห่งนี้ สามารถเก็บน้ำได้ 41 ล้านลูกบาศก์เมตร พ. ศ. 2539 ฝนตกหนัก น้ำท่วม พอลูกน้ำแห้งแล้ง น้ำไม่มีใช้เพียงพอทำให้ประชาชนเดือดร้อนมาก

ในการเกษตรและบริโภค โครงการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้เพิ่มสันเขื่อนให้สูงขึ้นในที่สุดน้ำก็ไม่ท่วมและยังมีน้ำเหลือใช้ตลอดปี สถานที่นี้นอกจากมีประโยชน์ทางเกษตรแล้วยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ดีอีกด้วย เพราะมีทัศนียภาพสวย ลมเย็น โครงการนี้มีคุณค่ามากอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

นักเรียนบางคนเป็นคนช่างคิด เมื่อได้ฟังนิทานเรื่อง“หัวใจนักสู้” ทำให้เขาประทับใจและสะเทือนใจมีความเข้าใจในความซื่อสัตย์ของตัวละครในนิทานได้ดี ด.ช. ณัฐ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกนี้ได้

ชัดเจนว่า “คูกี้ก็เป็นหมาที่วิ่งเก่งมากและมีลูกหลายตัว แต่ตัวสุดท้ายตายตั้งแต่เกิด คูกี้ก็คอยดูแลเจ้านายที่แก่อย่างดี แม้คูกี้จะแก่ตัวลงและเป็นโรคข้อ เจ้านายเป็นโรคหัวใจ พอคูกี้ตายคูกี้ก็นอนตายตาไม่หลับเพราะกังวลและห่วงเจ้านายที่เป็นโรคหัวใจ คูกี้ก็เป็นสัตว์ที่ซื่อสัตย์ กตัญญูต่อเจ้านายและยังเป็นแม่ที่รักลูก” นักเรียนได้สัมผัสอาชีพหลายอาชีพจากการไปศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนคลองวาฬโดยเฉพาะอาชีพประมง ทำให้นักเรียนได้เห็นการดำรงชีวิตที่ลำบาก และไม่แน่นอนในการประกอบอาชีพนี้ ด.ช. ณัฐ ได้สังเกตเห็นความพยายามและบันทึกได้ดีว่า

“การหาปลาต้องใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อหาปลามาเลี้ยงชีพและเลี้ยงครอบครัว”

การได้เห็นและซักถามพี่ชาวประมงในการดำรงชีวิตที่ต้องทำงานหนักอยู่บนเรือเป็นเวลานาน เขาต้องใช้ความมุ่งมั่น กล้าหาญ และเผชิญกับความยากลำบาก จนทำให้ ด.ช.ชิน เขียนบรรยายความรู้สึกถึงความอดทนของชาวประมงว่า “ผมเห็นมีการตัดปลา การขายปลา ดูแล้วชาวประมงเหล่านี้ต้องมีความอดทน ผมเรียนรู้ว่าชาวประมงเหล่านี้แข็งแรง และมีฝีมือ เพราะต้องตากแดดและลงทะเล”

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาสาระการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี และสรุปสังเคราะห์ผลการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และการวิเคราะห์ผลงานการบ้านที่สิ่งทีนักเรียนได้เรียนรู้ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย การนำเสนอสาระในตอนนี้เป็นการนำเสนอสาระการเรียนรู้ในตอนต้น จากนั้นเป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน

สาระการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ประกอบด้วย กิจกรรม 10 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียน จัดแยกประเภทตาม วัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเด็น ดังที่คณะผู้วิจัยได้นำเสนอแยกเป็น 2 ตอน ตอนแรก เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้จากการเจงนับแยกตามประเด็นผลการเรียนรู้ และตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ตามแนวการเสนอผลการสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการเจงนับทั้ง 3 ประเด็นมีดังนี้

1. การเป็นนักวิจัย จากการสังเคราะห์ผลงานการบ้านที่ของนักเรียนแล้วพบว่า นักเรียนได้มีวิธีการคิดเกิดขึ้น 8 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านได้ทำการนับความถี่แล้วนำมาเรียงตามความถี่ มากไปสู่ความถี่น้อย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ด้านกระบวนการคิด (52) ซึ่งแยกออกเป็น 8 วิธีคิด ด้านการเรียนรู้ (49) ด้านการสังเกต (31) ด้านการเห็นคุณค่า (18) ด้านการเสนอความคิดเห็นด้วยตนเอง (14) ด้านการเขียนสำนวนได้เหมาะสม (10) ด้านการตั้งสมมุติฐานและการหาคำตอบ (6) ด้านการแก้ปัญหา (3)

2. การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้ความรู้ต่อตนเอง จากการสังเคราะห์ผลงานการบ้านที่ของนักเรียนแล้วเรียงตามความถี่จากมากไปสู่ความถี่น้อย มี 9 ด้านดังนี้ ด้านการสืบสานภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย (37) ด้านการได้รับประโยชน์ต่อตนเอง (17) ด้านความตระหนักในสถาบันศาสนา (14) ด้านความมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม (8) ด้านการมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม (7) ด้านการมีสุนทรียภาพ (6) ด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (6) ด้านการประยุกต์มาใช้งาน (5) และด้านการอนุรักษ์ (2)

3. ด้านคุณธรรม จากการสังเคราะห์ผลงานการบ้านที่ของนักเรียนแล้วเรียงตามความถี่มากไปสู่ความถี่น้อย มี 9 ด้านดังนี้ ด้านความรัก ความเมตตา (10) ด้านกฎแห่งกรรม (8) ด้านความกตัญญู (5) ด้านการมีสมาธิและสติ (4) ด้านความมีน้ำใจ (4) ด้านความศรัทธาและชื่นชม (4) ด้านความอดทน (4) ด้านความพยายาม (2) และด้านการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลง (1)

การนำเสนอผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียนจากการบันทึกของนักเรียน คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการเรียนรู้ในรูปแบบเรื่องเล่า (stories) แยกตามประเด็นผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ประเด็นต่อไปนี้

1. การเป็นนักวิจัย

ผลการเรียนรู้ในประเด็นการเป็นนักวิจัย ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ด้านแรก คือ ด้านกระบวนการคิด แยกเป็น 8 วิธีคิดเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดเปรียบเทียบ การคิดเชื่อมโยง การคิดลึกซึ้ง การคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ การคิดประยุกต์ การคิดแหวกแนว และการคิดวางแผน ผลการเรียนรู้ด้านกระบวนการคิดของนักเรียนแสดงออกให้เห็นได้ด้วยตัวอย่างเรื่องเล่า (stories) ต่อไปนี้

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรีครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงวิถีความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาไทย ชมคู่อารยธรรมโบราณทางศาสนาและความเจริญของ สุวรรณภูมิ เป็นแหล่งวัฒนธรรมตัวแทนภาคกลางที่เป็นอยู่ช้านานซึ่งผลิตข้าวเลี้ยงคนไทยมาตราบ นานเท่านาน และจะคงเป็นลักษณะนี้ต่อไปตราบดีที่เรายังบริโภคข้าวกันอยู่ จากการเข้าชม บ้านจำลองของชาวนา นักเรียนได้สังเกตและเดินขึ้นชมในบ้าน มีการซักถามวิทยากรด้วยความ สนใจและกระตือรือร้นพร้อมทั้งจดบันทึกไว้ดังที่ ด.ช. ภัทร ได้เขียนวิเคราะห์การดำเนินชีวิตของ ชาวนาไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

“ได้เดินดูสภาพจำลองการปลูกบ้าน ของใช้ สวนครัวของชาวนา วิทยากรบอกว่า เป็นวิถีชีวิตของ ชาวนาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ผมว่าบ้านไม่ใหญ่ แต่ก็อยู่อย่างสบายแบบชีวิตพอเพียง แต่สงสัยมาก ก็ที่เรียกส่วว่า เว็ด ผมว่าสกปรก และไม่ถูก สุขลักษณะเหมือนดังที่เรียนจากวิชาสุขศึกษาเลย อาจารย์ทัศนีย์บอกว่าปัจจุบันเขาเลิกใช้แล้ว เปลี่ยน มาใช้ส่วผสมแทน”

ที่พิพิธภัณฑ์บ้านควายนี้อ่อนรักษะบ้านไทยของภาคต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้มาเยี่ยมชม นักเรียนทุกคนได้เดินชมบางคนนอกจากจดบันทึกแล้วยังวาดรูปที่ตนสนใจลงไปด้วย ด.ช.ณัฐ สังเกตและคิดเปรียบเทียบลักษณะบ้านที่มีความแตกต่างกันว่า “บ้านไทยแต่ละภาคมีทรง หลังคาต่างกัน เช่นบ้านภาคกลางมีใต้ถุนสูง หลังคามุงด้วยจาก บ้านภาคเหนือมีหลังคาที่

ทำด้วยไม้ และยอดหลังคาอาจารย์ชี้ให้ดูกาแล บ้านภาคใต้เป็นบ้านจำลองใต้ถุนไม่สูง มีนอกชานค่อนข้างใหญ่สำหรับนั่งคุยหรือซ่อมแหหรืออวน หลังคาเป็นหญ้า”

การฟังนิทานก่อนนอนนักเรียนจะชอบมากและถ้าฟังอย่างมีคุณค่าคือรู้จักสรุป แสดงความคิดเห็น จะสามารถนำมาเชื่อมโยงกับบริบทรอบๆตัวนักเรียนได้ ดังที่ด.ญ.รินทร์ บันทีกได้นำเสนองานดังนี้
 “เรื่องเล่านี้สอนให้เห็นกฎแห่งกรรมดีมาก สอนให้รู้เป็นเรื่องเตือนใจว่าผลกรรม ปัจจุบันเป็นผลกรรมติดจรวด TERBO กลับมาตามทำร้ายคุณและคนที่คุณรัก”

ในการชมลักษณะบ้านจำลองของชาวนาซึ่งบอกให้รู้ถึงความเป็นครอบครัวที่อยู่กันอย่างอบอุ่นและเรียบง่าย ทำให้ ด.ช. อธิ บรรยายได้ลึกซึ้งเกี่ยวกับคำว่า ครอบครัว ได้ดังนี้ “หมู่บ้านชาวนามี 1. เรือนปลายนา 2. เรือนวังน้ำซับ 3. เรือนดอนบุปผา 4. เรือนศรีประจันต์ แต่ละแบบมีขนาดใหญ่ต่างกันแต่เหมือนกันที่มีการขัดและเป็นฝาผนัง ชาวนาเป็นผู้ที่มีเศรษฐกิจพอเพียง เพราะมีการปลูกพืชผักสวนครัว เช่น พริกทอง บวบ พริก ไข่กิ้ง ชาวนามีความใกล้ชิดและรักในครอบครัวตัวเอง เพราะเขาขยายบ้านโดยไม่มีการย้ายบ้านเลย”

ในการทำงานเดียวกันขณะเดินดูบ้านไทย ด.ช. นิด ได้สังเกตว่าบ้านไทยได้ถูกดัดแปลงเพื่อเป็นที่พักแก่นักท่องเที่ยว เขามันทีกในลักษณะเชิงเศรษฐศาสตร์ ว่า

“บ้านไทยที่พบมีได้ถุนสูง มีโต๊ะนั่งทำงานและมีเปลถักนอนได้ ลมพัดเย็นสบายจนรู้สึกอยากนอนมากกว่าทำงาน เรือนไทยนี้วิทยากรบอกว่าโครงสร้างเป็นแบบไทยที่เคยสร้างในสุพรรณแต่ของใช้นั้นต้องเปลี่ยนให้คล้ายที่พม่าให้เข้าจึงเป็นไทยไม่แท้”

ในเรื่องบ้านไทยนั้น นักเรียนสนใจและเขียนบันทึกกันทุกคน แต่ที่น่าสนใจคือผลงานของ ด.ญ. พร ที่สังเกตว่าบ้านไทยที่ได้ชมนี้เป็นการสร้างแบบประยุกต์ใช้ดังที่เขียนต่อไปนี้ “บ้านไทยที่พบในพิพิธภัณฑ์บ้านควายเป็นแบบประยุกต์กล่าวคือ มีเครื่องปรับอากาศที่ไม่ใช้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยแต่ดัดแปลงเชิงท่องเที่ยว ที่คงอยู่ฉันคิดว่าเป็นได้ถุนยกพื้นสูงฝาห้องใช้การสานไม้ไผ่มาเป็นฝาทั้งหมด” การมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี นักเรียนได้ศึกษา วิถีชีวิตของชาวนา ได้ชมและศึกษาพิพิธภัณฑ์ เข้าชมวัดและไหว้พระเพื่อเป็นสิริมงคล ที่วัดมีการเลี้ยงปลาโดยมีอาหารปลาขายเพื่อให้คนทำบุญ ด.ช. ธรรม ได้สังเกตการซื้อขนมปังเลี้ยงปลาและมีความคิดแหวกแนวไปจากเพื่อนๆ ดังนี้

“เราได้ให้อาหารปลาโดยการซื้อขนมปัง และโยนไปเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเราให้ขนมปังชิ้นใหญ่เกินไปจะทำให้ปลากินขนมปังได้ลำบาก และทำให้ปลานั้นตีกันเองเป็นการทำบาปกับปลา ผมเห็นคนให้ขนมปังใหญ่ๆ ทำเพื่อความสนุกแต่จริงๆ กำลังทำบาปให้กับปลาเพราะปลาต้องพากันฟาดกัน มีน้ำกระจายเสียงดัง คนก็ชอบ”

เมื่ออาจารย์ให้นักเรียนทุกคนพูดเปิดใจเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับในการมาพิพิธภัณฑ์บ้านควาย ด.ช. อธิได้บันทึกสิ่งที่เขาพูดที่มีการคิดวางแผนช่วยเหลือชาวนา โดยพูดออกมาจากใจที่บริสุทธิ์ภายในของเขา มีใจความว่า

“ผมพูดบอกความรู้สึกต่อหน้าอาจารย์
และเพื่อนๆว่า ถ้าผมมีโอกาสเป็น
รัฐมนตรีผมจะนำเงิน
งบประมาณมาช่วยชาวนา
เพราะได้รู้ได้เห็น
ชาวนาทำงานหนัก นำสงสาร”

จากกระบวนการคิด 8 วิธีการคิดในการเป็นนักวิจัยของนักเรียน คณะผู้วิจัยได้สังเกตการเป็นนักวิจัยที่เกิดจากการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ดังที่นักเรียนได้ลงไปฝึกไถนา ดำนาด้วยตนเองทำให้เขาได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของชาวนาและควาย ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ดังเช่น ด.ช. รช เขียนในหัวข้อ ค.ควาย ข้าว นา ว่า “ได้เห็นควายลากคันไถในนา ตอนที่มันลงนา มันก็ทิ้งมูลและปัสสาวะ ตอนขึ้นจากนาก็ผลอไปจับมูลของมัน อาจารย์ได้พาไปล้างมือ ชาวนาบอกว่ามูลควายนำไปขายได้ พอพวกเราลงไปจับคันไถ ควายก็เริ่มเดินควายแรงเยอะมากขนาดอยู่ในโคลนพวกเรายังเดินตามไม่ค่อยทัน ลงไปไถนาได้รู้วิธีการไถนาด้วยประสบการณ์ตรง”

นักเรียนได้เห็นวิถีชีวิตของชาวนาที่หลากหลายด้วยตัวเองจากการเดินดูบรรยายภาคของห้องทุ่งนាយามเข้าก่อนที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากพิพิธภัณฑ์บ้านควาย ด.ญ.นา ได้สังเกตและเขียนบรรยายไว้ว่า

“การที่ดิฉันได้มาเห็นทุ่งนาที่มีบ้าน การเลี้ยงควาย มีการสอนการไถนา การดำนา การสีข้าวด้วยมือ การแปรรูปข้าวให้เป็นแป้งมาทำอาหารเป็นภูมิปัญญาที่ไม่เคยพบ และเป็นมรดกที่สืบทอดกันมานาน บ้านไทยก็มีหลายแบบตามภาคต่างๆ จันติดใจที่ได้ลองไม่แบ่ง

แล้วทำขนมครกกินดูมันแปลกอร่อยกว่าขนมครกที่ซื้อกินอีกด้วย การเป็นอยู่แบบไทยๆ
ฉันว่าพอเพียงแล้วไม่ต้องฟุ่มเฟือยเหมือนในกรุงเทพฯ”

นักเรียนได้ชมการแสดงความสามารถของควายที่เป็นสัตว์ที่ใครๆ มักจะคิดว่าควาย“โง่” ซึ่งตรงกันข้ามกับ ด.ญ. รินทร์ เธอมีมุมมองและเห็นคุณค่าของควายว่า “ควายไทยเป็นสัตว์เคยคู่เกษตรกรไทยมานานแสนนาน เมื่อใครที่พูดถึงทำนา เกษตรกรก็จะนึกถึงควาย ควายไม่ใช่สัตว์ที่โง่แต่ชีวิตของมันถูกกำหนดไว้ให้เป็นอย่างนั้น อาจจะเป็นเพราะหน้าตาของมัน ความจริงควายก็เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งและเป็นสัตว์ที่กตัญญูและให้ประโยชน์แก่คนไทยมานาน”

ส่วนหัวข้อเมืองสุพรรณบุรี : บรรหารบุรี เมื่อนักเรียนได้เห็นตัวเมืองสุพรรณบุรีมีความทันสมัยน่าอยู่ ด.ช.ภพ เขียนตามความคิดของตนเองอย่างมีเหตุผลมีผลว่า “ในเมืองสุพรรณบุรีมีถนนที่กว้างขวาง สะอาด มีต้นไม้เยอะ อากาศดี มีการทำนาแบบใหม่จึงพูดได้ว่า สุพรรณเป็นเมืองที่มีความเจริญแล้ว การที่มีนักการเมืองเข้ามาพัฒนาบ้านเมืองจะทำให้บ้านเมืองนั้นเจริญ แต่ถ้านักการเมืองนั้นไม่ดี เข้ามาโกงกิน ประชาชนเมืองนั้นก็จะไม่เจริญ”

หลังจากฟังวิทยากรบรรยายเรื่องสุวรรณภูมิและพานักเรียนไปเดินดู บ้านลาวโซ่ง โดยให้นักเรียนเก็บข้อมูลเอง ถ้ามีข้อสงสัยให้ไปถามอาจารย์เวลาสรุปงานที่บ้านพัก แต่เมื่ออ่านงานของ ด.ช. ภณ

แล้วพบว่านอกจากจะเก็บข้อมูลได้มากแล้วยังมีการเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นสำนวนได้เหมาะสมดังนี้

“ลาวโซ่ง เป็นกลุ่มคนที่ใช้ภาษาตระกูลไทยกลุ่มหนึ่ง ได้อพยพมาที่เพชรบุรี แล้วไปจังหวัดอื่นๆ เช่น ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี คนจะแต่งกายสีดำ มีความเชื่อเรื่องผี แบ่งกลุ่มทางสังคมได้ 2 กลุ่มคือ ผู้ท้าวและผู้น้อย บ้านลาวโซ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้สติปัญญาในการสร้างบ้าน โดยสร้างให้มีใต้ถุนสูงเหมือนบ้านไทย และสร้างให้หลังคายาวเพื่อใช้วางของและกันความหนาวอีกด้วย”

การได้เข้าชมวัดพระศรีมหาธาตุที่เคยเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองสุพรรณบุรีมาก่อน ด.ช. รด ได้มีข้อสงสัยและต้องการคำตอบ พระสงฆ์จึงอธิบายให้ทุกคนฟังจึงรู้ประวัติและสาเหตุที่วัดนี้ไม่ได้รับการบูรณะทำให้ ด.ช. รด เขียนอธิบายไว้ว่า

“เป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้านทั้งยังแสดงถึงศิลปะขอม ในสมัยนั้นการมีที่พึ่งทางใจทำให้ประชาชนมีกำลังใจทำงาน บ้านเมืองไหนมีศิลปะที่งดงามแสดงว่าในสมัยนั้นคงต้องศรัทธาในพุทธศาสนามาก เดิมจะมีพระพุทธรูปหินทรายรายล้อมวิหารแต่มีคนมาลักตัดเศียรไปขาย จึงต้องย้ายมาในวิหารมีเพียงพระสงฆ์ 2 รูปคอยดูแล ท่านบอกว่าไม่ค่อยมีใครมาบูรณะซึ่งแปลกมากเพราะมีพระบรมสารีริกธาตุอยู่”

จากการที่นักเรียนได้ฝึกไถนา และดำเนินาบรรยายภาคการไถนาสนุกสนานและได้ประสบการณ์ตรงเมื่อทุกคนลงไถนาต้องทำตามที่คุณลุงวิทยากรแนะนำ และก็ต้องใช้ความรู้ที่ฟังมานั้นลงมือไถนา

และดำเนินาเพื่อจะทำได้สำเร็จและเกิดความภาคภูมิใจ ด.ช. นิด พุดถึงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเขาไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

“ผมได้ลงไถนา ดำนาจริงหลังจากที่วิทยากรบอกวิธีแล้ว แรกคิดว่าง่ายเพราะแค่จับคันไถแล้วเดินตามควายไปคงง่าย แต่เมื่อทำจริงเท่าที่จมลงไปดินลึกจนตึงขึ้นยาก พอควายเดินก็เซจะหกล้ม แต่จับคันไถแน่นเลยไม่ล้ม ดำนาก็เช่นกัน ต้องเดินถอยหลังก้มลงกำต้นข้าว แล้วพลิกข้อมือกดต้นข้าวลงในดิน ถ้าทำถูกต้นข้าวจะรอด”

2. การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง

จากการดูผลงานด้านกระบวนการคิดของนักเรียนในการเป็นนักวิจัย คณะผู้วิจัยได้สังเกตการเป็นนักวิจัยลำดับอื่นๆ คือการเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง รวม 9 ด้านดังต่อไปนี้ นักเรียนได้สังเกตบ้านพักว่ามีลักษณะก่อสร้างแบบไทยทำให้นักเรียนทุกคนได้เกิดความชื่นชมบ้านที่สวยงาม และต้องการรักษาให้คงอยู่ เป็นการสืบสานภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่ต่อไป ด.ช. ภูมิ ได้เขียนบรรยายว่า “คนไทยรู้จักใช้วัสดุธรรมชาติเช่นไม้ไผ่มาสร้างบ้าน บ้านไทยคือบ้านไม้มีใต้ถุนสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม หลังคาเป็นจั่วแหลมมุงหลังคาด้วยใบจากซึ่งแต่ละภาคก็จะมีารตกแต่งที่มีรูปร่างแตกต่างกันไป ที่เราพักเป็นรีสอร์ทที่ดีมากเพราะมีแต่บ้านไทยซึ่งใช้ไม้ทั้งหลังและมีราคาแพงมาก ผมถือว่าเป็นการอนุรักษ์อีกวิธีหนึ่งเช่นกัน”

จากการที่นักเรียนเข้าชมแหล่งอารยธรรมโบราณที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทงและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทงด้วยความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และศาสนาที่ชัดเจนก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมาก ดังเช่น ด.ญ. รินทร์ ได้บันทึกว่า “ไปพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทงที่อำเภอศรีประจันต์ ได้รู้ว่าเมืองนี้มีความเจริญ

ในการค้าขายและมีศิลปะมากมาย เมืองนี้มีกำแพงฝังอยู่ในดิน มาค้นพบในสมัยรัชกาลที่ 5 ชาวฝรั่งเศสมาช่วยขุดค้น เพราะคนไทยสมัยนั้นไม่มีใครรู้เกี่ยวกับการขุดโบราณวัตถุ ที่นี้รวบรวมโบราณวัตถุมากมาย เช่นพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน เหริยญและลูกปัด รูปกำแพงเมืองเก่าที่ไม่มีอีกแล้ว”

นอกจากนั้นการได้ไปชมวัดที่เก่าแก่ของจังหวัด และมีพระสงฆ์เป็นพระอาจารย์มาอธิบายทำให้นักเรียนเกิด ความตระหนักถึงความสำคัญของวัด และสามารถเขียนแสดงความรู้สึกห่วงใยโบราณสถานที่อยู่คู่สุพรรณบุรีมา 600 ปี ดังที่ ด.ช. นิด บันทึกว่า “วัดพระศรีมหาธาตุเป็นวัดที่เก่าแก่มาก ตั้งแต่สมัยลพบุรี การสร้างนำศิลปะแบบขอม มีพระปราสาทองค์ใหญ่ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ วัดนี้ถือเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองสุพรรณในอดีต ปัจจุบันเห็นปล่อยให้รกร้าง ค่อยๆ ผุพัง”

การฟังวิทยากรบรรยายเรื่องการทำงานของชาวนาทำให้นักเรียนเกิดความศรัทธาว่า ชาวนาเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกและการกระทำเพื่อส่วนรวม โดย ด.ช. ภัทร บันทึกถึงชาวนาดังนี้ “อาชีพการทำนาเป็นอาชีพหลักของประเทศไทยจึงมีคุณค่าต่อประเทศได้อีกทางหนึ่ง ถ้าไม่มีชาวนาเราก็ไม่มีข้าวกิน ชาวนาจึงมีคุณค่าต่อประเทศมากมายทีเดียว ในด้านเศรษฐกิจอาชีพนี้ช่วยทำให้ประเทศไทยมีรายได้ อีกทางหนึ่งด้วย” ในเวลาเข้าก่อนพบวิทยากร คณะผู้วิจัยและนักเรียนมีโอกาสเดินชมท้องทุ่งนาที่มีอากาศบริสุทธิ์รอบๆบริเวณที่พัก ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมที่ดี ด.ช. ณัฐ ได้เขียนบรรยายเกี่ยวกับท้องทุ่งว่า “ท้องทุ่งเป็นภาพ

ที่สวยงามไม่เคยเห็นในกรุงเทพฯ ซึ่งเดี๋ยวนี้คงจะหายากมากเพราะโดนซื้อไปทำตึกหมดแล้ว ผมเห็นสัตว์ชนิดต่างๆ ส่วนมากจะเป็นนก แล้วในน้ำก็มีสัตว์น้ำอยู่ด้วย เช่น ปลา หอยเชอรี่ ซึ่งสัตว์พวกนี้ก็อยู่ในวัฏจักรโดยจะต้องมีสัตว์ที่ถูกกิน อากาศก็เย็นสบาย ภาพเหล่านี้จะปรากฏให้เห็นในยามเช้า”

นอกจากนั้นนักเรียนยังได้เขียนบรรยายเกี่ยวกับบ้าน และสิ่งแวดล้อมที่หมู่บ้านจำลอง ด.ช. ภาพ ได้บอกถึงความสุขงามที่เขาพบไว้ดังนี้ “ได้มาดูบ้านทรงไทยซึ่งมีรูปทรงที่งดงาม ได้ดูนาข้าว ดูคอกควาย เจอควายเผือก หมู่บ้านชาวนาจำลอง บรรยากาศเหล่านี้ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน มีความสงบ อากาศที่เย็นสบาย สดชื่น”

ในสภาวะที่มีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำแต่ดูเหมือนว่าคนสุพรรณก็ยังคงใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพราะนักเรียนได้มีโอกาสเห็นการจำลองวิถีชีวิตของบ้านชาวนาที่มีวิทยากรบรรยาย ด.ช.ภาพ ได้เขียนบรรยายถึงบ้านชาวนาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบพอเพียงว่า

“เราได้ดูหมู่บ้านชาวนา เป็นการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย (เศรษฐกิจพอเพียง) ไม่ฟุ่มเฟือย นำทรัพยากรมาใช้ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์”

ด.ช.สกล สังเกตบ้านที่เขานอนพักว่ามีการประยุกต์ใช้อย่างอื่นแต่ยังคงมีคุณค่าความเป็นไทยที่เติมความสะดวกสบายสมัยใหม่เพิ่มเข้าไป โดยบันทึกว่า “บ้านไทยที่พวกเราอนมิลักษณะยกพื้นสูงมีใต้ถุนสามารถทำงานได้ ในสมัยก่อนอาจารย์บอกว่าใช้ทอผ้า เก็บเรือ หรือเลี้ยงควายก็ได้ มีห้องนอน 2 ห้อง ตรงกลางเป็นนอกชานนั่งเล่นได้ ห้องนอนไม่เป็นแบบบ้านชานาเพราะมีเตียงและเครื่องปรับอากาศ บ้านไทยที่เรานอนนี้เป็นบ้านไทยแบบภาคกลางคือแบบเรียบ ๆ ใช้ไม้ไผ่มาขัดเป็นลายใช้แทนฝาผนัง”

หลังจากที่นักเรียนได้เข้าชมวัดพระศรีมหาธาตุ ซึ่งเคยเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของสุพรรณบุรีและมีพระภิกษุประจำอยู่ที่วัดเพียง 2 รูปเท่านั้นและสิ่งก่อสร้างบริเวณวัดชำรุดทรุดโทรมมาก ทุกคนเห็นว่าสมควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ ด.ช. ณัฐบรรยายด้วยจิตสำนึกของเขาว่า

“วัดพระศรีมหาธาตุเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองสุพรรณบุรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 600 ปี วัดนี้เคยมีเจดีย์พระพุทธรูป เครื่องลายครามมากมายแต่เดี๋ยวนี้โดนถม โดนทำลายไปเกือบหมดแล้ว วัดแห่งนี้ควรอนุรักษ์เอาไว้เพราะเป็นสถานที่ที่สำคัญและโบราณ แล้วที่สำคัญคือมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งบอกได้ว่าที่นี่เคยมีอะไรมาก่อน ถ้าเราไม่อนุรักษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์คงหายหมด เพราะเคยมีคนมาทำลาย ขโมยเอาไปขายทำให้เหลือสิ่งสำคัญน้อยมาก เพราะฉะนั้นจึงควรอนุรักษ์เอาไว้”

3. ด้านคุณธรรม จากผลการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านคุณธรรม มี 9 ด้านดังนี้

คุณลุงวิทยากรเป็นชาวนาที่คอยสอนภาคปฏิบัติการดำนา การไถนา เป็นบุคคลที่นักเรียนบรรยายถึงความเมตตาของท่านที่เห็นจากการตอบคำถาม และลงมือปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง ด.ญ.พรบรยายถึงท่านว่า

“ชาวนาที่นี่เป็นวิทยากรสอนการดำนา ไถนา คุณลุงมีอายุ 75 ปี แต่แข็งแรงบังคับควายให้เดินไถไปได้ทั้งๆที่คันไถเรารู้สึกว่ามันหนัก ลุงทำนามาตลอดบอกว่าจะไม่เหนื่อยการไถไถนาจริง ทำให้รู้ว่าลำบาก มีอะไรมาตำเท้าแต่คุณลุงไม่บ่น ควายเดินไปแล้วขี้ลงในนา เราก็ต้องหลบเพราะกลัวเหยียบมันเข้า”

การฟังนิทานธรรมะก่อนนอน เรื่องกฎแห่งกรรมนักเรียนได้นั่งฟังอย่างตั้งใจ และด.ญ. รินทร์ ก็สะท้อนให้เห็นว่าเธอคิดอย่างไรกับเรื่องนี้ เธอบันทึกได้ว่า “การได้ฟังเรื่องนี้ทำให้เห็นกฎแห่งกรรม ว่ากฎแห่งกรรมมีจริง เห็นชัดว่าทำกับผู้อื่นอย่างไรผลกรรมก็กลับมาทำร้ายตนเอง ทำร้ายคนที่ตนรัก ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผลกรรมกลับมาตามตนเองในชาตินี้หรือชาติหน้า” เมื่อนักเรียนได้ลงมือไถนาและทำนาจริงทำให้หัวข้อนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจนักเรียนกล่าวถึงมากที่สุด

โดยเฉพาะคุณลุงที่สอนการไถน่านักเรียนจะรู้สึกถึงพระคุณของท่านอันเป็นการเหมาะสมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ คือ ความกตัญญู ตามที่ ด.ช. ภณ เขียนบันทึกว่า“ประทับใจคุณตาที่คอยบังคับควาย ขณะที่เราจับไม้ไถนาเดินตาม (อาจารย์อธิบายตอนหลังเขาเรียกว่า คันไถ) ท่านอายุจะ 80 ปี แต่ทำไมดูแข็งแรง และสอนวิธีที่เดินตามคันไถให้ถูกต้องด้วย ขอขอบคุณครับ” วิทยากรที่พิถีพิถันอยู่ทอง ตั้งใจอธิบายเพราะเห็นว่านักเรียนทุกคนตั้งใจจดบันทึกและถามคำถามกันมาก ทำให้วิทยากรแสดงความชื่นชมที่เห็นนักเรียนฟังและจดบันทึกดีเกินความคาดหมาย แสดงถึงความมีความตั้งใจและสมาธิ ของนักเรียนดังที่ ด.ช. ภัทร บันทึกความรู้ไว้มีรายละเอียดว่า

“สุวรรณภูมิหมายถึงดินแดนแห่งความเจริญ ตั้งอยู่บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันเป็นประเทศไทย เวียดนาม มาเลเซีย พม่า อินโดนีเซีย ลาว กัมพูชา เป็นเรื่องราวของชาวอินเดียโบราณ เข้ามาเผยแพร่พระพุทธศาสนาคือพระเถระ 2 รูป คือ พระโสณณะกับพระอุตตระ นอกจากนั้นยังมี

การติดต่อค้าขายโดยมีร่องรอยโบราณที่ศาสตราจารย์ บัวยอร์ซีเอล มาสำรวจและขุดค้นพบกำแพงเมืองและคูเมือง พบของหลายชิ้นเช่น เหรียญ ลูกปัด”

นักเรียนทุกคนได้เขียนความประทับใจจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี การทำงานกลุ่มและการใช้ประสบการณ์เรียนรู้ด้วยกันทำให้พวกเขาได้รู้ถึงความมีน้ำใจ ของกันและกัน ตามที่ ด.ญ. รินทร์ ได้บันทึกท้ายเล่มว่า “..... อย่างที่สองเป็นประโยชน์ที่ได้รับคือ ต้องบอกเพื่อนทุกๆคน มีน้ำใจช่วยเหลือกัน เป็นกันเอง สนุกสนาน ทำให้รู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น”

สำหรับเรื่องความประทับใจชาวนา นักเรียนมีความคิดเห็นว่าชาวนารวมถึงผู้คนในชนบทและปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ที่มีพระคุณ ทำให้พวกเขามีข้าวรับประทานและยังเป็นผู้สร้างรายได้เข้าประเทศอีกด้วย ด.ญ.นา บรรยายถึงความศรัทธาและชื่นชมที่เธอมีต่อชาวนาและได้บอกความรู้สึกเห็นใจไว้ว่า

“ฉันสงสารชาวนาที่ต้องทำงานหนัก ในการผลิตข้าวมาเลี้ยงพวกเราแต่ได้เงินไม่พอ จะเห็นว่าชาวนาไทยส่วนมากยากจน อยู่ในบ้านที่ไม่ใช่ตึกเหมือนชาวนาฝรั่งที่ดูในหนัง พอฐานะยากจนคนก็ไม่ยกย่อง”

เมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการทำนาจริง เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนาที่ต้องอยู่ในท้องนาเพื่อผลิตอาหารให้คนในประเทศ ด.ช. สกลได้ตระหนักรู้ถึงความอดทนในการทำนา โดยบันทึกว่า

“วิทยากรพาพวกเราเดินดูสภาพจำลองบ้าน และวิถีชีวิตของชาวนาเลยได้เรียนรู้ว่าชาวนามีความเป็นอยู่เรียบง่าย เต่าหุงข้าวอยู่มุมหนึ่งบนบ้าน และเห็นมีของใช้พื้นบ้านแสดงไว้สนุกและประทับใจผมมาก คือการได้ลงไถนาทำนาจริงก็เลยรู้ว่าชาวนาต้องอดทนต่อความร้อนเลยรู้ว่าชาวนาเป็นคนอดทนต่อความลำบาก”

เช่นเดียวกับ ด.ช. บวร ที่ได้เห็นการทำงานของชาวนาที่กล่าวกันว่า“หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน” เขาประทับใจและบรรยายความรู้สึกเกี่ยวกับความพยายาม ของชาวนา ได้ว่า“การได้ทำนาจริงทำให้รู้ถึงความยากลำบากของชาวนาแค่ไหน ทั้งจมนโคลน ทั้งมุลควายและแดดที่ร้อน ทำโดยไม่หยุดหย่อนถึงจะมีข้าวให้เรากิน” การมาสุพรรณบุรีครั้งนี้ ทั้งครูและนักเรียนอยู่ด้วยกันเป็นจำนวนมากจึงต้องทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือความเสียหายต่อส่วนรวม มีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นและเมื่อเจอจากันด้วยเหตุผล นักเรียนคนนั้นก็ยอมรับตามข้อตกลง ด.ช. นิตบันทึกรายละเอียดไว้ว่า

“ผมตื่นเต้นเมื่ออาจารย์บอกว่าเราจะนอนค้างที่บ้านไทย ดูแล้วหลังเล็ก มีสองห้องคงจะแยกกันนอน หันไปบอกเพื่อนที่ผมสนิทว่าให้นอนด้วยกัน แต่ก็ต้องผิดหวังเพราะอาจารย์จัดให้นอนตามกลุ่มที่จะทำงาน แม้จะขอแต่อาจารย์ไม่อนุญาตเพราะทุกคนต้องทำตามข้อตกลงที่เราพูดกันที่โรงเรียนแล้ว”

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาสาระการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา และสรุปสังเคราะห์ผลการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและการวิเคราะห์ผลงานการบ้านที่นักเรียนได้เรียนรู้ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ การนำเสนอสาระในตอนนี้เป็นการนำเสนอสาระการเรียนรู้ในตอนต้น จากนั้นเป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน

สาระการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จังหวัดนครราชสีมา นั้น ประกอบด้วย กิจกรรมรวม 10 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียน จัดแยกประเภทตาม วัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเด็น ดังที่คณะผู้วิจัยได้นำเสนอแยกเป็น 2 ตอน ตอนแรก เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้จากการแจ่งนับแยกตามประเด็นผลการเรียนรู้ และตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ตามแนวการนำเสนอผลการสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการแจ่งนับทั้ง 3 ประเด็นมีดังนี้

1. การเป็นนักวิจัย ผลการเรียนรู้ในประเด็นการเป็นนักวิจัย ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้รวมเรียงตามความถี่ที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ กระบวนการคิด (85) ซึ่งแยกออกเป็น 9 วิธีคิด การเรียนรู้ (64) การสังเกต (23) การเห็นคุณค่า (18) การเสนอความคิดเห็นด้วยตนเอง (7) การเขียนสำนวนได้เหมาะสม (6) การนำเสนอผลงานต่อผู้อื่น (4) และการตั้งสมมุติฐานและการหาคำตอบ (2)

2. การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง ผลการเรียนรู้ในประเด็นการเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและการได้รับความรู้ต่อตนเองกับนักเรียน ตามความถี่จากมากไปสู่น้อย มี 10 ด้านดังนี้ การสืบสานภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย (45) การมีสุนทรียภาพ (32) ความมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม (31) การอนุรักษ์ (26) การประยุกต์มาใช้งาน (13) ความตระหนักในสถาบันศาสนา (12) การมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม (11) ความตระหนักในสถาบันพระมหากษัตริย์ (10) การได้รับประโยชน์ต่อตนเอง (10) และทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (10)

3. ด้านคุณธรรม ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในประเด็นด้านคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย มี 8 ด้านดังนี้ ความพยายาม (21) ความมีน้ำใจ (18) ความอดทน (15) ความรักและความเมตตา (12) ความกตัญญู (9) ความศรัทธา และชื่นชม (9) ความสามัคคี (1) และความรับผิดชอบ (1)

คณะผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยสาระสรุปรวมในแต่ละด้าน คณะผู้วิจัยจะนำเสนอตัวอย่างเป็นรูปแบบเรื่องเล่า (stories) ด้านละ 1 ตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. การเป็นนักวิจัย

ผลการเรียนรู้ประเด็นการเป็นนักวิจัย ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ ด้านกระบวนการคิดแยกเป็น กระบวนการคิด 9 วิธีการคิดเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ การคิดเชื่อมโยง การคิดเปรียบเทียบ การคิดวิเคราะห์ การคิดลึกซึ้ง การคิดวางแผน การคิดแหวกแนว การคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์และการคิดประยุกต์ ผลการเรียนรู้ด้านกระบวนการคิดของนักเรียนแสดงออกให้เห็นได้ด้วยตัวอย่างเรื่องเล่า (stories) ต่อไปนี้

ในช่วงรับประทานอาหารเย็นทำให้นักเรียนได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน อาหารการกินมีรสชาติแตกต่างจากที่เคยรับประทาน จึงทำให้ทุกคนรับประทานอาหารได้มาก และยังสามารถคิดเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาหารกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้นได้ ดังเช่นด.ช. ณัฐ เขียนอธิบายว่า “เราได้ไปกินอาหารที่ร้านตะโขง 3 ซึ่งเรากินอาหารพื้นเมืองหลายอย่างเช่น หมูแดดเดียว ส้มตำ หมี่โคราช ไก่ย่าง ข้าวเหนียว อาหารที่หากินได้ที่โคราชได้แก่ หมี่โคราชอาหารของจังหวัดนครราชสีมาสะท้อนให้เห็นการกินอยู่ของชาวบ้านและทำให้เรารู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีของเขา” นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการทอผ้าไหมที่บ้านหนองบัวคำ ได้เห็นกระบวนการผลิตผ้าไหมเพียง 1 ผืนจะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง เห็นความสำคัญของปราชญ์ชาวบ้านที่ได้ส่งสมภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่มีลักษณะเด่นกว่าชาติอื่น ทำให้ด.ญ. รินทร์ ได้เรียนรู้เชิงประจักษ์และเขียนเปรียบเทียบผ้าไหมไทยกับผ้าไหมญี่ปุ่นว่า “ผ้าไหมไทยมีลักษณะพิเศษมากมาย เนื่องจากเส้นไหมมีลักษณะคงทนแข็งแรงกว่าไหมญี่ปุ่นซึ่งมีความแวววาวแต่ไม่ค่อยคงทน ไหมไทยยังมีการทอที่ละเอียดอ่อน จึงมีลวดลายที่สวยงามตามจินตนาการ การทำมัดหมี่ที่เส้นไหมตามลวดลายที่คิดไว้จึงทำให้ผ้าไหมมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีลักษณะที่โดดเด่น สวยงามตระการตากว่าไหมชาติใดในโลก การได้มาหนองบัวคำได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้ากับปราชญ์ชาวบ้านหลายคน เป็นภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุ เป็นวัฒนธรรมของภาคอีสานที่ถูกถ่ายทอด ตั้งแต่รุ่นย่ามาสู่รุ่นพ่อแม่ สู่รุ่นลูกหลานและจะอยู่ต่อไปสู่ออนาคตถ้ามีการส่งเสริม”

การประชุมก่อนการทำงานมีประโยชน์ต่อนักเรียน ที่ทำให้สามารถร่วมกันระดมความคิดในการวางแผนงานที่จะทำในวันต่อไป นอกจากนั้นนักเรียนยังได้ทักษะการคิดเพราะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้าง เป็นการพัฒนาตนเองได้อย่างดี ดังที่ ด.ช. อธิ สามารถประเมินตนเองโดยคิดวิเคราะห์การทำงานของตนและของเพื่อนที่มีผลต่อเขาดังนี้

“ผมได้ความรู้ต่าง ๆ ที่ไปดูมาได้เยอะมากและนำไปใช้ทำรายงาน การทำงานนี้เพื่อนมีความตั้งใจสูงและพอใจในผลงานของผม การทำงานคราวนี้ผมได้พัฒนาตนเองหลายด้าน เช่นการใช้ความคิดได้เสนอความคิดเห็นและได้ฟังความคิดเห็นของเพื่อน”

การประชุมวางแผนร่วมกันและนำเสนองานต่อกันเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์และเป็นช่องทางในการทำงานต่อไป_ด.ญ. พร สามารถคิดอย่างลึกซึ้ง และบันทึกด้วยความเข้าใจว่า “วันนี้เราทำการประชุมกลุ่มก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะทุกคนยอมรับฟัง และพิจารณาร่วมกัน ทำให้ได้งาน

ที่มีคุณภาพ แน่นอนการมาร่วมทำงานมันก็สนุกสำหรับฉันนะ เพราะว่าเราสามารถทำอย่างนี้ได้ก็เพื่อนมาช่วยด้วย และที่สำคัญเราได้ทำงานร่วมกับคนอื่นหรือคนที่ไม่เคยร่วมงานกันเลยทำให้เห็นได้ว่านักเรียนชาวตามรอยอารยธรรมไทยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้”

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นครราชสีมาครั้งนี้ มีการประชุมวางแผนงานและนำเสนอผลงานให้แก่เพื่อนหมู่อื่นได้รับรู้ ซึ่งกิจกรรมนี้ช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดซึ่งกันและกัน จะช่วยทำให้บันทึกสาระได้ครบและถูกต้อง ด.ช. ชิน ได้บรรยายว่า “เปลี่ยนจากการฟังนิทาน เป็นประชุมวางแผนงานของแต่ละกลุ่มหลังจากเหนื่อยมาทั้งวันแล้วนำเสนอให้อาจารย์ และเพื่อนๆ ได้ฟัง ได้ดู พวกเราได้คุยกันเสริมมิตรภาพกับเพื่อนๆ มากขึ้น ได้รู้ว่าแต่ละคนให้ความร่วมมืออย่างไรบ้าง ทำงานกันอย่างเป็นระบบ ทุกคนต่างทำตามหน้าที่ของตนเองจนออกมาเป็นผลงาน”

การทอผ้าไหมชาวบ้านจะใช้ตัวหนอนไหมในการผลิต ซึ่งชีวิตของตัวหนอนมีประโยชน์และคุณค่ามากมายเพียงแต่คนจะพิจารณาหรือไม่เท่านั้นทำให้ ด.ช. ธรรม ได้คิดแตกต่างจากเพื่อนคนอื่นซึ่งเป็นการคิดแหวกแนว เขابันทักไว้อย่างน่าชวนคิดว่า

“หนอนไหมเป็นสิ่งที่จะทำให้ไหมกับเรา บางคนอาจคิดว่าหนอนไหมนั้นมีชีวิตที่สั้นมากเพราะพอเกิดได้ไม่ถึงเดือนก็ตายเสียแล้วแต่ทั้งชีวิตของมันก็เหมือนจะให้ประโยชน์แก่มนุษย์เกือบหมด ผมคิดว่าสัตว์ตัวแค่นี้ยังทำประโยชน์ได้แล้วคนอย่างเราที่มีชีวิตยืนยาว มีสมองคิดได้ทำไมจะทำประโยชน์ให้สังคมไม่ได้”

ในเรื่องการทอผ้านี้ ด.ช. ธร สามารถมองเห็นประเด็นเกี่ยวกับเชิงเศรษฐศาสตร์ในการผลิตผ้าไหม ด้านการได้เปรียบเสียเปรียบกับพ่อค้าคนกลางว่า

“บ้านหนองบัวคำเป็นหมู่บ้านทำอาชีพทอผ้าไหมมานาน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าเพื่อขายเป็นมรดกตกทอด หมู่บ้านแห่งนี้ถือเป็นกำลังสำคัญของชาติ ที่จะอนุรักษ์วิธีการทอผ้าไหม เพราะความสามารถในการผลิตเป็นภูมิปัญญาของไทยที่สืบทอดมานาน เราจึงควรสนับสนุนผ้าไหมไทยให้อยู่กับชาวไทยต่อไป ผ้าไหมเป็นสินค้าออกสำคัญของหมู่บ้าน น่าเสียดายที่ชาวบ้านมูมานะพยายามสร้างผ้าไหมขึ้นมาแต่ผู้ที่ได้กำไรจริง ๆ กลับเป็นพ่อค้า”

การเข้าชมงานศิลปะที่บ้านปรางคีติลาของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด.ช. ภาพ สังเกตว่า เจ้าของรู้จักนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วนำมาใช้ได้อีกโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากร ดังที่เขาบันทึกว่า “ผลงานของลุงอืดส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับธรรมชาติและลุงอืดนำผลงานต่างๆ กับไม้มะพร้าวที่ไม่ใช้แล้วมาทำเฟอร์นิเจอร์ได้”

ในการผลิตผ้าไหมจะมีรังไหมที่เอาตัวไหมออกไปแล้วจะต้องคัดออกไป ชาวบ้านบางคนจะนำไปตั้งแต่ปราชญ์ชาวบ้านที่บ้านหนองบัวคำจะนำรังไหมมาส่งเสริมให้เด็กทำงานฝีมือ เพื่อเพิ่มคุณค่าเป็นการคิดประยุกต์ใช้ที่ดี ด.ช. ภัทร สามารถจับใจความที่วิทยากรบรรยายและบันทึกลงสมุดเพียงคนเดียวว่า “กว่าจะกลายเป็นผ้าไหมนั้นต้องใช้ เวลานาน มีหลายขั้นตอนเช่น รอให้หนอนผสมพันธุ์ รอจนเป็นรังไหม คัดเลือกไหม สาวไหม นำไปทอ กว่าจะได้ไหม ต้องคอยป้องกันแมลงวันที่จะมาไข่ที่รังไหมและทำให้เสีย รังไหมที่เอาตัวออกไปแล้วถ้าไม่สวยก็นำมาทำเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ได้”

คณะผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมได้มากที่สุด การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รู้จักบุคคลที่มีความรู้ และคุณธรรม ทำให้นักเรียนเห็นตัวอย่างของผู้ใหญ่ที่ปฏิบัติต่อผู้น้อยและผู้น้อยพึงปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ด้วยซึ่ง ด.ช. อธิ ได้เขียนบรรยายด้วยความชื่นชมจากใจดังต่อไปนี้ “ ปุชนีอาจารย์ท่านนี้ชื่อว่า รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์โพบุลย์ซึ่งเป็นคุณย่าของ นิกซ์ ท่านเคยเป็นอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายประถม และท่านมีน้ำใจอย่างมากในการให้ที่พักอาศัยแก่ผู้เรียนวิชาตามรอย

อารยธรรมไทย ท่านสอนให้เราเป็นคนดี นอกจากนั้นท่านยังเป็นอาจารย์ของอาจารย์หลายท่าน และได้เห็นการแสดงความสามารถของอาจารย์ต่อผู้อาวุโส”

ในการศึกษานอกสถานที่ที่ทักษะที่ใช้ที่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพคือ การสังเกต เพราะการสังเกตจะเป็นจุดเริ่มต้นในการหาคำตอบ ด.ช. บวร ได้สังเกตวิธีการทำงานร่วมกับเพื่อนซึ่งทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และได้รู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ดังการบันทึกของ ด.ช. บวรว่า “ได้ทำงานเพื่อมาเป็นข้อมูลมานำเสนอซึ่งเราได้ทำงานเป็น 2 แผนคือ 1. สรุปความรู้ 2. สรุปข้อคิด คนในกลุ่ม มี กิตติภาพ เป็นคนเขียนบทสรุปเพื่อรายงาน นิกร์เขียนสรุปความรู้ บวรปรัชญ์เขียนสรุปแล้วนำมาทำ mind mapping นำเสนอปากเปล่าต่อเพื่อนๆ ผมรู้สึกภูมิใจกับผลงานนี้มาก”

ในการชมการผลิตผ้าไหม ด.ญ. รินทร์ สังเกตเห็นกระบวนการผลิตผ้าไหมซึ่งมีลำดับหลายขั้นตอนกว่าจะได้ผ้าไหม เธอเขียนบรรยายถึงการเห็นคุณค่าของการผลิตผ้าไหม ดังรายละเอียดต่อไปนี้ “การสร้างผืนผ้าไหมไทยมาผืนหนึ่งต้องใช้ขั้นตอนตั้งแต่การเลี้ยงไหม ปลูกหม่อน สาวไหม ย้อมสี เอาเข้าเครื่องทอหรือก็กระตุกถักทอกลายเป็นผืนไหมที่มีลวดลายงดงาม วิจิตรตระการตา ผืนไหมที่เราเห็นถักทอมาจากความอดุสาหะของชาวบ้าน”

เมื่อนักเรียนได้ไปชมปราสาทหินพิมาย นักเรียนมีความสนใจ ได้เรียนรู้ประวัติการสร้างและรูปแบบของศิลปะขอม ซึ่งเป็นการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนดังเช่น ด.ช. รต เสนอความคิดของตนเองเกี่ยวกับปราสาทหินพิมายกับสถาบันทางศาสนาว่า “ ปราสาทนี้ตั้งอยู่บนพื้นที่ 15 ไร่ สร้างในศตวรรษที่ 16 สมัยพระเจ้าสุริยวงศมณีที่ 1 เป็นศิลปะแบบปาปวนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธลัทธิมหายาน ผมเห็นว่าคนสมัยนั้นฉลาดในการสร้างและมีความพยายามยกก้อนหินที่หนักเรียงกันอย่างมั่นคงมาจนปัจจุบัน” เช่นเดียวกัน ด.ช. นิด ที่มีความคิดเกี่ยวกับปราสาทหินพิมายโดยใช้สำนวนการเขียนเชิงวิจารณ์ ได้เหมาะสมว่า

“ปราสาทหินพิมายหันหน้าทางทิศใต้ไปทางที่ตั้งของอาณาจักรขอม ปราสาทนี้มีแบบแปลนเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 565 เมตร ยาว 1,030 เมตร ล้อมรอบด้วยคูน้ำ มีประตูทั้ง 4 ทิศ สะพานนาคราชทอดสู่อุโมงค์พระพรางค์ ผมว่าการที่ชาวขอมจะสร้างปราสาทได้ดีโดยยกหินข้ามภูเขาจากบุรีรัมย์และสร้างปราสาทโดยไม่ใช้เทคโนโลยีได้ขนาดนี้ นอกจากจะถูบบังคับแล้วต้องมีความศรัทธาอยู่ 2 สิ่งคือ 1. ศาสนา 2. กษัตริย์ เพราะปราสาทหินพิมายสร้างเพื่อทำพิธีกรรมทางศาสนาของกษัตริย์”

หลังจากการได้ชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ นักเรียนได้มีการประชุมกลุ่มเพื่อวางแผนงาน และนำเสนอผลงานต่อผู้อื่น นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือดีมาก สามารถเสนอผลงานได้ดี ด.ช. ภูมิ ได้บันทึกไว้ว่า

“การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มทำให้เกิดความสามัคคี และทำให้ผมรู้จักจักรเพิ่มขึ้น เพราะปกติก็ทำไม่ค่อยได้พูด การทำงานกลุ่มจะต้องปรึกษากัน และการนำเสนอของทุกกลุ่มทำให้ได้ความรู้จากกลุ่มต่าง ๆ มากมาย”

นักเรียนได้มีโอกาสไปดูวิถีชีวิตของคนในตลาดสดที่ปากช่องที่น่าสนใจ นักเรียนได้ประสบการณ์ในการ ได้สอบถามพ่อค้า แม่ค้าซึ่งเป็นการตั้งข้อสงสัยและหาคำตอบ โดย ด.ญ. รินทร์ บันทึกว่า “วันนี้พวกเราได้ไปเที่ยวตลาดแห่งหนึ่ง ตลาดนี้แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน พวกเราได้ลองชิมอาหารเข้าในแบบฉบับของชาวโคราช ได้เห็นการค้าขายของพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นไทยที่หาได้ยากในกรุงเทพฯ ความเป็นอยู่ของเขาแตกต่างจากเราเป็น เรื่องที่น่าศึกษา คุณค่าของอารยธรรมแบบนี้มีคุณค่าทางจิตใจ เราคงต้องช่วยกันอนุรักษ์ ความเป็นไทยแบบนี้เอาไว้ไปนานๆ”

2. การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง

การดูผลงานด้านกระบวนการคิดของนักเรียนในการเป็นนักวิจัย คณะผู้วิจัยได้สังเกตการเป็นนักวิจัยลำดับอื่นๆ คือด้านการเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง รวม 10 ด้านดังต่อไปนี้

การนำนักเรียนมาศึกษาที่จังหวัดนครราชสีมา ทำให้นักเรียนเรียนรู้อารยธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทางด้านวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ด้านภูมิปัญญาไทย ด้านสมุนไพรไทย

ได้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ควบคู่ไปด้วย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมาครั้งนี้ เป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะปิดรายวิชาเรียนนี้ จากผลงานของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านกระบวนการคิด ด้านคุณประโยชน์ และด้านคุณธรรม คณะผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีพัฒนาการขึ้นอย่างชัดเจนเช่นความรู้เชิงประจักษ์เกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดกับส่วนรวมและได้รับความรู้ต่อตนเอง เมื่อนักเรียนไปเยี่ยมชมการทอผ้าที่บ้านหนองบัวคำ นักเรียนได้เห็นกระบวนการเลี้ยงไหมและผลิตผ้าไหมจากวัสดุธรรมชาติและได้ทดลองการย้อมสีผ้าทำให้นักเรียนเห็นภูมิปัญญาไทยที่สั่งสมและสืบทอดต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น ข้อความนี้เป็นของ ด.ช. นิด บันทึกด้วยความชื่นชมว่า “ผมได้สาระมากมายจากที่นี่ เริ่มต้นตั้งแต่การหาไหมจนถึงการขายผ้าไหม การเลี้ยงไหมต้องให้ไหมโตเต็มที่โดยให้อาหาร ซึ่งแต่ละวัยให้ไม่เหมือนกันซึ่งชอบมาก ชอบการนำสีจากต้นไม้มาย้อมเช่น ผางได้สีบานเย็นแต่ถ้านำมาใส่น้ำปูนใสจะช่วยให้สีเข้มขึ้น แต่สารส้มจะทำให้สีอ่อนลง อีกอย่างหนึ่งคือการทอผ้าโดยใช้กี่กระตุกและกระสวย ผมได้รู้ถึงวัฒนธรรมโบราณ ได้เห็นความหมายของคำว่ายากในการทอผ้า รู้สึกว่ากว่าจะได้ผ้ามาสักผืนต้องใช้เวลหลายวัน แต่คนสมัยนี้มักไม่ชอบทำเพราะว่ามันยากมาก และต้องใช้ความอดทนโดยต้องสู้กับความเหน็ดเหนื่อยตลอดเวลาจนออกมาได้ผ้าที่สวยงาม มีลวดลายโดยอาศัยภูมิปัญญาในการคิดอะไรให้สวยที่เลียนแบบธรรมชาติดูแล้วสวยละเอียดมาก”

เมื่อนักเรียนได้รับประทานอาหารพื้นบ้านซึ่งมีอาหารหลักเป็นอาหารพื้นเมืองที่อร่อยและเป็นที่ยอมรับทำให้นักเรียนชื่นชมในรสชาติและเกิดสุนทรีย์ในการรับประทาน โดย ด.ช. ภูมิ ได้เขียนบรรยายการรับประทานของพวกเขาว่า “อาหารที่กินมีหมี่โคราชซึ่งเป็นอาหารพื้นบ้าน และมีไก่ย่าง หมูทอด และส้มตำ ที่เป็นอาหารประจำถิ่นที่มีคนนิยมกินกันมาก หมี่โคราชเส้นจะใหญ่ ส่วนการผัดนั้นจะเหมือนกับผัดไทแต่นุ่มกว่า การทำอาหารนั้นแสดงถึงการนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ลองผัดลองถู จนทำให้เกิดอาหารที่อร่อย และได้เป็นการสืบทอดวิธีการทำอาหารรุ่นต่อรุ่น ผมกินหมี่โคราชเป็นครั้งแรกมีรสชาติอร่อยมาก”

นักเรียนได้เห็นการทำงานของลุงอืด (นายกมล เสนาะ) ซึ่งมีอุดมคติในการทำงานที่เป็นแบบอย่าง และเป็นการสร้างอาชีพให้คนในชุมชนทำให้ ด.ช.รช เขียนถึงท่านในด้านการมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ดังนี้ “พอเราเดินทางมาถึง เราก็ได้เห็น

ผลิตภัณฑ์สวย ๆ ของที่นี่ เจ้าของคือลุงอืด (นายกมล เสนาะ) ลุงทำงานจนมีรายได้ และเปิดเป็นร้านใหญ่ งานนี้ทำด้วยมือ วิธีการทำงาน 1. ใช้ดินเหนียวปั้นแบบ 2. ทำพิมพ์ยาง 3. ใช้ปูนซีเมนต์ขาวผสม กับทรายหล่อเป็นรูปต่างๆ 4. แกะรูปที่ แห้งลงแช่น้ำกรดให้เหมือนผิวทราย 5. ลงสี (สีทาบ้าน) ผมประทับใจในคำพูด

ที่ว่า เดิมลุงส่งงานศิลปะเหล่านี้ออกขายตามต่างประเทศ ทำรายได้มากมายแต่คุณลุงก็หยุด ส่งออกเพราะเมื่องานเยอะ คุณลุงก็ต้องบังคับตนเองให้ทำงานที่หนัก ทำให้ขาดความงามและสร้างสรรค์ เพราะงานศิลปะต้องการอารมณ์นอกจากนี้งานศิลปะทำให้เรารู้สึกจิตใจแจ่มใสไม่เครียด และที่ลุงดีใจคือทำให้ผู้คนในชุมชนมีงานทำเพื่อหาเงินเลี้ยงชีพอีกด้วย”

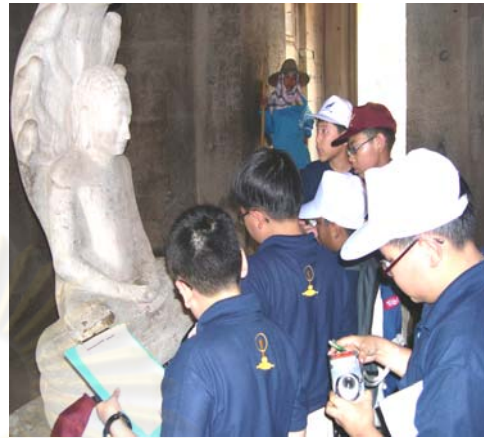

การได้ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหม นักเรียนมีความตระหนักในการประกอบอาชีพเลี้ยงหนอนไหม และควมมีคุณค่าของอาชีพนี้ นักเรียนได้เสนอความคิดในการอนุรักษ์ไว้เกือบจะทุกคน ด.ช. ชิน บันทีกได้ละเอียดว่า “ตัวหนอนมีประโยชน์มากที่นำมาทำไหม มีการเลี้ยงให้กินใบหม่อนมีขั้นตอนคือ 1. ไข่ 2. เป็นตัวหนอน 3. กินใบหม่อน 4. หยุดกิน 5. ลอกคราบครั้งแรก 6. เป็นตัวหนอน 7. กินใบหม่อน 8. หยุดกิน 9. ลอกคราบครั้งที่สอง 10. หนอนตัวโตขึ้น 11. กินใบหม่อน 12. หยุดกิน 13. ลอกคราบครั้งที่สาม 14. เป็นหนอน 15. กินใบหม่อน 16. หยุดกิน 17. ลอกคราบครั้งสุดท้ายเป็นตัวบี (ผีเสื้อ) เมื่อได้ไยก็นำมาทอเป็นเส้นใยเพื่อนำไปย้อมสีและทอ การจะได้ผ้าหนึ่งผืนจะต้องใช้หนอนเป็นจำนวนมาก ควรเห็นค่าของหนอนนี้ เราควรอนุรักษ์อาชีพนี้” เช่นเดียวกับ ด.ช. ภณ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการรู้จักนำธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ จะทำให้การผลิตนั้นคุ้มค่าที่สุด ด.ช. ภณ ได้เขียนบันทึกว่า “กว่าจะได้เป็นผ้าไหม 1 ผืน ใช้หนอนไหมไปกว่า 150 ตัว และใช้เวลานาน มีหลากหลายขั้นตอน 1. หนอนไหมที่เป็นดักแด่กว่า 150 รังไปต้มแล้วสาวไหมขึ้นมา 2. ได้เส้นใยไหม 1 ม้วน 3. ทิ้งไว้ให้แห้ง 4. เปลี่ยนจากสีเหลืองเป็นสีค่อนข้างซีดตามธรรมชาติ 5. นำไปต้มแล้วใส่เปลือกไม้ตามสีที่ต้องการเป็นการย้อมสี 6. นำไปทอเป็นลวดลายต่างๆ เป็นผ้าที่สวยงามเป็นมรดกตกทอดมาแต่โบราณ ต้องใช้ความใจเย็น เป็นศิลปะที่เกิดจากความตั้งใจของผู้ทำ จึงจะได้ผ้าไหมที่วิจิตรงดงามแต่ปัจจุบันเริ่มเลือนลางลงเนื่องจากคนรุ่นใหม่เห็นว่ายาก จึงไม่สนใจทำ จึงต้องอนุรักษ์ไว้ให้อยู่ต่อไป”

การเข้าชมปราสาทหินพิมาย ทำให้ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ และอารยธรรมขอมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้าน ศาสนา และประเพณี ทำให้ ด.ช. ภัทธได้เขียนไว้ว่า “ปราสาทหินพิมายสร้างในศตวรรษที่ 16 เป็นศิลปะสมัยขอม ตั้งอยู่ที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา รัฐบาลและประชาชนร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาปราสาทนี้ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 – 2528 ปราสาทนี้ประกอบด้วย ปรางค์สำคัญ 3 องค์ พลับพลาเปลื้องเครื่องทรงพระนาคนปรก ปราสาทมิ

ความสวยงามมากซึ่งเป็นมรดกและเป็นโบราณสถานของชาติ สถานที่แห่งนี้ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมของพระมหากษัตริย์ขอมที่นับถือพุทธศาสนาลัทธิมหายาน”

นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติของเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ต้นตระกูล อภัยวงศ์ รู้จักยาสมุนไพรที่นำมาใช้ประโยชน์จากวิทยากรในพิพิธภัณฑ์อภัยภูเบศร์ นักเรียนได้สังเกตว่าคนสมัยก่อนรู้จักศึกษาธรรมชาติแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ ทำให้ ด.ช. ภพ บันทึกว่า “วังเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์อยู่ในโรงพยาบาลอภัยภูเบศร์ ถนนปราจีนอนุสรณ์ สร้างขึ้นด้วยทรัพย์ส่วนตัว ในปี 2452 สร้างเพื่อถวายเป็นที่ประทับของรัชกาลที่ 5 เป็นตึก 2 ชั้นแบบยุโรป กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ปัจจุบันจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์การแพทย์แผนไทยโดยรวบรวม อนุรักษ์ตำราไทย สมุนไพรไทยและวิชาการแพทย์แผนไทย และมีการแปรรูปพืชสมุนไพรให้เป็นยารักษาโรคแสดงว่าคนไทยมีภูมิปัญญาารู้จักใช้สิ่งรอบตัวมาเป็นยา”

ด.ญ. รินทร์ ได้เรียนรู้ประวัติของกษัตริย์ที่สร้างปราสาทหินพิมายและเชื่อมโยงมาถึงการบูรณะในรัชกาลปัจจุบัน ทำให้เธอตระหนักในพระบารมีของกษัตริย์ขอม โดย

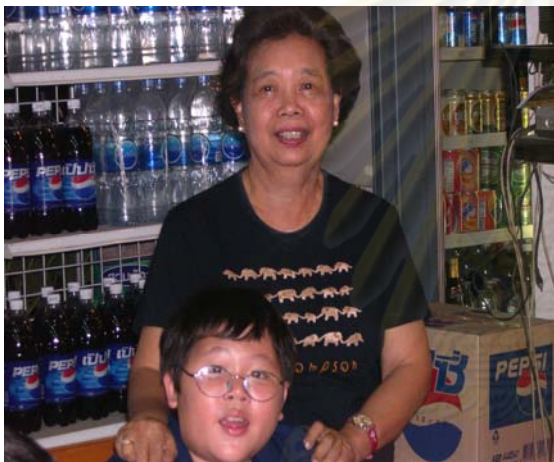
บรรยายได้ว่า “ปราสาทหินพิมายเป็นปราสาทที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สร้างขึ้นเพื่อเป็นพุทธสถานในลัทธิมหายาน สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช เป็นกษัตริย์ขอม มีรูปแบบศิลปกรรมขอมแบบปาปวนที่มีความงดงามยิ่ง ปราสาทนี้ประกอบด้วยอาคารสำคัญ 3 หลังที่อยู่บริเวณ

พระราชฐานชั้นในคือ ปรากฏประธาน ปรากฏพรหมทัต ปรากฏหินแดง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีเปิดวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2532 จะพบว่า ปราสาทนี้เป็นศิลปะแบบขอมเก่าที่หาดูยากแสดงถึงความเจริญของขอมโบราณในการสร้างปราสาท และแสดงความเป็นใหญ่ของกษัตริย์ขอม” การทำงานเป็นกลุ่มเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนทุกคนต่างได้รับทักษะทางสังคมด้วยการทำงานร่วมกัน ด.ช. รด บรรยายถึงประโยชน์ที่เขาได้รับดังนี้ “การแบ่งงานทำให้เราทำงานได้ถูกจุด ไม่ซ้ำกับใครและไม่ต้องรับผิดชอบมากเกินไปก็สามารถทำงานที่ได้รับได้อย่างเต็มที่งานก็จะมีคุณภาพ” นักเรียนได้รับประโยชน์มากทางด้านศิลปะ โดยรู้ถึงการนำวัสดุธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ รู้ถึงความคิดสร้างสรรค์จากบ้านปราสาทศิลา แต่ ด.ช. ภณ สังเกตและคิดได้ว่าการดำรงชีวิตของ นายกมล เสนาะ นั้นเป็นการเลี้ยงชีพและครอบครัวของตนตามแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เขาบันทึกว่า “สถานที่ที่เราไปชมศิลปหัตถกรรมในครั้งนี้คือปราสาทศิลา เป็นศิลปะการเขียนแบบศิลปะสมัยก่อนซึ่งเป็นหินทราย มีวิธีการทำ 1. ทำพิมพ์ 2. หล่อด้วยปูนซีเมนต์ขาวผสมทรายเทลงในพิมพ์ 3. แกะแบบพิมพ์แล้วกัดด้วยกรดล้างน้ำ นำไปตากแห้ง เจ้าของกิจการชื่อ นายกมล เสนาะ (ลุงอืด) การเปิดกิจการนี้ทำให้ชาวบ้านบริเวณนั้นมีอาชีพ ในการใช้ชีวิตของลุงอืดจะเป็นแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยไม่หวังเงินมาก การทำงานนั้นจะต้องมีความตั้งใจงานถึงจะออกมาดีดังสำนวนที่ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น “

3. ด้านคุณธรรม จากผลการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านคุณธรรม มี 7 ด้านดังนี้

การได้ชมการทอผ้าของชาวบ้าน นักเรียนได้เห็นความพยายามในการทำงานที่มีขั้นตอนมากมาย ทำให้ ด.ช. นิด ประทับใจ และได้บรรยายถึง ความอดทนสาหัส ในการทำงานของชาวบ้านว่า “ผมได้เห็นมรดกไทยที่ใกล้จะหมดไปเพราะมีคนทำน้อยและผ้าที่หาซื้อได้ยากแต่ก็ราคาไม่แพงเท่าไร การย้อมสีก็ต้องใช้เวลาในการทำประมาณ 30 นาที นอกจากการทำผ้าไหมแล้วยังมีการทออีก ต้องเอาไปขึ้นลายต่างๆ โดยร่างแบบก่อนซึ่งถือว่าคนทำจะต้องมีความอดทนอย่างสูงมาก เพราะต้องใช้ความเพียรบวกกับความขยันอีกมากมาย” นอกจากนั้นนักเรียนทุกคนได้รับการต้อนรับจากชาวบ้านด้วยความเต็มใจ ทำให้ ด.ช. ภพ แสดงความคิดที่สอดคล้องกับเพื่อนว่า นอกจากจะมีความพยายามแล้วยังมีน้ำใจอีกด้วย โดยบันทึกว่า “เป็นหมู่บ้านที่ทอผ้ามาเป็นเวลานาน คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้า คุณป้าเป็นคนใจดี มีน้ำใจ หน้าที่ยิ้มแย้มและเต็มใจจะให้ความรู้แก่พวกเรา คุณป้ามีนิสัยเหมือนคนไทยสมัยก่อนที่เอื้อเฟื้อ ใจดีเพราะวัฒนธรรมตะวันตกยังไม่ถึง” นักเรียนยังเห็นความมุ่งมั่นอย่างชัดเจนในการผลิตผ้าไหม นักเรียนทุกคนเห็นและได้ตระหนักถึงความยากลำบากในการทำผ้าให้ได้ 1 ผืนก็ยาก ด.ช. อธิ เขียนบรรยายถึงความอดทนของชาวบ้าน

ว่า “เป็นเรื่องของการทอผ้า เวลาจะทำเป็นใหม่ต้องผ่านวิธีการหลายอย่าง ต้องเอาไหมมาเลี้ยงด้วยใบหม่อนจนได้เส้นไหม นำมาย้อมสีด้วยเปลือกไม้แล้วตากให้แห้ง นำไปทอหรือทำเป็นลายมัดหมี่ เอาไปขาย คุณค่าที่ผมได้รับคือเห็นการทอผ้าที่สวยงามและมีกรรมวิธีที่กว่าจะเป็นผ้าไหมต้องลำบากและใช้เวลานานกว่าจะได้ผ้าหนึ่งผืน” เมื่อนักเรียนได้พบคุณย่า (รศ. รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์)ซึ่งให้ความเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นเหมือนเป็นญาติของท่าน ด.ช. ณัฐเห็นและประทับใจในความเมตตา ของท่าน จึงเขียนบันทึกว่า “ปูชนียาจารย์ในการไปทัศนศึกษาครั้งนี้มีหลายท่าน เช่น รศ.รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ เราควรนำไปเป็นตัวอย่างในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความเมตตา” จากการได้เห็นบุคลิกภาพและความเมตตาต่อนักเรียนของรองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ ทำให้ ด.ญ. รินทร์ รู้สึกสำนึกในพระคุณของท่าน จึงเขียนแสดงความกตัญญูว่า

“วันนี้เป็นวันที่ฉันได้รู้จัก รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ ฉันเคยได้ยินชื่อเสียงเรียงนามของท่านว่า ท่านเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนในอดีต และเป็นคุณย่าของเพื่อนคนหนึ่งในโครงการของเรา เราได้ไปพักในบ้านคุณย่า ท่านให้ความสะดวกสบายแก่พวกเราทุกคน พวกเราก็ต้องขอขอบคุณคุณย่าของนิกซ์มากๆค่ะ คุณย่าของนิกซ์ก็ถือได้ว่าท่านเป็นปูชนียาจารย์คนหนึ่ง

เนื่องจากท่านมีความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆมากมาย และสามารถพัฒนาโรงเรียนจนเราได้มาอยู่โรงเรียนที่ดีแบบนี้ คุณย่าเป็นคนใจดีมีน้ำใจมาก ท่านเป็นที่ปรึกษาและช่วยในเรื่องของโครงการเรามากๆ ทั้งเรื่องที่พักอาศัย อาหารการกิน เป็นครูของอาจารย์หลายคนในโรงเรียนของเราด้วย”

การที่นักเรียนเห็นคุณป้าที่บ้านหนองบัวคำ สอนการทอผ้าให้เข้าใจอย่างละเอียดทุกขั้นตอน ทำให้ ด.ช. ภณ มีความศรัทธาและชื่นชมคุณป้า จนเขียนคำบรรยายไว้ว่า “บ้านหนองบัวคำเป็น หมู่บ้านขนาดไม่ใหญ่มาก ส่วนใหญ่มักจะทอผ้า เป็นการใช้วัสดุธรรมชาตินำมาทำเป็น ของใช้ที่มีความสวยงามเป็นการแสดงความคิด การประดิษฐ์ที่ต้องใช้ความอดทนอย่างมากคนปัจจุบันควรอนุรักษ์และสืบทอดไว้ต่อไป คุณป้าที่มาพูดท่านเป็นคนใจดีมีความเมตตาต่อพวกเราและเต็มใจสอนและให้ความรู้แก่พวกเราอย่างเต็มที่”

ในการทำงานย่อมมีทั้งปัญหาและความผิดพลาดเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แต่เมื่อนักเรียนได้มาทำงานกลุ่ม ทำให้นักเรียนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและเกิดความสามัคคี ซึ่ง ด.ช. ภัทร ได้บันทึกไว้ น่าสนใจว่า “การได้ร่วมกันทำงานกลุ่มจะทำให้เรามีความสามัคคีกันและเราก็จะได้ แลกเปลี่ยนความรู้ต่าง ๆ เช่นการทอผ้า ปราสาทหินพิมาย ทำให้เราได้รับความรู้มากกว่า อ่านและทำให้ผมรู้จักเพื่อนมากขึ้นอีกด้วย” ส่วน ด.ช. นิด ก็ได้เขียนสรุปสิ่งที่เห็น และบอกถึง ภาพความรับผิดชอบของเพื่อนร่วมกลุ่มเดียวกันว่า “ทำให้ตัวเองได้รู้ว่าเราสนใจเกี่ยวกับอะไร มากเป็นพิเศษ ผมได้อยู่กลุ่มปรางค์ศิลา กับเพื่อน 3 คนคือ กิตติภพ อธิเกียรติ บวรปรัชญ์ ทำให้ผมสบายใจเพราะเขาเป็นคนรับผิดชอบ”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิจัยเรื่อง การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีสาระโดยสรุปดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนในกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน โดยผู้สอน 3 คน จากผลการประเมินในสามจังหวัดโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ พบว่าคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากผู้สอนทั้งสามคนไม่มีความแตกต่างระหว่างผลการสังเกตในการท่องเที่ยวที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 และยังสามารถจำแนกการเป็นนักวิจัยของนักเรียนตามระดับคะแนนได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดี จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดีมากจำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 3 เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดีมากที่สุด จำนวน 4 คน

2. ผลการวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และระหว่างนักเรียน 15 คน ในแต่ละกลุ่ม พบว่าคะแนนสัมฤทธิ์ผลนักเรียน 15 คนในกลุ่มทดลองจากการทดสอบหลังการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรีและนครราชสีมา เมื่อนำคะแนนมาทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วย $t - test$ พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของประชากรทั้งในจังหวัดสุพรรณบุรี และ นครราชสีมา มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 โดยค่าเฉลี่ยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม จึงสรุปได้ว่าผลการเรียนรู้จากประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีผลทำให้คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ

3. นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนความตระหนักในความเป็นไทยสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการตอบแบบสอบถามตามสาระการเรียนรู้และบริบทที่ได้รับรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนการตอบแบบสอบถามตามสาระการเรียนรู้และ

บริบทที่รับรู้เกี่ยวกับจังหวัดนครราชสีมา นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนความตระหนักในความ เป็นไทยไม่แตกต่างกับนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมทั้งสามจังหวัดอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารจัดการที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นักเรียนมี ความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการบริหารจัดการที่จังหวัดสุพรรณบุรี และนครราชสีมา นักเรียนมีความพอใจอยู่ในระดับมาก

5. ผู้ปกครองของนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความพอใจต่อการบริหารจัดการ ของคุณาจารย์ ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งสามจังหวัดอยู่ในระดับมาก

6. ผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียน จากการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม แยกนำเสนอเป็นรายจังหวัด เนื่องจากสภาพวัฒนธรรมแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียนจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ **จังหวัดประจวบคีรีขันธ์** ประกอบด้วยกิจกรรมรวม 13 กิจกรรม จัดแยกประเภทตามวัตถุประสงค์ การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ เป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเด็นดังนี้

6.1.1 การเป็นนักวิจัย ผลการเรียนรู้ในประเด็นการเป็นนักวิจัย ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้รวมเรียงตามความถี่ที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ กระบวนการคิด (80) ซึ่งแยกออกเป็น 9 วิธีคิด การเรียนรู้ (62) การเสนอความคิดด้วยตนเอง (58) การ เห็นคุณค่า (56) การสังเกต (52) การเขียนสำนวนได้เหมาะสม (43) และการตั้งสมมุติฐานและ การหาคำตอบ (17)

6.1.2 การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและได้ความรู้ต่อตนเอง ผลการเรียนรู้ใน ประเด็นการเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและการได้รับความรู้ต่อตนเองกับนักเรียนตามความถี่จาก มากไปสู่น้อย มี 9 ด้านดังนี้ การอนุรักษ์ (47) ความมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม (39) การมองเห็น คุณค่าของสิ่งแวดล้อม (33) ความตระหนักในสถาบันพระมหากษัตริย์ (29) การสืบสาน ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย (21) การได้รับประโยชน์ต่อตนเอง (19) ความตระหนักใน สถาบันศาสนา (18) ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (16) และการมีสุนทรียภาพ (7) ในภาพรวมจะ เห็นได้ว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ในประเด็นการเกิดประโยชน์ทุกด้านเป็นการเห็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวมทั้งหมด

6.1.3 ด้านคุณธรรม ผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียนในด้านคุณธรรมที่เกิดกับ นักเรียน เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อยมี 8 ด้านดังนี้คือ สมานิติและสติ (21) ความมี น้ำใจ (21) ความรักและความเมตตา (16) ความกตัญญู (9) ความศรัทธาและชื่นชม (7) ความ

ข้อสุดท้าย (5) ความพยายาม (5) ความอดทน (5) ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ในประเด็นคุณธรรมทุกด้าน เป็นการมีสมาธิและสติมากกว่าด้านอื่นๆ

6.2 ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ของนักเรียนจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ **จังหวัดสุพรรณบุรี** ประกอบด้วยกิจกรรมรวม 10 กิจกรรม จัดแยกประเภทตามวัตถุประสงค์การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ เป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

6.2.1 การเป็นนักวิจัย จากการสังเคราะห์ผลงานการบันทึกของนักเรียน พบว่านักเรียน ได้มีวิธีการคิดเกิดขึ้น ซึ่งแต่ละด้านได้ทำการนับความถี่แล้วนำมาเรียงตามความถี่มากไปสู่ความถี่น้อย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ กระบวนการคิด (52) ซึ่งแยกออกเป็น 8 วิธีคิด การเรียนรู้ (49) การสังเกต (31) การเห็นคุณค่า (18) การเสนอความคิดเห็นด้วยตนเอง (14) การเขียนสำนวนได้เหมาะสม (10) การตั้งสมมุติฐานและการหาคำตอบ (6) การแก้ปัญหา (3)

6.2.2 การเห็นประโยชน์ต่อส่วนตนและต่อส่วนรวม จากการสังเคราะห์ผลงานการบันทึกของนักเรียนแล้วเรียงตามความถี่จากมากไปสู่น้อย มี 9 ด้านดังนี้ การสืบสานภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย (37) การได้รับประโยชน์ต่อตนเอง (17) ความตระหนักในสถาบันศาสนา (14) ความมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม (8) การมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม (7) การมีสุนทรียภาพ (6) ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (6) การประยุกต์มาใช้งาน (5) การอนุรักษ์ (2)

6.2.3 ด้านคุณธรรม จากการสังเคราะห์ผลงานการบันทึกของนักเรียนแล้วเรียงตามความถี่มากไปสู่น้อย มี 9 ด้านดังนี้ ความรัก ความเมตตา (10) กฎแห่งกรรม (8) ความกตัญญู (5) การมีสมาธิและสติ (4) ความมีน้ำใจ (4) ความศรัทธาและชื่นชม (4) ความอดทน (4) ความพยายาม (2) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อตกลง (1)

6.3 ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ **จังหวัดนครราชสีมา** ประกอบด้วยกิจกรรมรวม 10 กิจกรรม จัดแยกประเภทตามวัตถุประสงค์การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ เป็นหมวดหมู่ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

6.3.1 การเป็นนักวิจัย จากการสังเคราะห์ผลงานการบันทึกของนักเรียน พบว่านักเรียน ได้มีวิธีการคิดเกิดขึ้น ซึ่งแต่ละด้านได้ทำการนับความถี่แล้วนำมาเรียงตามความถี่มากไปสู่ความถี่น้อย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ กระบวนการคิด (85) ซึ่งแยกออกเป็น 9 วิธีคิด การเรียนรู้ (64) การสังเกต (23) การเห็นคุณค่า (18) การเสนอความคิดเห็นด้วยตนเอง (7) การเขียนสำนวนได้เหมาะสม (6) การนำเสนอผลงานต่อผู้อื่น (4) และการตั้งสมมุติฐานและการหาคำตอบ (2)

6.3.2 การเห็นประโยชน์ต่อส่วนตนและประโยชน์ที่เกิดต่อส่วนรวม จากการสังเคราะห์ผลงานการบันทึกของนักเรียนแล้วเรียงตามความถี่จากมากไปสู่น้อย มี 10 ด้านดังนี้ การสืบสานภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย (45) การมีสุนทรียภาพ (32) ความมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม (31) การอนุรักษ์ (26) การประยุกต์มาใช้งาน (13) ความตระหนักในสถาบันศาสนา (12) การมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม (11) ความตระหนักในสถาบันพระมหากษัตริย์ (10) การได้รับประโยชน์ต่อตนเอง (10) ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (10)

6.3.3 ด้านคุณธรรม จากการสังเคราะห์ผลงานการบันทึกของนักเรียนแล้วเรียงตามความถี่จากมากไปสู่น้อย มี 8 ด้านดังนี้ ความพยายาม (21) ความมีน้ำใจ (18) ความอดทน (15) ความรักและความเมตตา (12) ความกตัญญู (9) ความศรัทธาและชื่นชม (9) ความสามัคคี (1) ความรับผิดชอบ (1)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นนักวิจัย

คณะผู้วิจัยพิจารณาผลการวิเคราะห์คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยเฉลี่ยระหว่างผู้สอนสามคน และนักเรียน 15 คน โดยนำเสนอเป็นแผนภูมิเส้นเปรียบเทียบคะแนนพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนทั้ง 15 คน ค่อนข้างใกล้เคียงกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง คะแนนผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียนในสามจังหวัด จากการประเมินโดยผู้สอนทั้งสามคน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated-measured ANOVA) พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน ที่ประเมินโดยผู้สอนทั้งสามคนไม่มีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลการสังเกตพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยของนักเรียน ระหว่างจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และ นครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากผู้สอนแล้ว ยังสามารถจำแนกการเป็นนักวิจัยของผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 มีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดี ได้แก่นักเรียนหมายเลข 2, 8, 14 และ 15 กลุ่มที่สองมีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย ดีมาก ได้แก่นักเรียนหมายเลข 1, 3, 6, 7, 9, 10 และ 12 กลุ่มที่สามมีพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยดีมากที่สุดได้แก่นักเรียนหมายเลข 4, 5, 11 และ 13

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในภาพรวม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ตอนนี้แยกเป็น 3 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์คะแนนสัมฤทธิ์ผลด้วยสถิติบรรยาย ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลระหว่าง

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์คะแนนสัมฤทธิ์ผลด้วยสถิติบรรยาย

คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคะแนนที่รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง 15 คน และนักเรียนในกลุ่มควบคุม 15 คน โดยมีการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมรวม 3 จังหวัด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และ นครราชสีมา การทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมที่ประจวบคีรีขันธ์มีการทดสอบเฉพาะกลุ่มทดลอง แบบทดสอบที่ใช้มีจำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน ดังคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนเป็นรายบุคคล และคะแนนเฉลี่ยรวมจากการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมแต่ละจังหวัด และผลการวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลอง/กลุ่มควบคุม และระหว่างนักเรียนทั้ง 15 คน ในแต่ละกลุ่ม จากตารางและแผนภูมิแท่งในบทที่ 4 จะเห็นได้ว่าคะแนนสัมฤทธิ์ผลนักเรียนทั้ง 15 คน ในกลุ่มทดลอง จากการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมทั้งสามจังหวัดค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนจากการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.47 17.13 และ 17.30 คะแนน มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 14 15 และ 13 คะแนน มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 19 19 และ 19 คะแนน ตามลำดับ ส่วนคะแนนสัมฤทธิ์ผลนักเรียนทั้ง 15 คน ในกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมเพียงสองจังหวัด ค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนจากการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี และนครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.63 และ 13.60 คะแนน มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 10.50 และ 10.50 คะแนน มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 17 และ 17 คะแนน ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่ารูปแบบของคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน จากผลการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมทั้งสามจังหวัดของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม สะท้อนให้เห็นว่าผลการเรียนรู้จากประสบการณ์การท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมจริงมีผลทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากผลการทดสอบหลังการท่อกเทียวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุพรรณบุรี และนครราชสีมา โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน ด้วยสถิติทดสอบ 'ที' (t-test) ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่ม

ควบคุม พบว่าคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนของกลุ่มทดลองในสองจังหวัดมีค่าเท่ากับ 17.13 และ 17.30 คะแนน สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.63 และ 13.60 คะแนน เมื่อวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนคะแนนสัมฤทธิ์ผล ระหว่างประชากรนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วย การทดสอบของ Levene พบว่าประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนคะแนนสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.216$; $p = .279$ และ $F = 0.299$; $p = .589$) แสดงว่าการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย t-test ต้องใช้การทดสอบแบบความแปรปรวนของประชากรสองกลุ่มเท่ากัน ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วย t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของประชากรนักเรียนทั้งในจังหวัดสุพรรณบุรี และนครราชสีมา มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่าการเรียนการสอนโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีผลทำให้คะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนสูงขึ้นกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ

3. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากผลการประเมินในสามจังหวัด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา พบว่าคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลจากการวัดทั้งสามครั้ง (ACH 1, ACH 2, ACH 3) มีค่าเท่ากับ 17.47, 17.13, 17.30 ซึ่งค่อนข้างใกล้เคียงกันและเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated-measured ANOVA) พบว่าคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มประชากรนักเรียนจากการประเมิน ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (ACH 1, ACH 2, ACH 3) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนในสามจังหวัด มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนแบบเส้นตรง ($F = 0.515$; $p = .485$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กราฟแนวโน้มของคะแนนสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มนักเรียนทั้งสามกลุ่มค่อนข้างเป็นเส้นขนานกับแกนนอน สะท้อนให้เห็นว่าไม่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ค่าเฉลี่ยจากการประเมินทั้งสามครั้งมีค่าใกล้เคียงกัน (แผนภูมิเส้น จากตารางที่ 10)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยและคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณรวม 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัย และตัวแปรคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน การเสนอผลการ

วิเคราะห์ข้อมูล ต้องการศึกษาวิเคราะห์ว่านักเรียนที่มีคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับดี มีแนวโน้มที่จะมีคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในระดับดีด้วยหรือไม่ จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม โดยนำตัวแปรคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินทั้งสามครั้งที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (ACH 1, ACH 2, ACH 3) และคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินทั้งสามครั้งที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และนครราชสีมา (MEAN P, MEAN S, MEAN N) มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่ ใช้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ (correlation matrix) แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร รวม 15 คู่ (ดังตารางที่ 11 ในบทที่ 4) ค่าสหสัมพันธ์ในเมทริกซ์สหสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่า คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ACH 1) และคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (MEAN P) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์สูงมาก เท่ากับ 0.852 แสดงว่านักเรียนที่มีคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับดี มีแนวโน้มที่จะมีคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในระดับดี แต่คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินที่จังหวัดสุพรรณบุรี (ACH 2) และคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินที่จังหวัดสุพรรณบุรี (MEAN S) มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ เท่ากับ 0.347 และคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจากการประเมินที่จังหวัดนครราชสีมา (ACH 3) และคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากการประเมินที่จังหวัดนครราชสีมา (MEAN N) มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์ต่ำ เท่ากับ 0.458 แสดงว่านักเรียนที่มีคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับดี อาจจะมีคะแนนพฤติกรรมการเป็นนักวิจัยในระดับดีหรือในระดับต่ำก็ได้

3. ผลการวิเคราะห์ความตระหนักในความเป็นไทย

คนไทยโชคดีที่มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงมีพระอัจฉริยภาพ ทรงมีสายพระเนตรอันกว้างไกล ดังข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (24 มิถุนายน พ.ศ. 2552) ว่าพระองค์เสด็จฯ ออก ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีว่าการกระทรวง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมด้วยคณะ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเหรียญสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงอุทิศกำลังพระวรกายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพันธุ์ข้าวและการผลิตข้าวไทยและกราบบังคมทูลรายงานเกี่ยวกับสิทธิบัตรยีนที่ควบคุมความหอมในข้าว โอกาสนี้ทรงมีพระราชดำรัสกับคณะผู้เข้าเฝ้า ทูลละอองธุลีพระบาท ว่า

"ขอใบที่นำสิทธิบัตรนี้ ซึ่งถือว่าเป็นการประกันว่าการข้าวไทยเป็นของไทยแท้ ซึ่งคนหนักใจว่าเราเป็นข้าวไทยมานานแล้วจะกลายเป็นต้องไปกินข้าวฝรั่ง เพราะว่าสิทธิบัตรนี้เป็นของฝรั่ง แต่ว่ามาอย่างนี้ก็ถือว่าเราได้รับประกันว่าเราเป็นข้าวไทยและจะกินข้าวไทยต่อไป ฉะนั้นการที่มีสิทธิบัตรนี้ก็สิ่งที่สำคัญและก็หวังว่าทุกคนจะต้องรักษาความเป็นไทยได้ด้วยการกินข้าวไทยไม่ต้องกินข้าวฝรั่ง ขอขอใบทุกคนที่ได้จัดการเกี่ยวข้องกับเรื่องประกันนี้ สำหรับในนามของไทยทั้งหลายที่มีความภูมิใจได้กินข้าวไทย ก็ขอขอใบทุกคนที่ตั้งใจการทำงานเพื่อการนี้ขอให้ท่านได้ช่วยกันทำให้เราสามารถสืบของไทย แล้วก็กินข้าวไทยแท้ไม่ใช่ต้องไปกินข้าวฝรั่ง เชื่อว่าการกินข้าวไทยนี้ทำให้คนไทยมีความภูมิใจในความเป็นไทยได้ ก็ขอขอใบทุกท่านที่ทำงานเพื่อการนี้ต่อไปและได้เป็นคนไทยต่อไป"

จากกระแสพระราชดำรัสเบื้องต้นนี้เป็นการส่งเสริมให้คนไทยที่ได้อ่านหรือฟังพระราชดำรัสที่มีคุณค่ายิ่งต่อเอกลักษณ์ของข้าวไทยและความตระหนักในทรัพยากรทางปัญญาเกี่ยวกับข้าวไทย อันก่อให้เกิดความภูมิใจ และเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นเอกลักษณ์ไทยเพื่อดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทในที่สุด

การสร้างความตระหนักในขณะดำเนินโครงการวิจัยที่จะทำให้นักเรียนยินยอมพร้อมใจ และให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนความเชื่อ และความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมมายังความเชื่อในประสบการณ์ใหม่นั้นเป็นเรื่องที่ต้องการเวลาและการกระทำที่ต่อเนื่อง รวมถึงการจัดกิจกรรมที่มีหลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจง การระดมความคิดของกลุ่ม การฟังวิทยากรบรรยาย การศึกษาค้นคว้าจากสื่อต่างๆ แต่วิธีการที่ทำให้เกิดความตระหนักที่เป็นรูปธรรมคือ การพาไปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่จะประทับใจนักเรียนไปตลอดชีวิต พฤติกรรมที่แสดงออกจะพิจารณาได้จากการเขียนบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้พบเห็นและใช้การวิเคราะห์คุณค่าที่ได้เรียนรู้มาด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าความตระหนักในความเป็นไทยที่นักเรียนบันทึกลงในสมุดบันทึกด้วยการใช้สำนวนของตนเองทั้งสิ้น เช่นตัวอย่างที่นักเรียนเขียนบรรยายถึงความสำคัญ และตระหนักถึงความยากลำบากในการทำนาของชาวนาไทยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ที่ได้ลงดำนา ไถนา และนวดข้าวจริง จากมวลประสบการณ์ที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้ง 3 จังหวัดนั้น ผู้วิจัยสามารถจำแนกประโยชน์ที่นักเรียนได้รับเกี่ยวกับความตระหนักออกเป็นด้านๆ ดังต่อไปนี้

1. ตระหนักในด้านพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อคนไทย
2. ตระหนักในสถาบันพระพุทธศาสนาที่ดำรงอยู่คู่ประเทศไทย
3. ตระหนักในคุณค่าของคนไทยที่ประกอบอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
4. ตระหนักในวิถีชีวิตของคนไทยในต่างจังหวัดที่เรียบง่ายและเปี่ยมล้นด้วยความเมตตา
5. ตระหนักในความสามารถของคนไทยสมัยก่อนในด้านสถาปัตยกรรม

6. ตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. ตระหนักในการใช้ชีวิตตามหลักการแบบเศรษฐกิจพอเพียง
8. ตระหนักรู้ในการใช้ทักษะชีวิตและทำงานร่วมกับคนอื่น
9. ตระหนักรู้และมีความผูกพันต่อกันในฐานะเพื่อนกับเพื่อน และครูกับลูกศิษย์
10. ตระหนักในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยด้านการผลิตผ้าไหมและยาสมุนไพร

จากข้อค้นพบเบื้องต้นที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่า ความตระหนักได้มาจากการเรียนรู้ในฐานะวัฒนธรรมควบคู่ไปกับความรู้ในชั้นเรียนดังที่ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส กล่าวไว้ในการสัมมนา เรื่องระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้ ข้อเสนอที่เป็นรูปธรรม (15 ธันวาคม พ.ศ. 2549) ณ โรงแรมปรีณิพวาเลส ว่า “การศึกษา/โรงเรียนต้องเข้าไปเชื่อมกับฐานชุมชนให้มาก เพื่อเข้าไปสู่ฐานวัฒนธรรมในชุมชนจะมีทุกอย่างตั้งแต่การทำงาน การรักษาสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม การไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง ฯลฯ และมีผู้คนจำนวนมากในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ประชาชนชาวบ้าน พระ เป็นต้น การจะทำเช่นนั้นได้ โรงเรียนต้องลดเวลาการเรียนที่เอาวิชาเป็นตัวตั้งลง เป็นการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อให้เด็ก/เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้แลกเปลี่ยนกับพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ที่สำคัญคือฐานครอบครัว ฐานวัฒนธรรม” และจากข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักคิด นักปฏิบัติในโครงการคุณธรรมนำความรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย ดังข้อเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงาน ว่า แหล่งเรียนรู้มี 8 แหล่งหลัก ได้แก่ระบบครอบครัว ชุมชน กลุ่มเพื่อนร่วมวัย องค์กรทางศาสนา แหล่งอาชีพ สื่อมวลชน องค์กรความรู้ในสังคม และระบบโรงเรียน ให้เกิดความตระหนักในบทบาทของตนเองต่อวัฒนธรรมและคุณธรรม ดังนั้นคณะผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า การที่นักเรียนได้ไปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสร้างความตระหนักฐานวัฒนธรรม ฐานสังคมในชุมชนอันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความตระหนักในความเป็นไทยในอนาคตแก่ผู้เรียนได้อย่างแน่นอน

ส่วนในเรื่องการเปรียบเทียบคะแนนความตระหนักของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนคะแนนความตระหนักของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอปัจจัยด้าน ข้อดี ข้อจำกัดรวมถึงสถานะที่เอื้อ/ไม่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งสองจังหวัด โดยอธิบายเปรียบเทียบเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 30 แสดงตัวแปรเปรียบเทียบด้าน ข้อดี ข้อจำกัดรวมถึงสภาวะที่เอื้อ/ไม่เอื้ออำนวย
ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งสองจังหวัด

จังหวัดสุพรรณบุรี	จังหวัดนครราชสีมา
ตัวแปร	ตัวแปร
1. มีแหล่งศึกษาเชิงวัฒนธรรม 10 แห่ง	1. มีแหล่งศึกษาเชิงวัฒนธรรม 10 แห่ง
2. ระยะเวลาเดินทางใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง	2. ระยะเวลาเดินทางใช้เวลาเดินทาง 4 ชั่วโมง
3. สถานที่พักแยกนอนห้องละ 3 – 4 คน	3. สถานที่พักนอนรวมกันห้องละ 6 คน
4. สถานที่พักจัดเป็นเชิงธุรกิจ มีความสะดวก	4. สถานที่พักเป็นบ้านส่วนตัว ได้รับการอุปถัมภ์
5. อาหารจัดแบบร้านอาหาร	5. อาหารพื้นบ้านมุ่งให้เรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภค
6. แหล่งเรียนรู้จะอยู่ในบริเวณพิพิธภัณฑ์ควาย	6. แหล่งเรียนรู้อยู่ต่างอำเภอ ต้องเดินทางตลอด
7. ได้เรียนรู้โดยการกระทำ (ดำนา ไถนา)	7. ใช้การสังเกต ฟังบรรยายจากวิทยากร บันทึก
8. เวลาวางคือการทำงานที่ไม่เสร็จสมบูรณ์	8. เวลาวางคือการประชุมกลุ่ม
9. เริ่มปรับตัว มีทักษะสังคมมากขึ้น	9. บรรยากาศเป็นเหมือนครอบครัวเดียวกัน
10. การจดบันทึกและวิเคราะห์คุณค่าทำได้ดี	10. เวลาการทำงานให้สมบูรณ์มีน้อย การเขียนไม่ได้ตามศักยภาพที่ควรจะเป็น
11. เรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมภาคการเกษตรเป็นส่วนมาก	11. เรียนรู้อารยธรรมที่หลากหลายกว่าเช่น การทอผ้าไหม ปราสาทขอมโบราณ ยาสมุนไพร
12. การบันทึกภาพทำได้มากและสร้างผลงานเชิงผลิตภาพนำเสนอได้หลายมุมมอง	12. เริ่มอ่อนล้าจึงมีผลงานผลิตภาพนำเสนอไม่มาก
13. การเดินทางอยู่ระยะกลางภาค นักเรียนไม่ห่วงเรื่องการสอบและการทำรายงาน	13. การเดินทางอยู่ระยะปลายภาค นักเรียนห่วงเรื่องการสอบและการทำรายงาน
14. นักเรียนไม่เครียด มีเวลาเพียงพอในการทำงานค้างให้เรียบร้อย	14. มีกิจกรรมมากและนักเรียนส่วนมากเป็นกรรมการในกิจกรรมเสริมหลักสูตร บริหารเวลาได้ไม่เพียงพอ
15. มีการนัดมาทำงานเพิ่มเติมในวันเสาร์ นักเรียนมีเวลาในการตอบแบบสอบถามอย่างพิจารณา	15. การให้นักเรียนตอบแบบสอบถามควรตระหนักในชั่วโมงสุดท้ายของการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่นักเรียนให้ความสนใจน้อยลงเพราะต้องไปเรียนทำกิจกรรมอื่นต่อไป

ข้อมูลจากตารางเปรียบเทียบจะพบว่า เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้และสร้างเสริมให้เกิดความตระหนักได้ คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าควรให้นักเรียนทำแบบสอบถามให้เร็วขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีสมาธิในการทำงานตลอดจนการเสริมแรงให้มีคุณธรรมด้านการมีสติ มีความตั้งใจในการทำงานให้มากขึ้น

4. ความพอใจของนักเรียนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์ความพอใจของนักเรียนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนรู้ มีดังนี้

ความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ในด้านการออกเดินทางตั้งแต่เวลา 12.45 น. ซึ่งเป็นเวลาเรียนวิชาเลือกเสรีที่นักเรียนบางคนจะต้องเข้าเรียนในเวลา 14.00 – 15.40 น. นักเรียนบางคนจึงมีความกังวลในเรื่องเวลาเรียนและกังวลในเรื่อง การติดตามสาระการเรียนรู้จากเพื่อนภายหลังไม่ทันและกลัวจะมีผลกระทบต่อสอบ คณะผู้วิจัยได้เรียกนักเรียนประชุมเพื่อชี้แจงเรื่องการทำหนังสือขออนุญาตจากอาจารย์ผู้สอน พร้อมรายชื่อนักเรียนที่ต้องออกเดินทาง ขอลาการเรียน 1 ครั้ง และยกเว้นการขาดเรียนในครั้งนั้นด้วย ซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชาเหล่านั้นมีความเข้าใจและอนุญาต แต่นักเรียนที่มีความรับผิดชอบสูงก็ยังคงกังวลอยู่เช่นกัน และได้พูดแสดงความรู้สึกในกิจกรรม “นักเรียนอยากพูด ครูอยากฟัง” หรือที่นักเรียนบางคนเรียกกิจกรรมนี้ว่า “เปิดใจ” ให้เลื่อนเวลาออกเดินทางที่กระทบต่อการเรียนน้อยที่สุด ผู้วิจัยได้รับข้อมูลนี้ไว้ปรับปรุงในการเดินทางในโอกาสต่อไป ส่วนตารางกิจกรรมที่มีทั้งหมด 13 กิจกรรมนั้นนักเรียนส่วนมากเห็นว่ามากเกินไป ทำให้เหนื่อยล้าจากการเดินทาง รวมทั้งคณะครูก็มีความเห็นสอดคล้องว่าควรลดกิจกรรมที่มีความซ้ำซ้อนกันแล้วเลือกให้เหลือกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์และบูรณาการความรู้ให้นักเรียนมากที่สุดเรียงตามลำดับ เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เรื่องป้าชายเลน การอนุรักษ์สัตว์น้ำและอาชีพประมงชายฝั่ง เป็นต้น ในเรื่องนี้เป็นข้อควรปรับปรุงแผนการเรียนรู้ที่มาจากนักเรียนและครูร่วมกันประเมิน จึงถือได้ว่า เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ได้โดยถือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ค่าเฉลี่ยของระดับความพอใจ ของกลุ่มทดลองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เพราะนักเรียนพอใจว่า สถานที่ที่ไปทัศนศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน (2.53) การได้ศึกษาอารยธรรมไทยจากทัศนศึกษา และได้เรียนรู้ชุมชนทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องอารยธรรมไทย (2.76) ได้ความรู้ทางอารยธรรมไทยจากการศึกษาค้นคว้าและจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (3.00) การมาทัศนศึกษาได้รับประสบการณ์

ตรงในเรื่องอารยธรรมไทย ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย (2.76) เพื่อสนับสนุนค่าเฉลี่ยระดับความพอใจ คณะผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่นักเรียนบันทึกความประทับใจหลังจากท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไว้ดังนี้

1. ได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อน
2. การมาทัศนศึกษาครั้งนี้ทำให้ฉลาดและรอบรู้มากขึ้น
3. ได้ข้อคิดเกี่ยวกับการอยู่และดำรงชีวิตอย่างพอเพียงของคนต่างจังหวัด
4. การสอนของอาจารย์สนุกปนสาระดี
5. รู้วิธีการอนุรักษ์หอยมือเสืออย่างชัดเจนจากวิทยากรเป็นความรู้ใหม่

ความพอใจของนักเรียนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จากการประเมินเรื่อง ตารางกิจกรรมที่มีความพอใจมากที่สุด (2.71) ซึ่งเป็นผลจากการประเมินกิจกรรมครั้งที่ 1 ของนักเรียน (ตารางของประจวบคีรีขันธ์) และคณะครูนำมาประชุม วางแผนการเรียนรู้ แผนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งที่ 2 ให้มีความเหมาะสมในขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นสำคัญและยังทำให้กิจกรรมเป็นไปได้อย่างราบรื่นอันเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่านการกระทำจริง ทำให้นักเรียนสนุก เป็นตัวของตัวเอง มีความรู้และมโนทัศน์ที่สะท้อนความคิดที่บริสุทธิ์ออกมา คณะผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่นักเรียนบันทึกความประทับใจหลังจากท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ไว้ดังนี้

1. คิดว่าวิชา ตามรอยอารยธรรมไทยมีประโยชน์มาก อย่างน้อยซื้อวิชากับสิ่งที่ออกมาเรียนรู้นั้นมันตรงกัน
2. รู้สึกรัก เคารพสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จากการได้มาดูอนุสรณ์ดอนเจดีย์ แล้วมีความรู้สึกแตกต่างจากการเรียนในห้องเรียน
3. สนุก ตื่นเต้นจากการลงไถนา ดำนา
4. พิพิธภัณฑสถานควายเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับชาวนาไทย
5. การมาทัศนศึกษาครั้งนี้คุ้มจริงๆ

ความพอใจของนักเรียนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรีในด้านการบวนการเรียนรู้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ผลการประเมินดังนี้ การไปทัศนศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องอารยธรรมไทย ทำให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย (3.00) การได้ไปทัศนศึกษาได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้าน และได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้าง ผลงานเชิงผลิตภาพเกี่ยวกับอารยธรรมไทย (3.00) เราควรอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติไว้เพื่อสืบสานอารยธรรมไทย (3.00) จะพบว่านักเรียนมีมีโน้ตที่สรุปจากมวลประสบการณ์อันบริสุทธิ์จากภายในตัวของนักเรียนเอง คณะผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่นักเรียนบันทึกความประทับใจจากกระบวนการเรียนรู้ที่จังหวัดสุพรรณบุรี ไว้ดังนี้

1. รู้ถึงความสำคัญของควายที่มีประโยชน์และควรอนุรักษ์
2. รู้ว่าคนสุพรรณบุรีในอดีตดีเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจากจำนวนวัดที่มีมาก
3. มีความตระหนักในคุณค่าของไทย และรักเมืองไทยมากขึ้น
4. รู้เรื่องเมืองสุพรรณบุรีจากคำขวัญของเมืองโดยไม่ต้องอธิบาย
5. ควรมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยที่เป็นรูปธรรมให้แก่เยาวชน

ความพอใจของนักเรียนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ผลการประเมินดังนี้ การกำหนดตารางกิจกรรมดี (2.72) การรักษาเวลาในการกลับถึงโรงเรียนดี (2.82) มีสถานที่พักดี (2.57) อาหารพื้นเมืองที่น่ากิน (2.79) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นครราชสีมาเป็นประสบการณ์สุดท้ายที่นักเรียนมีพัฒนาการทางการคิด มีความสามารถคิดในเชิงคุณธรรมและการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่เริ่มจะสูญสลาย เนื่องจากอิทธิพลของความเจริญทางวัตถุและทุนนิยมเข้ามาทำลาย แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนมีการบันทึกที่ขาดหายไปบางคน เนื่องจากการบริหารจัดการเวลาในการเรียนกับระบบการทำงานที่นักเรียนจะรับผิดชอบยังต้องมีการแก้ไข ตลอดจน ความอ่อนล้าในการทำงาน ผลงานควรจะดียิ่งกว่าที่เป็นอยู่ คณะผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่นักเรียนบันทึกความประทับใจจากการบริหารจัดการที่จังหวัดนครราชสีมา ไว้ดังนี้

1. การประชุม วางแผนที่ดี ทำให้ไม่มองแต่ของตนเอง ทำให้ใจกว้าง
2. อาจารย์ให้แบ่งกลุ่มทำงานเป็นการเสริมมิตรภาพ
3. ได้รับความอบอุ่นจากคุณย่าของนิกร ทำให้รู้สึกปลอดภัย
4. พี่คนขับรถ มีน้ำใจ รถที่นั่งเย็นสบาย
5. รู้ว่าอาจารย์ทุกคนเหนื่อยเพื่อเราจะได้ความรู้

5. ผลการวิเคราะห์ความพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พบว่าความพอใจของผู้ปกครองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง ถึงมาก ผลการประเมินดังนี้ การกำหนดตารางกิจกรรมดี (2.71) การรักษาเวลาในการกลับถึงโรงเรียนดี (2.71) มีสถานที่พักดี (2.82) ความพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัด สุพรรณบุรี ในด้านการบริหาร

จัดการ อยู่ในระดับมาก ดังนี้ สถานที่พักดี (2.93) รายการอาหารดี (2.71) ความพอใจของผู้ปกครองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ดังนี้ การรักษาเวลาในการกลับถึงโรงเรียนดี (2.82) การกำหนดตารางกิจกรรมดี (2.72)

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความพอใจ ของผู้ปกครองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งสามจังหวัด ในด้านการบริหารจัดการ พบว่าความพอใจของผู้ปกครองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการบริหารจัดการมากที่สุด (2.59) และมีความพอใจในด้านสถานที่พักมากที่สุด และผู้ปกครองมีความพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านความเหมาะสมของเวลาที่เริ่มออกเดินทางน้อยที่สุด (2.18) คณะผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่ผู้ปกครองบันทึกความประทับใจ และข้อเสนอแนะจากการบริหารจัดการในภาพรวม ดังนี้

1. อยากให้นักเรียนบันทึกและสรุปความรู้ที่ได้จากการทัศนศึกษาให้ผู้ปกครองรับทราบ
2. อยากให้จัดกิจกรรมนี้อีกในรูปแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน และพักร่วมกับชาวบ้านแบบ homestay และผู้ปกครองมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วย
3. เห็นควรให้มีการนำนักเรียนไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกสถานที่ เพื่อเป็นการเสริมความรอบรู้ นอกเหนือจากตำราและเป็นการทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและดูแลช่วยเหลือตนเอง
4. ควรจะจัดกิจกรรมนี้อีกปีละ 2 ครั้งเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้เพราะจะทำให้ นักเรียนได้รับประโยชน์มาก
5. อยากให้มีเวลาในการทัศนศึกษามากกว่านี้ นักเรียนจะได้มีเวลาในการศึกษาและเรียนรู้มากขึ้น

6. ผลการสังเคราะห์พฤติกรรมการเป็นนักวิจัยจากผลการเรียนรู้

จากผลการวิจัยเรื่องการสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่พบในการสังเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียนตามแนวการนำเสนอผลการสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการแจ่งนับในประเด็นการเป็นนักวิจัย พบว่านักเรียนสามารถใช้กระบวนการคิดจากการแสดงออกให้เห็นได้ด้วยตัวอย่างเรื่องเล่า (stories) ซึ่งแยกออกเป็น 9 ลักษณะการคิด ได้แก่ การคิดเชื่อมโยง การคิดเปรียบเทียบ การคิดวิเคราะห์ การคิดลึกซึ้ง การคิดวางแผน การคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแหวกแนว และการคิดประยุกต์ ซึ่งลักษณะการคิดของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่ง

ของกระบวนการวิจัย ข้อค้นพบในประเด็นการสร้างนักวิจัยจากการเปิดวิชา “ตามรอยอารยธรรมไทย” และคณะผู้วิจัยทำการวิจัยโครงการ “การสร้างนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ตระหนักในความเป็นไทยโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” สามารถสังเคราะห์ผลของการเรียนรู้ที่เกิดจากการบันทึกสาระของผู้เรียน ได้ 3 ประเด็น ได้แก่

1. การเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ คณะผู้วิจัย เปิดวิชาเลือกเสรี “วิชาตามรอยอารยธรรมไทย” สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ อารยธรรมไทยวัฒนธรรมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับไทย โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้บนฐานการใช้กระบวนการคิดที่จะนำไปสู่ทักษะการวิจัย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎีจะเป็นลักษณะการค้นคว้า การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และในปัจจุบันเน้นการจัดการเรียนรู้ที่กระทำผ่านสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การเรียนรู้จากวิทยากร จากข้อมูลทางเครือข่ายสารสนเทศ ที่ค้นคว้ามาตอบโจทย์ปัญหาที่สงสัยอยู่ในการเรียนแต่ละครั้ง จนคณะครูผู้สอนมีความพอใจและประชุมประเมินความพร้อมร่วมกัน ก่อนที่จะนำผู้เรียนออกสู่โลกกว้างด้วยความมั่นใจและอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่าการเรียนในวิชาตามรอยอารยธรรมไทย นี้เป็นการพัฒนาความคิดของนักเรียน แนวปฏิบัตินี้สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2541) กล่าวถึงลักษณะการคิดว่า ลักษณะการคิดที่ได้เลือกสรรว่ามีความสำคัญสมควรจะนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ มี 9 ประการ คือ **การคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียด การคิดชัดเจน การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดถูกทาง การคิดกว้าง การคิดลึกซึ้ง และการคิดไกล** ในการใช้ลักษณะการคิดนี้จะเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการคิด โดยผู้สอนได้ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดอยู่เสมอตามความเหมาะสม กระบวนการคิดเช่น กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการวิจัย เป็นต้น ดังผลงานวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด ของกองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 159) เกี่ยวกับรูปแบบเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมความคิด ที่เน้นการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการคิดที่มีองค์ประกอบหลัก ต่อไปนี้

ก. เป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูมีบทบาทเป็นผู้สรรหากิจกรรมและเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง

ข. ประเด็นปัญหาหรือศึกษาจากของจริงเป็นสื่อการสอน ที่ครูสามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมความคิด

ค. ในกิจกรรมการสอนนักเรียนมีโอกาสอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่

ง. ในขั้นตอนย่อยๆของกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้ทักษะการคิดหลายทักษะ ในขณะเดียวกันก็ได้ฝึกฝนกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยให้เกิดความคิด

จ. นักเรียนมีโอกาสได้สรุปผลของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรู้จักสรุปเป็นกฎ คำจำกัดความหรืออธิบายขยายความพร้อมแสดงเหตุผล

ฉ. นักเรียนมีโอกาสได้ใช้เหตุผลในลักษณะอุปนัยและนิรนัยบ่อยครั้ง

ช. การใช้คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูต้องรู้จักใช้เพื่อกระตุ้นหรือเป็นสิ่งเร้าให้เกิดความคิดในลักษณะต่างๆ

ซ. ครูสามารถชี้ทำให้เกิดความคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนไม่สับสน เป็นการสอนที่เน้นกระบวนการมากกว่าสาระ

ดังนั้นการสอนเรื่องความคิดควรเน้นกระบวนการมากกว่าสาระ ซึ่งตรงกับการสอนวิชาตามรอยอารยธรรมไทย โกวิท ประवालพุทธษ์ (2540:208)เสนอความเห็นในทางเดียวกันไว้ในอดีตว่า การสอนกระบวนการคิดควรให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การรับ ค้นหา เปรียบเทียบ การปรับ นำเสนอสิ่งใหม่แก่ผู้อื่นและนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งเดิม ว่ามีอะไรเหมือนไม่เหมือนในผู้เรียนกลุ่มเดียวกันหรือคนละกลุ่ม ก็สามารถสร้างความเป็นระบบในความคิดให้เกิดพัฒนาการขึ้นได้ คณะผู้วิจัยสอนวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย โดยมีจุดมุ่งหมายจะใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่าสาระเพราะผู้สอนมีความเชื่อว่าสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถสืบค้นได้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในปัจจุบัน ครูจึงดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความคิดให้นักเรียนมีคุณสมบัติเป็นนักวิจัยมากกว่า ซึ่งเป็นไปตามความคิดเห็นของประเวศ วะสี (2549:16) กล่าวในการสัมมนาเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้กับกระบวนการวิจัย จะเกิดขึ้นได้ โดยมีสิ่งต่อไปนี้

ก. หัดสังเกตในเรื่องทั้งหมดที่ทำ

ข. หัดบันทึกเพราะคนไทยไม่ค่อยชอบเขียน

ค. หัดการนำเสนอ/บันทึกเรื่องที่เราส่งเกต เพราะต้องคิดเป็นกระบวนการทางปัญญา

ง. ฝึกการฟัง การฟังเป็นการเคารพคนอื่น การฟังทำให้เกิดปัญญา เกิดการเปลี่ยนแปลง

จ. ฝึกปลูกจิต วิสัยทัศน์ ที่ฟังกันแล้วก็ยังไม่แจ่มแจ้ง

ฉ. ตั้งสมมุติฐานและตั้งคำถามว่าเกิดจากอะไร มีประโยชน์อะไร และมีวิธีการอะไร

ช. สร้างคำถามที่สำคัญ การตั้งคำถามที่ดีเป็นกระบวนการทางปัญญา

ซ. ฝึกหาคำตอบ โดยไปค้นหนังสือ สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เป็นการค้นที่ได้

ความรู้มาก

ณ. ใช้การวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบและความรู้ใหม่ขึ้นมา

ณ. ใช้ปัญญาและบูรณาการ ต้องเชื่อมโยงโดยบูรณาการความรู้เป็นเรื่องๆ เพราะในโลกความเป็นจริงจะเชื่อมโยงกันหมด

จากบทความที่ศาสตราจารย์ ประเวศ วะสี ให้ความคิดเห็นนั้นเป็นการจัดการเรียนที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในห้องเรียนซึ่งสามารถพัฒนาระบบการเรียนคู่การวิจัยได้จริง แต่คณะผู้วิจัยมีความเชื่อว่าเมื่อครูนำนักเรียนออกภาคสนาม (ภาคปฏิบัติ) จากสถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ไทยอีกด้วยแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิด เจตคติและตระหนักรู้ความเป็นไทยได้อย่างดี ตรงกับคำจำกัดความ คำว่าความคิดของ เพียเจต์ (Piaget : 1972) ที่ว่าความคิด หมายถึงความสามารถในการวางแผนและปรับตัวให้เข้ากับบริบทรอบๆตัว ความคิดจึงเกิดจากการที่มนุษย์ได้สัมผัสกับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมแล้วซึมซับจากสิ่งที่สัมผัส แล้วนำมาปรับให้เหมาะสมกับตนเองจนเกิดความคิดที่มาจากสมอง ดังเช่น อรรถพรณ พรสีมา (2543:25-27) กล่าวถึง การคิด ว่าการสอนให้คิด ผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ควรใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้จินตนาการ ได้คิด ได้ทดลองปฏิบัติ ดังนั้นคณะผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการสร้างนักวิจัยที่ดีนั้นควรใช้การเรียนรู้คู่การวิจัย โดยให้ผู้เรียนฝึกหัดทักษะการคิดเบื้องต้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมความรู้ ได้แก่ การอ่าน การฟัง การเขียน การพูด การบอกความรู้สึก ส่วนการฝึกการคิดระดับกลาง คือ การสังเกต การสำรวจ การถาม การรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับ การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล การสรุป และสุดท้ายเป็นการนำผู้เรียนออกฝึกจริงจากภาคปฏิบัติ ย่อมเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักวิจัยได้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการ การเรียนรู้คู่การวิจัย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัย เรื่องการสอนกิจกรรมพัฒนาการคิด: ทักษะศึกษานอกสถานที่เชิงอนุรักษ์ ของโรงเรียนอนุบาลกุเวียง จังหวัดขอนแก่น (2548: 1-4) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะกระบวนการทำงาน กระบวนการคิด และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2) ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและมรดกโลกที่มีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทดลองใช้ตัวอย่างประชากร คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2548 จำนวน 155 คน โดยกำหนด วัน เวลา และสถานที่ 2 ครั้งได้แก่ 1) จัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติ กุเวียง ในวันที่ 6 กันยายน 2548 และ 2) จัดกิจกรรมศึกษา ดูงาน ณ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่จังหวัดจันทบุรี และสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง ระหว่างวันที่ 8 - 9 กันยายน 2548 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนสามารถพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนจากแหล่งความรู้

ในท้องถิ่น 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 70 % 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับคุณภาพ 3.0 ขึ้นไป และ 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเจตคติต่อการเรียนสูงขึ้น และอยู่ในระดับมาก

จากแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่กล่าวมานี้ คณะผู้วิจัยจึงคิดว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดควบคู่กับการวิจัยในวิชาตามรอยอารยธรรมไทย ที่มีการดำเนินการคล้ายกัน สามารถพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะการคิดและมีสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้

2. การเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและการได้รับความรู้ต่อตนเอง จากผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้รวบรวมด้านคุณประโยชน์ และความรู้ที่ได้รับมีทั้งสิ้น 9 ด้านได้แก่ การอนุรักษ์ ความมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ความตระหนักในสถาบันศาสนา ความตระหนักในสถาบันพระมหากษัตริย์ การมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย การได้รับประโยชน์ต่อตนเอง รู้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงและการมีสุนทรียภาพ ซึ่งนักเรียนมีกระบวนการคิด รู้จักเรียบเรียง มีการจัดระบบความคิด และเขียนบรรยายตามความรู้สึกของนักเรียนในสองประเด็นคือ

2.1 กิจกรรมนั้นๆเกิดประโยชน์อะไรต่อส่วนรวม

2.2 นักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้าง

3. ด้านคุณธรรม จากผลการเรียนรู้ นักวิจัยรุ่นเยาว์ได้ประเด็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับตนเองขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวม 8 ด้าน ได้แก่ ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความรัก ความเมตตา ความพยายาม การมีสมาธิและสติ ความมีน้ำใจ ความกตัญญู และความศรัทธา ชื่นชม ข้อค้นพบเรื่องคุณธรรมจากผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยควบคู่ด้วยนั้น เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ทำให้ผู้วิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนี้สามารถสร้างให้ผู้เรียนรู้จักคิด ไตร่ตรองและสามารถคิดได้จากความรู้สึกภายในตัวผู้เรียนทางด้านคุณธรรมโดยใช้การบันทึก เรียบเรียงและสร้างอุปถัมภ์ จากประสบการณ์ตรงมาบรรยายความรู้สึกจากนามธรรมมาเป็นรูปธรรมได้หลายประเด็น ผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถบ่งชี้ถึงความมีคุณธรรมของผู้เรียนวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย ที่สอดคล้องกับงานวิจัยและพัฒนาเรื่องการวิจัยนำร่อง การใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ของ นางลักษณ วิรัชชัยและคณะ (2551 :118-119) สรุปผลการวิจัยคือได้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ด้วยการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีการบันทึกไดอารี่สี่จจะ อธิษฐาน ซึ่งมีตัวแปรตามที่บ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมทั้งหมดได้ 7 ตัวแปรได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีสติสัมปชัญญะ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัย ความอดทน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยายและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ สรุปผลการวิจัย ผลการ

ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมพอสรุปได้

4 ประการคือ 1) จากการทดลอง 6 สัปดาห์ พบว่าร้อยละ 23.80 – 34.93 ของผู้เรียนมีผลการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการวัดครั้งที่ 1 และ 2 คือความซนหน้มันเพียว 2) นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) มีการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และมีวินัยสูงกว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3) จากการพิจารณาผลต่างคะแนนระหว่างการวัดครั้งที่ 2 และครั้งที่สาม 3) การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมด้านต่างๆ ของนักเรียนในเขตชนบทและเขตชนบทกึ่งเมืองมีค่าใกล้เคียงกัน สำหรับนักเรียนที่ศึกษาในเขตเมืองพบว่าการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมน้อยที่สุด 4) ด้านความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ประเมินบุคลิกลานของตนว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับตรงมากกับรายการคุณธรรมจริยธรรมแต่ละรายการ

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมในวิชานี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความเชื่อมั่นว่าการนำนักเรียนท่องเทียวเชิงวัฒนธรรมในสามจังหวัดนั้นเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมด้านการศึกษาของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นทางด้านการสำนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมควบคู่กับการวิจัยได้อย่างดีและในขณะเดียวกันตนเองก็ได้รับความรู้เช่นกันดัง วิจิตร ศรีสอาน (2549:10) อภิปราย เรื่อง “ทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”ว่า เครือข่ายระดับต้น คือสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงกับครอบครัว เชื่อมโยงกับวัดหรือสถาบันทางศาสนาแต่ละศาสนา และต้องสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษา โดยนำคุณธรรมเข้าไปเป็นวิถีชีวิตขององค์กร ตลอดจนให้การศึกษอบรมให้ประพฤติปฏิบัติและติดตามประเมินผลเน้นผลที่เกิดขึ้นได้จริง นั่นคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สิ่งที่ย้ำถึงนี้ คณะผู้วิจัยได้คิดการจัดการเรียนรู้โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ดำเนินการที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง การจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ วิชา ตามรอยอารยธรรมไทย ควบคู่ไปกับกระบวนการวิจัย เป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนานักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ให้เป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ที่ดีได้ เพราะได้จัดการเรียนรู้โดยเน้นความรู้คู่การวิจัยเป็นสิ่งที่ดำเนินการที่ได้แทรกคุณธรรมเข้าไปด้วยในแต่ละขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีวิชาเลือกเสรีหรือชมรม “ เลาะวัง เลียบวัด” ที่สอนกระบวนการคิดคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ ที่บูรณาการความรู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์และสถาบันพระพุทธศาสนา ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา
2. ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง กระบวนการคิดย้อนสุดดีที่เป็นพื้นฐานของการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทย ให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา
3. ควรมีโครงการสร้างนักประวัติศาสตร์น้อยประจำท้องถิ่นโดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วมจากปราชญ์ชาวบ้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กชกร ชินะวงศ์. การวิจัยเพื่อท้องถิ่น: สื่อความหมายผ่านฐานความคิดและประสบการณ์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ, 2548.

กัลยาณี พรหมสุภา. กลุ่มงานภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร

<http://www.puibuatip.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538732128&Ntype=16> , 2550.

กองวิจัยทางการศึกษา, กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนา

ศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด. เอกสารประกอบโครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพฯ, 2542.

กลุ่มเยาวชนตำบลคลองน้อย จังหวัดสุราษฎร์ธานี, โครงการวิจัยศึกษาแนวทางการฟื้นฟูคลองใน

ตำบลคลองน้อย. จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2548.

เกศสุดา สิทธิสันติกุล. คนวังอ้อ เต็มไฟการท่องเที่ยว: เปิดตำนานทุนชีวิต-ผืนป่าและสายน้ำ.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ, 2548.

โกวิทย์ ประवालพุกษ์. รูปแบบการสอนคิด ค่านิยม จริยธรรมและทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนา

กระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2543 .

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2542 .

จรินทร์ โพธิ์ไชยะ. ความตระหนักปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะ

วิทยาศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณลาดกระบัง, 2545.

จตุพร วิศิษฎ์โชติอังกูร. โครงการวิจัยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมชุมชน.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ, 2549.

ชลดา ทองสุกนอก. การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม. นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540.

ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

ชวาลา เวชยันต์ . การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อ

ส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ . วิถีไทย: การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. โครงการวิถีทัศน์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ, 2540.
- ชัยวัฒน์ คุประตกุลและคณะ. โครงการชวนเพื่อนอ่านหนังสือ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ, 2547.
- ดุษฎี บำรุง, นุกอรี ปุตตะ, อัสภน อูมา. นักวิจัยน้อยเพิ่มค่าอย่างพารา:คิดท้าวสูตรใหม่. โครงการยุววิจัยอย่างพารา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว). กรุงเทพฯ, 2548.
- เต็มดวง รัตนทัศน์. รายงานผลการวิจัยทัศนคติของประชาชนกรุงเทพมหานครในการใช้คลองเป็นที่บำบัดน้ำเสีย. สมาคมวิศวกรสิ่งแวดล้อมไทย. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.
- ทีศนา เขมมณีและคนอื่นๆ. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการคิด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไเอเดียสแควร์, 2541.
- ทีศนา เขมมณีและคนอื่นๆ. วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2544.
- ทีศนา เขมมณี. การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ธิดา สาระยา. อารยธรรม- วัฒนธรรมไทยในสังคมไทย. หนังสือชุดบรมราชกุมารีอักษรานุกรักษ์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ธิดา สุบรรณาท . การพัฒนาโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ตามแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- นงลักษณ์ วงศ์ถนอม. การศึกษาคความตระหนักถึงความสำคัญและความสามารถในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรสงคราม . สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร กรุงเทพฯ, 2547.
- นงลักษณ์ วิรัชชัยและคนอื่นๆ. การวิจัยนำร่องการใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2551.
- นงลักษณ์ วิรัชชัยและทีศนา เขมมณี. แก้ ก้าว สู่ความสำเร็จในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและการสังเคราะห์งานวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2546.

- นฤกุล ศรีสุพรรณ. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตภูมิปัญญาชุมชนให้กับนักเรียน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ, 2550.
- บัญญัติ ขวัญยืนและคณะ. โครงการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ, 2548.
- ปพิชญา บุญอนันต์. ทางเลือกของคนรักเรียน. นิทรรศการมหกรรมห้องเรียนชุมชน ณ สำนักพิพิธภัณฑสถานและวัฒนธรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ, 2548.
- ปรเมศร์ มินศิริและคณะ. โครงการชวนเพื่อนท่องเว็บ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ, 2547.
- ประชา ผ่องใส . การศึกษาบุคลิกภาพความเป็นไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- ประเวศ วะสี. ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้ ข้อเสนอที่เป็นรูปธรรม. สรุปสาระสำคัญพิธีเปิดการสัมมนาและมอบนโยบาย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการในสมุดบันทึกคุณธรรมของกลุ่มประชาสัมพันธ์สภาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549.
- ปราโมทย์ จันทรเรือง. การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ผู้บริหารโรงเรียน. นักวิจัยน้อย ร.ร.วัดดุสิตาราม ไชยเดยดี ใช้เปลือกไข่ทดลองเครื่องดื่มใดที่มีผลต่อฟันผุ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ, 2549.
- พันธุ์ทิพย์ ทิมสุกใส. โครงการนักวิจัยน้อยในระดับประถมศึกษา ศึกษาคุณภาพน้ำลำตะคอง. ศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา, 2549.
- เพียงจันทร์ เศวตศรีสกุล. โครงการพัฒนานักวิจัยรุ่นเยาว์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ, 2547.
- เพลินพิศ เครือบุญ. การศึกษาวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านจิวเหนือ ตำบลบ้านสูง จังหวัดพะเยา. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน : ประมวลบทความ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2547.

- ไพฑูริย์ สีนลาวัฒน์. ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ไทยรัฐ. (30 มีนาคม 2536) : 8.
- ภัทริยา งามมุข. การวิเคราะห์คุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- มณีวรรณ ผิวนิ่ม. โครงการพัฒนาการและผลกระทบการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ, 2550.
- เมื่องดี นนทะธรรม. การศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนวัดประตูปา จังหวัดลำพูน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). ลำพูน, 2549.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว : เทียมมหานครแห่งทวยเทพ. อนุสาร อ.ส.ท.ปีที่ 40 ฉบับที่ 10 เดือนพฤษภาคม, 2543.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ . เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว : เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กองอนุรักษ์. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544.
- รัตติยา หงษ์สกุล. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้และความตระหนักในประวัติศาสตร์ไทย สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การสอนแบบเล่าเรื่อง. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- โรงเรียนสารภีวิทยาคม. โครงการสร้างนักวิจัยรุ่นจิ๋ว. ไทยรัฐ. (ปีที่ 56 ฉบับที่ 17377 วันศุกร์ที่ 19 สิงหาคม 2548)
- วลัย พานิช. การพัฒนาความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ที่ได้รับมาตรฐานคุณภาพ ISO 14001. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. ทิศทาง นโยบายและยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สรุปลสาระสำคัญพิธีเปิดการสัมมนาและมอบนโยบาย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในสมุดบันทึกคุณธรรมของกลุ่มประชาสัมพันธ์สภาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2549.
- วิไลลักษณ์ ฐิติพลธำรง. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กด้อยโอกาส ความตระหนัก ความเชื่อถือและการตัดสินใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในการให้การสนับสนุนองค์การเอกชนที่ พัฒนาเด็กและเยาวชน. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.

ตีพิมพ์ เรื่องใจ. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ, 2546.

สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช. โครงการนักสืบชายหาด. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ, 2546.

สุธา เจียรมนีโชติและคณะ. โครงการหนูน้อยนักคิดเพื่อแก้ปัญหาพื้นผิ. กองทุนตสาธาณสุข กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ, 2547.

สุธา เจียรมนีโชติและคณะ. หนูน้อยนักคิดเพื่อการแก้ปัญหาพื้นผิ. โครงการการเรียนรู้คู่วิจัยตอนอาหารกับพื้นผิ. กองทุนตสาธาณสุข กรมอนามัย. กรุงเทพฯ, 2549.

สุภัตตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุมน อมรวิวัฒน์. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง:รูปแบบที่จัดสรร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. บริษัท พิมพ์ดี การพิมพ์, 2545.

“-----”. ธรรมนูญของกระบวนการเรียนรู้ หลักบูรณาการทางการศึกษาตามนโยบายแห่งพุทธธรรม : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544.

สังศรี วงษ์เวช. การศึกษาริบทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิงและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว). โครงการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ, 2545 – 2549.

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม.

โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส). กรุงเทพมหานคร, 2548.

อรพรรณ พรสีมา. การคิด. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาทักษะการคิด, 2543.

ภาษาอังกฤษ

Alfred .A. Arth & Austin .F. Grode.: The Elementary School Journal December, 1974.

Bloom, Benjamin S., Thomas J. and Madaus George F. Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw – Hill Book Company, 1971.

Good, C.V. Dictionary of Education. New York: McGraw – Hill Book Company, 1973.

Joyce and Weil. Model for Teaching Thinking. Journal of Education Leadership. 4(May 1986): 4-7.

Piaget, J. The Psychology of Intelligences. NEW JERSEY : Little Field Adam. 1972.

Yamamoto Yoshiko. Picture of Thailand as Reflected in Hai Ku Written by Japanese in Thailand. Thesis – Thailand Social Life and Custom, 1999.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการคัดเลือกนักเรียนเพื่อลงทะเบียนเรียนวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย นั้นมีข้อจำกัดที่ต้องรับนักเรียนไม่เกิน 15 คนเพราะวิชานี้เน้นการจัดการเรียนรู้คู่การวิจัยโดยเน้นกระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้จึงมีทั้งการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) จึงมีความจำเป็นต้องสอบคัดเลือกให้ได้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ด้านอารยธรรมไทย และมีความตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงดำเนินการคัดเลือก ด้วยการสอบดังนี้

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
แบบทดสอบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับอารยธรรมไทย
วิชาเลือกเสรี ตามรอยอารยธรรมไทย

ให้นักเรียน ✕ ทับตัวอักษรที่กำกับข้อความที่ถูกต้องที่สุด

1. กาลเวลาที่แสดงความเจริญของชนชาติไทยในอดีตเริ่มต้นจากสมัยใด

ก. สมัยกรุงสุโขทัย	ข. สมัยบ้านเชียง
ค. สมัยกรุงศรีอยุธยา	ง. สมัยรัตนโกสินทร์
2. คนในสมัยก่อนมักจะปลูกบ้านหรือเมืองบริเวณใด

ก. ภูเขาเพื่อป้องกันศัตรู	ข. ที่ราบเพื่อทำการเพาะปลูก
ค. แม่น้ำเพื่อคมนาคมและเพาะปลูก	ง. ที่ราบสูงเพราะอากาศดี
3. ข้อใดที่บ่งชี้ว่าอาณาจักรสุโขทัยมีความเจริญ ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข

ก. ไร่นาอุดมสมบูรณ์และคนมีอิสระในการค้าขาย	
ข. ผู้นำเข้มแข็งสามารถแผ่อาณาจักรไปได้กว้างขวาง	
ค. สุโขทัยมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์	
ง. พลเมืองเป็นนักรบและขยันขันแข็ง	
4. ประเพณีสมัยสุโขทัยที่สืบสานมาจนถึงสมัยปัจจุบันคือข้อใด

ก. ประเพณีทำขวัญข้าว	ข. ประเพณีแข่งเรือยาว
ค. ประเพณีสงกรานต์	ง. ประเพณีลอยกระทง
5. สมัยสุโขทัยเสื่อมลงแต่ยังมีสิ่ง que แสดงว่าสุโขทัยเคยมีอารยธรรมที่เจริญมากคือข้อใด

ก. กำแพงเมืองที่หลงเหลือมีความมั่นคงแข็งแรง	
ข. มีพระมหากษัตริย์ที่เป็นมหาราชพระองค์หนึ่ง	
ค. มีการคิดประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้	
ง. มีซากวัดวาอารามหลงเหลืออยู่มาก	

6. ข้อใดที่บอกความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะสมัยกรุงศรีอยุธยา
- รูปปั้นของพระมหากษัตริย์ในพิพิธภัณฑ
 - รูปทรงของเจดีย์ที่วิจิตรงดงาม
 - การสานปลาตะเพียนจากไบอลาน
 - ภาพวาดของศิลปินสมัยปัจจุบันที่แสดงพระที่นั่งต่างๆ
7. ตัวอย่างที่อารยธรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาเจริญและคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์สืบต่อไปคือข้อใด
- รัฐบาลประกาศเป็นนโยบายของชาติในการบูรณะซากที่หักพังของเมือง
 - องค์การยูเนสโกประกาศยกย่องให้เมืองอยุธยาเป็นมรดกโลก
 - อยุธยาได้รับการยกย่องตามเมืองสุโขทัยที่มีความเจริญมาแต่อดีต
 - คนไทยส่วนใหญ่ขอให้รัฐบาลประกาศว่าอยุธยาเป็นมรดกโลก
8. วัฒนธรรมและประเพณีของกรุงศรีอยุธยาที่สืบทอดมาและยังคงปฏิบัติกันสืบมาคือข้อใด
- ประเพณีแห่เทียนพรรษา
 - ประเพณีสงกรานต์
 - ประเพณีตักบาตรเทโว
 - ประเพณีทำขวัญข้าว
9. อารยธรรมที่เกี่ยวกับการปกครองของประเทศไทยที่ยั่งยืนและปฏิบัติกันสืบมาคือข้อใด
- ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - ประเทศไทยมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
 - ประเทศไทยมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช
 - ประเทศไทยมีระบบการรักษาความสงบสุขของชาติที่ดี
10. ประเทศไทยมีวัฒนธรรมอะไรที่ต่างชาติดียกย่องว่าเป็นประเทศที่สืบทอดอารยธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน
- วัฒนธรรมการไหว้
 - วัฒนธรรมการแต่งกาย
 - วัฒนธรรมการแสดงออกด้านนาฏศิลป์
 - วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร

11. ข้อใดคือความหมายของภูมิปัญญาไทย
- คุณปู่มอบเงินมรดกให้เราเป็นเงินหนึ่งล้านบาท
 - คุณแม่สอนวิธีการค้าขายข้าวแกงให้แก่ลูกสาว
 - ผู้ใหญ่บ้านบอกแผนการป้องกันยาเสพติดแก่ลูกบ้าน
 - ครูตาอบรมและถ่ายทอดการขีดหนังตะลุงให้แก่นักเรียน
12. อารยธรรมไทยที่เกี่ยวกับประเพณีนั้นไทยได้รับอิทธิพลมาจากอารยธรรมของใคร
- อารยธรรมอินเดีย
 - อารยธรรมจีน
 - อารยธรรมยุโรป
 - อารยธรรมญี่ปุ่น
13. แหล่งอารยธรรมไทยส่วนใหญ่มีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานบริเวณใด
- ภูเขา
 - ที่ราบสูง
 - ทะเลทราย
 - แม่น้ำ
14. วัฒนธรรมทางศิลปะที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนไทยคือข้อใด
- แบบการปลูกบ้าน
 - เครื่องปั้นดินเผา
 - การเพาะปลูก
 - วัด
15. ข้อใดที่แสดงถึงอารยธรรมจีนในการป้องกันประเทศ
- การฝึกทหารไว้ป้องกันประเทศ
 - สร้างกองทัพเรือ
 - สร้างกำแพงเมืองจีน
 - ซื้ออาวุธจากประเทศตะวันตก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

แบบสัมภาษณ์คัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย

ชื่อ..... ชั้นประถมศึกษาปีที่/..... เลขที่

ให้ถามคำถามนักเรียนข้อละไม่เกิน 2 ครั้ง การให้คะแนนข้อละ 2 คะแนน (10 คะแนน)

1. ทำไมนักเรียนจึงเลือกเรียนวิชานี้ (ผู้สัมภาษณ์บันทึก ประเด็นหลักที่นักเรียนตอบ)
(วัดการใช้เหตุผล)

.....
.....
.....

2. นักเรียนมีความเข้าใจคำว่า “อารยธรรมไทย ” ว่าอย่างไร (วัดทัศนคติความเป็นไทย)

.....
.....
.....

3. ยกตัวอย่าง วัฒนธรรมไทยที่นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจพร้อมบอกเหตุผล (วัดบุคลิกความเป็นไทย)

.....
.....
.....

4. ขอให้นักเรียนเปรียบเทียบวิถีชีวิตของคนเมืองกับวิถีชีวิตของคนชนบท (วัดการคิดวิเคราะห์)

.....
.....
.....

.....
.....
.....

(ผู้สัมภาษณ์บันทึกเชิงการใช้เหตุผลมากกว่าความรู้สึก)

5. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับวิธีการคัดเลือกผู้มาเรียนวิชาตามรอยอารยธรรมไทย (วัดทัศนคติ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ (ผู้สัมภาษณ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชั้นวางพื้นฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในชุมชนรอบโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประมวลรายวิชา (Course Syllabus)

1. ชื่อวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย กลุ่ม 1
2. ภาคการศึกษา ภาคต้น ช่วงเรียนที่ 1
3. ปีการศึกษา 2549
4. ชื่อผู้สอน รองศาสตราจารย์ กิติพงษ์ เทียนตระกูล
รองศาสตราจารย์ ทศนีย์ ผลเนื่องมา
อาจารย์ เกรียงไกร นะจร
5. เงื่อนไขรายวิชา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ลงทะเบียนเรียน
วิชาอารยธรรมไทยในปีการศึกษา 2549 จำนวน 15 คน
6. สถานภาพของวิชา เลือกเสรี
7. จำนวนชั่วโมงที่สอน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ (คาบที่ 5 ของวันศุกร์)
8. คำอธิบายรายวิชา
ศึกษาวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของท้องถิ่น /ชุมชนในด้านต่างๆ ดังนี้
 - ชีวิตความเป็นอยู่ตามวิถีไทย
 - ภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - การอนุรักษ์สมบัติ/ ศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรของท้องถิ่น
 - การศึกษาวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง
9. ประมวลการเรียนรายวิชา
 - 9.1 วัตถุประสงค์
 - 9.1.1 นักเรียนมีความรู้และได้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากวิทยากรและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตท้องถิ่น
 - 9.1.2 นักเรียนมีทักษะเป็นนักวิจัยรุ่นเยาว์ในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอเป็นเชิงผลิตภาพได้
 - 9.2 สาระการเรียนรู้
 - สัปดาห์ที่ 1 (7 มิถุนายน 2549) ปฐมนิเทศ/บรรยาย/แสดงความรู้สู่การเรียนรู้วิชานี้
 - สัปดาห์ที่ 2 (14 มิถุนายน 2549) วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับ"สามย่าน"
 - สัปดาห์ที่ 3 (21 มิถุนายน 2549) วางแผนเพื่อผลิตผลงาน เดินชมสามย่าน

สัปดาห์ที่ 4 (28 มิถุนายน 2549) อภิปรายและวิเคราะห์คุณค่าจากการทัศนศึกษา
สามย่าน

สัปดาห์ที่ 5 (5 กรกฎาคม 2549) ครุภัณฑ์หมายการไปชมงานศิลปะล้านนา ที่คณะ
ศิลปกรรมศาสตร์จัดขึ้น นักเรียนสร้างแบบสัมภาษณ์บุคคล/แบบบันทึก
ความรู้

สัปดาห์ที่ 6 (12 กรกฎาคม 2549) ความรู้จากวิทยากรเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็น
แนวทาง ผลิตรายงานเชิงผลิิตภาพ และทำการ วิเคราะห์ให้ เรียบร้อย

สัปดาห์ที่ 7 (19 กรกฎาคม 2549) รายงานผลการวิเคราะห์เป็นรายบุคคล

สัปดาห์ที่ 8 (29 กรกฎาคม 2549) สรุปผล วิเคราะห์คุณค่าโดยคณะครูผู้สอน

สัปดาห์ที่ 9 (2 สิงหาคม 2549) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ ความพอใจ
ต่อการเรียนและการวิเคราะห์คุณค่า

9.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรียนภาคทฤษฎีจากอาจารย์และวิทยากรที่ห้องพัฒนา
วิชาการ ทัศนศึกษาสถานที่ต่างๆในกรุงเทพมหานครและชุมชนรอบๆโรงเรียน

9.4 แหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ตลาดสามย่าน (ในช่วงเรียนที่ 1) และงานศิลปะ
ล้านนาที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9.5 การประเมินผล

แบบสอบวัดความรู้และการวิเคราะห์คุณค่า

แบบประเมินความตระหนักความเป็นไทย

แบบประเมินความพอใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความสำเร็จของชิ้นงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากประมวลการสอนนำมาสู่ แผนการเรียนรู้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนการเรียนรู้วิชาตามรอยอารยธรรม เรื่อง การรู้จักชุมชนรอบโรงเรียน
ผู้สอน รองศาสตราจารย์กิติพงษ์ เทียนตระกูล

.....

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของชุมชน ภูมิปัญญาของคนไทย กับวิถีความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสามย่าน
2. เพื่อฝึกและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในการศึกษาชุมชนรอบตัวนักเรียน
3. เพื่อฝึกทักษะการคิดเชื่อมโยงในการนำความรู้ไปสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียน

ความคิดรวบยอด

สามย่านมีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัย
อาชีพค้าขายอยู่คู่กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
ชุมชนสามย่านมีความสัมพันธ์กับชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในเชิงค้าขายเป็นส่วนใหญ่

สาระการเรียนรู้

ชุมชนสามย่าน (นักเรียนฟังคำบรรยายจากอาจารย์สวัสดิ์ งามกุล)

เป็นชุมชนที่ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย แต่เดิมบริเวณนี้เป็นที่อยู่ของชาวจีนที่มาตั้งรกรากและเช่าที่สำนักพระราชวังทำสวนผักและปลูกอ้อย ผลไม้ ในปัจจุบันอาชีพที่สำคัญคือการค้าขายอาหารสดในตลาดและขายอาหารให้บัณฑิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป มีอาคารก่อปูนหลายชั้นเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ จึงเป็นสังคมที่ผสมผสานกับวิถีการศึกษา สรุปว่าสามย่านเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตเชื่อมโยงระหว่างการศึกษากับการค้าขาย สามย่านเป็นจุดแยกของสามทางคือสี่พระยา หัวลำโพงและพระรามสี่ไปเสาวภา ปัจจุบันถนนพญาไทมาเชื่อมต่อกับทำนน้ำสี่พระยาเลยกลายเป็นสี่แยก แต่ยังไม่รู้จักและเรียกกันมาว่า สามย่าน เลยสามย่านขึ้นมาทางพญาไทจะเป็นที่ตั้งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบนที่ดินพระราชทานจากรัชกาลที่ 5 ให้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย ในชุมชน สามย่านนักเรียนควรรู้จักสถานที่ต่อไปนี้

1. ตลาดสดสามย่าน เป็นตลาดที่ขายสินค้าทุกชนิดที่บริโภคเช่น หมู เนื้อ ไก่ ปลา ผัก ผลไม้อาหารสำเร็จรูป
2. ร้านอาหาร
3. โรงภาพยนตร์สามย่านรามมา ในปัจจุบันเป็นโรงเรียนกวดวิชา
4. หอพัก

5. ร้านตัดเสื้อ ร้านขายหนังสือ ร้านบริการเกี่ยวกับเอกสาร ตำราเรียน

สิ่งที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาคือ ร้านขายของในตลาดสดและร้านตัดเสื้อบุรุษ (ร้านวิน) โดยให้นักเรียนสอบถามข้อมูลและจดบันทึกด้วยตนเอง อาจารย์เป็นผู้ดูแลความปลอดภัย นักเรียนจะนำข้อมูลไปเขียนรายงานและเพิ่มความรู้สึกนึกคิดของตนในการเรียนในชั้นเรียนครั้งต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูปฐมนิเทศการไปศึกษานอกสถานที่ที่ตลาดสามย่าน
2. นักเรียนตั้งคำถามและถามข้อสงสัยจากพ่อค้า แม่ค้าและจดบันทึก วิเคราะห์
3. นักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิด ศึกษาหาข้อเด่นของชุมชนนี้
4. นักเรียนวาดภาพตลาดตามจินตนาการและสามารถอธิบายแนวคิดของผลงานของตน

ต่อผู้อื่นได้

ขั้นสรุป ครูให้นักเรียนนำงานมาเสนอแนวคิดแก่เพื่อนในการเรียนครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 2

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนวิจารณ์
2. นักเรียนประเมินผลงานของตน ในแบบประเมิน และให้นักเรียนแต่ละคน ช่วยกันคิด

เชื่อมโยง วิถีความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสามย่านกับสภาพสังคมสามย่านโดยการหาข้อดี/ได้เปรียบ ข้อด้อย/ ข้อที่มีผลกระทบต่อคนในสังคมนี้ และข้อที่สามารถปรับปรุงได้

สื่อการเรียนรู้

ภาพวาด

สมุดบันทึก

แบบประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ตลาดสามย่าน

การวัดและประเมินผล

1. การร่วมกิจกรรม
2. ผลงานภาพวาด และสมุดบันทึก
3. การวิจารณ์ และการบันทึก
4. ผลงานวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยง สร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์จุดเด่นของ

ชุมชนสามย่านในเชิงการอนุรักษ์วิถีชีวิตในเชิงประวัติศาสตร์สืบต่อไปให้คนไทยรุ่นหลังเรียนรู้

การประเมินผลการสอน

คณะครูที่ควบคุมไปสามย่าน คือ รศ. กิติพงษ์ เทียนตระกูล และอาจารย์ เกียรติกร นะจร ได้ประเมินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ ได้แก่ ร้านตัดเสื้อชาย พบว่า นักเรียนสนใจซักถามถึงเวลาของการประกอบอาชีพนี้ได้ความว่าทำอาชีพนี้มาได้ประมาณ 20 ปี ได้งานและได้เงินดี ลูกค้าส่วนใหญ่คือคนที่ทำงานในจุฬาย นิสิตชาย ปรึกษาในการทำงานคือ ตรงเวลานัดต่อลูกค้า รักษามาตรฐานฝีมือการเย็บผ้า ส่วนอุปสรรคก็คือ สิ้นปี 2550 นี้จะต้องย้ายร้านออกเพราะหมดสัญญาที่มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยจะสร้างอาคารใหม่ที่ทันสมัย

2. ตลาดสด พบว่า นักเรียนสนใจถามราคาสินค้า เช่นปลาที่มีขนาดใหญ่กว่าตัวละ 20 บาทและผู้ที่มาซื้อคือคนที่ค้าขายและคนที่อยู่อาศัยบริเวณรอบๆ สามย่านเพราะปลาที่ขายนี้รับตรงมาจากมหาชัย วันต่อวัน ปลาจึงสด แม้ค้าตั้งใจอธิบายให้นักเรียนฟังถึงชนิดของปลาและการดูแลรักษาความสดของปลา

3. ร้านขายของชำ ร้านขายลูกชิ้นปิ้ง ฯลฯ พบว่านักเรียนรู้จักชนิดของอาหารแห่งที่นำมาเป็นเครื่องปรุงหรือส่วนประกอบในการปรุงอาหารน้อยมาก การมาศึกษาครั้งนี้จึงเป็นประสบการณ์ใหม่เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาสไปตลาด ที่สำคัญนักเรียนได้ทดลองชั่งน้ำหนักอาหารแห่งโดยใช้ตราชั่งที่พ่อค้าใช้อยู่ พบว่าไม่เข้าใจความหมายของชื่อย่อของตราชั่งที่ใช้ชั่งน้ำหนักของสิ่งของ จึงคำนวณราคาไม่ถูกต้อง เมื่อได้รับฟังคำอธิบายจากผู้ขายจึงเป็นความรู้ใหม่

4. จากการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมนี้ นักเรียนได้รับประโยชน์ร้อยละ 100 และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีเวลามากขึ้นเพื่อหาซื้อของรับประทาน

5. ข้อที่น่าสังเกตคือนักเรียนสามารถตั้งคำถามเองและสามารถสื่อความหมายให้ผู้ขายเข้าใจวัตถุประสงค์ของการถาม แม้ค้าขายปลาพูดว่าเด็กโรงเรียนนี้ฉลาดในการตั้งคำถาม

6. ข้อดีคือ ในตลาดมีกลิ่นเหม็นแต่ครูสอนให้นักเรียนอดทน ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งนี้นักเรียนได้ความรู้และประสบการณ์ด้านวิถีชีวิตของชุมชนในเชิงพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่

หลังจากที่นักเรียนได้ศึกษา วิถีชีวิตชุมชนสามย่านแล้ว ผู้สอนได้ให้นักเรียนคิด วิเคราะห์และบอกประโยชน์ที่ได้รับรวมถึงข้อเสนอแนะ ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ได้รับความรู้เรื่องการชั่งของที่ตลาดมากเพราะไม่เคยไปตลาดสด
2. ตลาดสามย่านอยู่ใกล้โรงเรียนแต่เพิ่งเคยมาเป็นครั้งแรกเพราะที่บ้านไม่เคยมาจ่ายตลาดที่นี่เลย

3. คนขายมีน้ำใจอธิบายแม้จะไม่ซื้อปลา ก็ตาม ได้รู้ว่าการเลือกซื้อปลาสดกับปลาหนึ่ง จะต้องดูอย่างไร
4. รู้ว่าคนสมัยนี้เลือกตัดเสื้อผ้าชนิดไม่ต้องรีดหรือรีดน้อยที่สุดเพราะเวลาน้อย
5. นักเรียนเสนอแนะให้หน่วยงานรับผิดชอบดูแลเรื่องความสะอาดของตลาดสามย่านให้มากขึ้น

ภาพทัศนศึกษา ตลาดสามย่าน

ปฐมนิเทศ

เดินไปตลาดสามย่าน

อธิบาย "สามย่าน"

ร้านตัดเสื้อวิน

เด็กเก็บบรรยายอาชีพตัดเสื้อ

ชมตลาดขายปลาสด

แม่ค้าอธิบายวิธีการเลือกปลาสด และปลาหนึ่ง

คุยกับเจ้าของร้าน

สำรวจขนมที่ขายดี

**แผนการเรียนรู้วิชาตามรอยอารยธรรม เรื่อง งานสืบสานวัฒนธรรมล้านนา
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดโดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้สอน รองศาสตราจารย์กิติพงษ์ เทียนตระกูล
อาจารย์เกรียงไกร นະຈຣ**

กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. นักเรียนเดินไปคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อฟังบรรยายจากวิทยากรถึง ศิลปะล้านนา อาชีพและวิถีชีวิตของชาวล้านนา 2. นักเรียนจดบันทึก ชักถาม 3. นักเรียนเดินดูงานที่มีการแสดงของชาวล้านนา ชื่ออาหารของเมืองเหนือ ดูการประดิษฐ์ของเล่นของเด็กภาคเหนือ การระบายสีร่วม ลายไทยทางเหนือ	สภาพจำลอง และ การแสดงให้เกิด ความคิดเชื่อมโยงใน การอนุรักษ์อาชีพ และวิถีชีวิตของคน ในภาคเหนือ ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาฯ	การวิจารณ์และประเมินผล ตลอดจนการแสดง ความคิดเห็น การสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์จุดเด่นของชาวล้านนาในเชิงการอนุรักษ์ วิถีชีวิต ในเชิงประวัติศาสตร์สืบต่อให้คนไทยรุ่นหลัง ในสมุดบันทึก

**ประมวลภาพทัศนศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ภาคเหนือ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ของเล่นพื้นเมือง

อาหารพื้นเมืองภาคเหนือ

ดนตรีพื้นเมืองล้านนา

จับจ่ายใช้สอย

ชมสินค้าพื้นเมือง

ท่านคณบดีบรรยายเอง

การประเมินผลหลังการสอน

คณะครูที่ควบคุมไปคณะศิลปกรรมศาสตร์ คือ รศ. กิติพงษ์ เทียนตระกูล อาจารย์ เกียรติกร นะจร ได้ประเมินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ ได้แก่ ลานหน้าคณะที่มีการปูเสื่อ ให้ผู้เข้าชมนั่งชมการแสดงหรือฟังคำบรรยาย จากวิทยากรซึ่ง ท่านคณบดี รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ได้กรุณาบรรยายให้นักเรียนด้วยตนเอง พบว่า นักเรียนสนใจซักถามถึงตุ๊กที่ห้อยอยู่เป็นสัญลักษณ์ของงาน การแต่งกายที่ค่อนข้างจะมิดชิดและรัดกุม ซึ่งได้คำตอบเพราะภาคเหนืออากาศหนาว
2. กิจกรรม ร้านอาหารของภาคเหนือ ของเล่นเช่นขลุ่ยทำด้วยไม้ซางที่มีเสียงดังไม่สมกับตัว ลานระบายสีร่มและลายไทยทางเหนือเป็นที่สนใจของนักเรียนมาก
3. นักเรียนสนุก และชอบการแสดง การตีกลองสะบัดชัย แต่ดูไม่จบเพราะนักเรียนต้องกลับมาเรียนวิชาต่อไป
4. นักเรียนสนใจ และจดบันทึกได้ดี บางคนจดรายละเอียดจากป้ายนิเทศได้ไม่ครบ เนื่องจากเวลาไม่พอ

ขั้นพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งที่ 1 D 1 (จังหวัดสุพรรณบุรี) ดังมีรายละเอียดต่อไป

คณะผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ทางด้านปริมาณและคุณภาพ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง การประเมินผลโครงการจากนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์มาเป็นข้อมูลในการเขียนแผนงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งที่ 2 จังหวัด สุพรรณบุรี ที่เป็นตัวแทนภาคกลาง ดังมีรายละเอียดต่อไป

ตัวอย่างแผนการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้วิชาตามรอยอารยธรรมไทย

เรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานควาย จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้สอน รองศาสตราจารย์กิติพงษ์ เทียนตระกูล

รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ผลเนืองมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี ตั้งคณานุรักษ์

อาจารย์เกรียงไกร นะจร

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของชุมชน ภูมิปัญญาของคนไทย กับวิถีชีวิตของคนทำนาและควาย
2. เพื่อฝึกและพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการออกศึกษาชุมชนที่อยู่ส่วนกลางที่เป็นคู่ข้าวคู่น้ำของประเทศและมีการติดต่อค้าขายกับต่างชาติมานานคือสุวรรณภูมิ
3. เพื่อฝึกการนำความรู้มาเชื่อมโยงลักษณะความเป็นไทยของคนในชุมชนนั้นและเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ความเป็นไทย

ความคิดรวบยอด

พิพิธภัณฑสถานควายเป็นหมู่บ้านจำลองวิถีชีวิตของชาวนา ที่เคยถูกเรียกว่ากระดูกสันหลังของชาติ และการเลี้ยงดูควายสัตว์คู่หนา

อาชีพทำนาเป็นอาชีพที่เสียสละต่อส่วนรวม

ชาวนามีการดำรงชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง

อาชีพการค้าขายมีในสุวรรณภูมิมานานแสดงให้เห็นว่าดินแดนแถบนี้มีความเจริญมาก่อน

สาระการเรียนรู้

พิพิธภัณฑ์ควาย เป็นหมู่บ้านจำลองวิถีชีวิตของชาวนา ควายและกิจกรรมการทำนา ตลอดจนการแปรรูปจากข้าวมาเป็นอาหารหลายชนิดเพื่อเป็นสถานที่ในการประชาสัมพันธ์วิถีชีวิตของระบบเกษตรแบบที่บรรพบุรุษใช้กันมาตั้งแต่อดีตเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ความรู้และเกิดความตระหนักในการที่จะส่งเสริมและอนุรักษ์ควายและวิถีชีวิตแบบเก่าๆที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง สาระที่นักเรียนได้เรียนรู้ได้แก่ ควายและพันธุ์ของควาย ลักษณะของควาย อายุของควาย การใช้ควายช่วยงานเกี่ยวกับข้าว การแสดงความสามารถของควาย สิ่งทีนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติคือ ลงดำนา ไถนา หว่านเมล็ดข้าว ฝัดข้าว ตำข้าว ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงและใหม่ที่นักเรียนไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน นักเรียนยังได้เรียนรู้ลักษณะบ้านไทย รับประทานอาหารไทยที่บรรจุในภาชนะแบบไทยดั้งเดิม นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้แหล่งอารยธรรมอีกมากได้แก่แหล่งการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์อีกด้วยคือ

1. พิพิธภัณฑ์อุทงที่มีวิทยากรบรรยายถึงแหล่งอารยธรรมสุวรรณภูมิที่เคยเป็นศูนย์รวมการค้าขายกับนานาประเทศ แสดงโบราณวัตถุมากมายที่ขุดค้นพบในอำเภออุทง
2. วัดพระศรีมหาธาตุที่เคยรุ่งเรือง โด่งดังในเรื่องพระผจญสุวรรณ
3. วัดมัจฉาเป็นเขตอภัยทานอยู่ในวัดมีปลามากมายเพราะไม่มีใครจับปลาเพราะถือเป็นประเพณีสืบต่อกันมา
4. พระบรมราชานุสาวรีย์ยุทธหัตถีที่สมเด็จพระนเรศวรทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาที่ตำบลหนองสาหร่าย

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2549

1. เมื่อเดินทางมาถึงที่พักที่พิพิธภัณฑ์ควายแล้ว เข้าห้องพัก ห้องละ 4 คน (2 เตียง) และอาบน้ำล้างมาพบกันที่บ้านพักของอาจารย์สุมาลี
2. ครูนัดหมายและทบทวนข้อตกลงเรื่องการอยู่ร่วมกัน แจ่งกำหนดการ ของวันรุ่งขึ้นที่จะมีวิทยากรมาบรรยายและการแต่งตัวเตรียมลงทำนาจริง
3. อาจารย์สุมาลีเล่านิทานธรรมะเรื่องกฎแห่งกรรม สวดมนต์ นอน

กิจกรรมวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2549

1. ครูพานักเรียนลงมาที่ประชุม เดินชมท้องนาที่อยู่บริเวณใกล้ที่พัก นักเรียนได้เห็นต้นข้าวในลักษณะที่แตกต่างกันเพราะการหว่านและการดำข้าวนั้น ทำในเวลาที่แตกต่างกันจึงเห็นความแตกต่างได้ชัดเจน
2. นักเรียนฟังคำบรรยายจากวิทยากร

การวัดและประเมินผล

การร่วมกิจกรรม

การจดบันทึกจากคำเล่าของครู

ความตั้งใจฟังคำบรรยาย และการจดบันทึกความรู้ที่ได้จากวิทยากร

การวิเคราะห์คุณค่าด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน

การวิเคราะห์คุณค่าด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์คุณค่าด้านวัฒนธรรม

การวิเคราะห์คุณค่าด้านศาสนาและประวัติศาสตร์

การถามและตอบคำถาม

ทักษะกระบวนการเก็บข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

การประเมินผลหลังการสอน

คณะครูที่ควบคุมไปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดสุพรรณบุรี คือ รองศาสตราจารย์ กิติพงษ์ เทียนตระกูล รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ผลเนืองมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี ดั่งคนานุรักษ์และ อาจารย์เกรียงไกร นะจร ได้ประเมินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ที่นักเรียนได้ไปชมศึกษานั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงคนไทยที่ทำงานหนัก เสียสละ เพื่อส่วนรวม แม้จะได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจไม่สูงเหมือนอาชีพอื่นแต่ก็ทำให้นักเรียน ทุกคนรักและเข้าใจคำว่าชาวนา มากขึ้น พิพิธภัณฑสถานความเป็นแหล่งบริการทางวิชาการและผดุงไว้ซึ่งอาชีพที่ควรให้ความสำคัญมากขึ้น

2. จำนวนสถานที่ที่ศึกษาพอเหมาะทำให้นักเรียนเก็บเกี่ยวความรู้และบันทึก/วิเคราะห์ได้ มาก

3. จากการประเมินผลความพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมนี้นักเรียนได้รับประโยชน์คือมีความรู้เกี่ยวกับชาวนา ควายมากขึ้น สร้างองค์ความรู้ทางด้านคุณธรรมเรื่องความมีน้ำใจของคนต่างจังหวัด ได้รู้จักคำว่าสุวรรณภูมิคือแหล่งความเจริญในอดีต นักเรียนพูดทำนองเดียวกันว่า “คุ้มจริงๆจริง”

4. ข้อที่น่าสังเกตคือนักเรียนสามารถตั้งคำถามเองและสามารถสื่อความหมายทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์มากมาย

5. ข้อเด่นคือผลงานการเขียนวิเคราะห์คุณค่าของนักเรียนออกมาในลักษณะดี นักเรียนสามารถใช้ความคิดเห็นของตนเองมาวิจารณ์/แสดงความคิดเห็นได้หลากหลายและมีการมองปัญหาอย่างมีเหตุผลและละเอียด

ภาพการดำเนินการโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสุพรรณบุรี (ชั้นวิจัย) R 2

ประชุมผู้ปกครองสรุปผลของประจวบศิริพันธ์
และวางแผนท่องเที่ยวที่ สุพรรณบุรี

สถานที่เรียนภาคปฏิบัติ

คอกเจ้าทุย

ทำไมต้องมีชานาและเจ้าทุย

เรียนรู้ สัมผัสจริง

รู้เรื่องข้าว ก่อนลงทำนาจริง

พ่ออ้วนลงไถนา

เรียนรู้จริง..... ได้เจตนคติเชิงประจักษ์

โครงการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รายวิชา ตามรอยอารยธรรมไทย

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

พิพิธภัณฑสถานบ้านควาย จังหวัดสุพรรณบุรี

วิชาเลือกเสรีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

.....

1. หลักการและเหตุผล

ความตระหนักในความเป็นไทยของเยาวชนในปัจจุบันน้อยลง ครูควรปลูกฝังความเป็นไทยให้แก่เยาวชนอย่างต่อเนื่อง และเน้นไปทางด้านจิตพิสัย (Affective Domain) การศึกษาเกี่ยวกับอารยธรรมนั้นไม่ควรเป็นเพียงการเรียนรู้ในชั้นเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติด้วยตนเองในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จะทำให้มีการพัฒนาทางจิตจรรู้สึกซาบซึ้งในธรรมชาติและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น มีความผูกพันตลอดจนความ

ภาคภูมิใจในอารยธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมมาตั้งแต่อดีต สิ่งเหล่านี้จะค่อยๆหล่อหลอมนักเรียนให้เกิดความตระหนักที่จะแสดงความรู้สึก รับผิดชอบในฐานะที่เป็นคนไทย

คณะผู้วิจัยเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนให้การสนับสนุนโดยแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน มีการวางแผนที่ชัดเจน ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้นักเรียนจะได้รับประโยชน์เป็นสำคัญ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาวิถีชีวิตและประเพณีของคนท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักในความเป็นไทยด้านอนุรักษ์วิถีชีวิตและอาชีพของคนในท้องถิ่นตลอดจนการอนุรักษ์โบราณสถาน
3. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาอารยธรรมไทยในท้องถิ่นโดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. สารการเรียนรู้

1. ความรู้เกี่ยวกับสุวรรณภูมิที่นักประวัติศาสตร์มีความคิดเห็นว่าเป็นแหล่งของอารยธรรมภาคกลาง
2. วัดป่าเลไลยก์ ที่เป็นวัดที่มีพระพุทธรูปเก่าแก่ของประเทศ
3. ศึกษาวิถีชีวิตชาวนาไทยและกระบวนการผลิตข้าว
4. ตระหนักในความเสียหายของบรรพบุรุษไทยในการป้องกันประเทศจากข้าศึก

4. วิธีการเรียนรู้

เป็นการศึกษาโดยการท่องเที่ยวให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงโดยใช้วิธีสังเกต สอบถาม บันทึกองค์ความรู้ สรุปและนำเสนอผลงานเป็นกลุ่มและสามารถนำเสนอผลงานเชิงวิจัยและผลิตภาพที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มมีผลงานเชิงวิจัยเพื่อนำเสนอต่อนักเรียนคนอื่น
2. นักเรียนมีความตระหนักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยด้านความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน วิถีชีวิตของชุมชน ประเพณีของท้องถิ่น
3. เป็นแนวทางให้โรงเรียน ผู้ปกครอง ประเมินผลโครงการและสนับสนุนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้แก่นักเรียน

6. สถานที่

1. พิพิธภัณฑ์อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2. วัดป่าเลไลยก์ วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี
3. พิพิธภัณฑ์บ้านควาย อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
4. อนุสรณ์สถาน ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

7. วัน เวลา

วันศุกร์ที่ 25 สิงหาคม ถึง วันอาทิตย์ที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2549

8. ผู้เข้าร่วมโครงการ นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาตามรอยอารยธรรมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 15 คน และอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้ควบคุมจำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 22 คน

อาจารย์ผู้ควบคุม

1. รองศาสตราจารย์กิติพงษ์ เทียนตระกูล ประธาน
2. รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ผลเนืองมา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี ตั้งคนานุรักษ์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมิตรา เทียนตระกูล
5. อาจารย์เกรียงไกร นะจร เลขานุการ
6. นายบุญชู อรุณโน พนักงานขับรถ
7. นายปรเมศร์ คล้ายพุดม พนักงานขับรถ

พาหนะ รถตู้โรงเรียน จำนวน 2 คัน

9. ค่าใช้จ่าย

นักเรียนเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมโครงการ คนละ 1,500 บาท

10. ผู้รับผิดชอบโครงการ รองศาสตราจารย์กิติพงษ์ เทียนตระกูล โทรศัพท์ 02 -2182747

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นสรุปงานวิจัย วิเคราะห์ผลงานของนักเรียนโดยใช้สถิติบรรยาย ใช้การสังเคราะห์งานของนักเรียนในลักษณะทักษะนักวิจัยรุ่นเยาว์ คุณลักษณะความตระหนักในความเป็นไทยและนักเรียนสามารถผลิตผลงานเพื่อนำเสนอแก่ผู้อื่นได้

หัวหน้าโครงการวิจัย กล่าวนำ

นักเรียนเตรียมตัว

นักเรียนบรรยาย

วิเคราะห์คุณค่าจากประสบการณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวหน้าโครงการกล่าวสรุปงานวิจัย
ประเมินผลหลังการนำเสนอผลงานวิจัย

คณะผู้วิจัยนำนักวิจัยรุ่นเยาว์ไปนำเสนอผลงานวิจัยที่คณะครุศาสตร์ในโอกาสการประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานระดับชาติในโอกาสเฉลิมฉลอง 50 ปี คณะครุศาสตร์ 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 115 ปี การฝึกหัดครูไทย วันที่ 10 -11 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ณ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ประเมินกิจกรรมการนำเสนอ ได้ข้อสรุป ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา บวรกิตติวงศ์ ผู้เป็นพิธีกร กล่าวว่า เป็นโครงการวิจัยที่น่าสนใจ
2. นักวิจัยรุ่นเยาว์ทุกคนประหม่าและตื่นเต้นเมื่อพบกับผู้ฟังที่เป็นผู้ใหญ่เต็มห้องแต่ก็สามารถแสดงความประทับใจแก่ผู้ฟังได้มาก เพราะเป็นการอธิบายที่เป็นตัวของตัวเอง
3. พิธีกรขอให้เรียงข้อวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในหนังสือคู่มือการนำเสนองานวิจัยให้ตรงกัน กับแผ่นพับประชาสัมพันธ์งาน
4. นักวิจัยรุ่นเยาว์มีความประหม่า ในระยะแรกเพราะมี คณาจารย์ นักวิชาการ เข้าฟังมาก แต่สามารถควบคุมตนเองได้ในระยะต่อมา ได้อธิบายสิ่งที่ตนพบได้เป็นที่น่าพอใจ
5. คณะผู้วิจัยมีความพอใจในการนำเสนอผลงานครั้งนี้ เพราะเป็นรูปแบบการนำนักเรียนไปนำเสนอผลงานของตนเองตามความสมัครใจ และเป็นธรรมชาติตามลักษณะของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม